ALMANAK voor de JEUGD

C. C. B. Oosterba

Martinus

Utrecht

25 He
husschen

ALMANAK

VOOR

DE JEUGD.

Almanak de jeugd

1904.

1904

NIJMEGEN. — P. J. MILBORN.

Nijmegen P. J. Milborn

Neerbosch — Typ. der Weesinrichting

KALENDER.

JANUARI.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Vrijdag	Num. 6 : 24. De Heere zegene u, en behoede u.
2	Zaterdag	Fil. 3 : 14. Een ding doe ik, vergetende het geen achter is.
3	Zondag	Spr. 14 : 31. Die den arme verdrukt, smaadt deszelfs Maker.
4	Maandag	Deut. 15 : 10. Gij zult hem mildelijk geven.
5	Dinsdag	Matt. 12 : 7. Ik wil barmhartigheid en niet offerande.
6	Woensdag	Joz. 23 : 8. Den Heere uwen God zult gij aanhangen.
7	Donderdag	1 Sam. 12 : 20. Wijkt niet van achter den Heere af.
8	Vrijdag	Deut. 8 : 6. Houd de geboden des Heeren uws Gods.
9	Zaterdag	Luk. 22 : 40. Bidt dat gij niet in verzoeking komt.
10	Zondag	Spr. 12 : 10. De rechtvaardige kent het leven van zijn beest.
11	Maandag	Luk. 6 . 36. Weest dan barmhartig.
12	Dinsdag	Ps. 103 : 8. Barmhartig en genadig is de Heere.
13	Woensdag	Gen. 26 : 24. Ik zal met u zijn, en zal u zegenen.
14	Donderdag	Jes. 43 : 20 Het gedierte des velds zal Mij eeren.
15	Vrijdag	Jes. 1 : 16. Laat af van kwaad te doen.
16	Zaterdag	Zef. 3 : 5. De verkeerde weet van geen schaamte.
17	Zondag	Spr. 3 : 33. De woning der rechtvaardigen zal Hij zegenen.
18	Maandag	Ps. 4 : 6. Offert offeranden der gerechtigheid.
19	Dinsdag	Deut. 10 : 20. Den Heere uwen God zult gij vreezen.
20	Woensdag	Ex. 20 : 17. Gij zult niet begeeren dat uws naasten is.
21	Donderdag	Jer. 2 : 19. Uwe boosheid zal u kastijden.
22	Vrijdag	Spr. 23 : 4. Vermoei u niet om rijk te worden.
23	Zaterdag	Job 22 : 25. De Almachtige zal uw overvloedig goud zijn.
24	Zondag	Spr. 10 : 24. De begeerte des rechtvaardigen zal God geven.
25	Maandag	Ps. 27 : 7. Hoor Heere! mijne stem als ik roep.
26	Dinsdag	2 Kron. 20 : 9. Gij zult verhooren en verlossen.
27	Woensdag	1 Sam. 3 : 18. Hij doe wat goed is in Zijne oogen.
28	Donderdag	Ps. 27 : 1. De Heere is mijn Licht en mijn Heil.
29	Vrijdag	Rom. 14 : 8. Hetzij dat wij leven, wij leven den Heere.
30	Zaterdag	Ps. 39 : 6. Mijn leeftijd is als niets voor U.
31	Zondag	Jak. 4 : 11. Spreekt niet kwalijk van elkander.

Stand der Maan.

- 3 Januari. Volle Maan 6.07 's morgens.
- 9 „ Laatste Kwartier 9.30 's avonds.
- 17 „ Nieuwe Maan 4.06 's avonds.
- 25 „ Eerste Kwartier 9.0 's avonds.

Gedenk- en Verjaardagen.

19 Januari Ewoud Pieshagen

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Maandag	Job 38 : 22. Hebt gij de schatkameren des hagels gezien?
2	Dinsdag	Ps. 148 : 5. Als Hij het beval werden zij geschapen.
3	Woensdag	Jes. 40 : 26. Ziet wie deze dingen geschapen heeft.
4	Donderdag	Job 26 : 12. Door Zijne kracht klieft Hij de zee.
5	Vrijdag	Ps. 103 : 22. Looft den Heere al Zijne werken.
6	Zaterdag	1 Sam. 2 : 8. De grondvesten des aardrijks zijn des Heeren.
7	Zondag	Spr. 13 : 1. Een wijs zoon hoort de tucht des vaders.
8	Maandag	Pred. 8 : 5. Het hart eens wijzen zal tijd en wijze weten.
9	Dinsdag	Ps. 119 : 30. De opening Uwer woorden geeft licht.
10	Woensdag	Matth. 17 : 5. Heere, vermeerder ons het geloof.
11	Donderdag	Gen. 15 : 1. Ik ben u een schild, uw loon zeer groot.
12	Vrijdag	Ps. 121 : 7. De Heere zal u bewaren van alle kwaad.
13	Zaterdag	Ex. 3 : 12. Ik zal voorzeker met u zijn.
14	Zondag	Spr. 15 : 1. Een zacht antwoord keert de grimmigheid af.
15	Maandag	Matth. 11 : 29. Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben.
16	Dinsdag	Zef. 2 : 3. Zoekt gerechtigheid en zachtmoedigheid.
17	Woensdag	Joh. 13 : 15. Ik heb u een voorbeeld gegeven.
18	Donderdag	1 Petr. 2 : 21. Opdat gij Zijne voetstappen zoudt navolgen.
19	Vrijdag	Matth. 5 : 5. Zalig zijn de zachtmoedigen.
20	Zaterdag	Ps. 25 : 9. Hij zal den zachtmoedigen Zijnen weg leeren.
21	Zondag	Spr. 15 : 5. Een dwaas zal de tucht zijns vaders versmaden.
22	Maandag	Ps. 34 : 14. Bewaar uwe tong van het kwade.
23	Dinsdag	Jak. 3 : 8. Zij is een onbedwingelijk kwaad.
24	Woensdag	Ps. 141 : 3. Behoed de deur mijner lippen.
25	Donderdag	Pred. 5 : 1. Wees niet te snel met uwen mond.
26	Vrijdag	Ps. 12 : 4. De Heere snijde af alle vleiende lippen.
27	Zaterdag	Zach. 8 : 16. Spreekt de waarheid.
28	Zondag	Spr. 15 : 14. Een verstandig hart zal de wetenschap opzoeken.
29	Maandag	Ps. 51 : 8. In het verborgen maakt Gij mij wijsheid bekend.

Stand der Maan.

1 Februari Volle Maan 4.53 's avonds.
8 „ Laatste Kwartier 10.16 's morgens.
16 „ Nieuwe Maan 11.24 's morgens.
24 „ Eerste Kwartier 11.28 's morgens.

Gedenk- en Verjaardagen,

14 Februari Elizabeth de Kreij

28 Februari J. P. van Hemmelingen

MAART.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Dinsdag	Ps. 65 : 11. Gij zegent zijn uitspruitsel.
2	Woensdag	Spr. 20 : 29. Der jongelingen sieraad is hunne kracht.
3	Donderdag	1 Joh. 3 : 7. Kinderkens dat u niemand verleide.
4	Vrijdag	1 Cor. 14 : 40. Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden.
5	Zaterdag	Ex. 23 : 7. Zijt verre van valsche zaken.
6	Zondag	Spr. 15 : 20. Een wijs zoon zal den vader verblijden.
7	Maandag	Job 28 : 28. De vreeze des Heeren is de wijsheid.
8	Dinsdag	Ps. 119 : 169. Maak mij verstandig naar Uw woord.
9	Woensdag	Spr. 7 : 4. Zeg tot de wijsheid, Gij zijt mijn zuster.
10	Donderdag	Jer. 1 : 7. Zeg niet ik ben jong.
11	Vrijdag	Joh. 12 : 26. Zoo iemand Mij dient, de Vader zal hem eeren.
12	Zaterdag	Ps. 54 : 8. Ik zal Uwen naam o Heere! loven.
13	Zondag	Spr. 15 : 32. Die de tucht verwerpt, versmaadt zijne ziel.
14	Maandag	Job 15 : 25. Hij strekt tegen God zijne hand uit.
15	Dinsdag	1 Sam. 2 : 10. Die met den Heere twisten zullen verpletterd worden.
16	Woensdag	Ps. 37 : 38. Het einde der goddeloozen wordt uitgeroeid.
17	Donderdag	Spr. 4 : 24. Doe de verkeerdheid des monds van u weg.
18	Vrijdag	Matth. 18 : 9. Indien u oog u ergert trek het uit.
19	Zaterdag	Jer. 4 : 14. Wascht uw hart van boosheid.
20	Zondag	Spr. 15 : 33. De vreeze des Heeren is de tucht der wijsheid.
21	Maandag	Ps. 104 : 30. Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks.
22	Dinsdag	Hand. 14 : 17. Ons regen en vruchtbare tijden gevende.
23	Woensdag	Jer. 5 : 24. Laat ons nu den Heere, onzen God vreezen.
24	Donderdag	Pred. 11 : 6. Zaai uw zaad in den morgenstond.
25	Vrijdag	Gal. 6 : 7. Wat de mensch zaait, zal hij ook maaien.
26	Zaterdag	Ps. 130 : 5. Ik verwacht den Heere.
27	Zondag	Openb. 3 : 19. Wien Ik liefheb, bestraf Ik.
28	Maandag	Jes. 45 : 9. Wee dien, die met zijn Formeerder twist.
29	Dinsdag	Ps. 96 : 13. Hij komt om de aarde te richten.
30	Woensdag	Job 40 : 3. Zult gij ook mijn oordeel te niet maken?
31	Donderdag	Rom. 9 : 20. Wie zijt gij die tegen God antwoordt?

Stand der Maan.

2 Maart Volle Maan 3.08 's morgens.
9 „ Laatste Kwartier 1.20 's morgens.
17 „ Nieuwe Maan 5.59 's morgens.
24 „ Eerste Kwartier 9.56 's avonds.
31 „ Volle Maan 1.04 avonds.

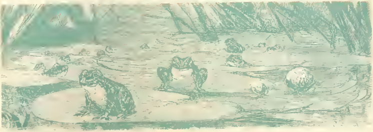

Gedenk- en Verjaardagen.

2 Maart Maria de Kuijper
6 Maart Maria Piethagen
6 Maart Antje Hansum
6 Maart Alida Notenboom
15 Maart Drie Dubbeldam
19 " Jannigje Dubbeldam
Twets

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Vrijdag	**Goede Vrijdag.** Joh. 19 : 30. Het is volbracht.
2	Zaterdag	Rom. 6 : 4. Wij zijn dan met Hem begraven door den doop in den dood.
3	Zondag	**Eerste Paaschdag.** 1 Cor. 15 : 4. Opgewekt ten derden dage.
4	Maandag	**Tweede Paaschdag.** Rom. 6 : 9. De dood heerscht niet meer over Hem.
5	Dinsdag	Rom. 13 : 37. Hij, dien God opgewekt heeft, heeft geen verderving gezien.
6	Woensdag	Openb. 2 : 18. Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid.
7	Donderdag	2 Tim. 2 : 10. Die den dood heeft te niet gedaan.
8	Vrijdag	1 Cor. 15 : 25. Hij moet als Koning heerschen.
9	Zaterdag	Hand. 16 : 31. Geloof in den Heere Jezus Christus.
10	Zondag	Rom. 1 : 17. De rechtvaardige zal uit het geloof leven.
11	Maandag	Joh. 6 : 35. Die in Mij gelooft zal nimmermeer dorsten.
12	Dinsdag	Mark. 4 : 40. Hoe, hebt gij geen geloof?
13	Woensdag	Matth. 14 : 31. Waarom hebt gij gewankeld?
14	Donderdag	Jer. 15 : 6. Gij hebt Mij verlaten spreekt de Heere.
15	Vrijdag	Ps. 135 : 14. De Heere zal Zijn volk richten.
16	Zaterdag	Job 34 : 12. De Almachtige verkeert het recht niet.
17	Zondag	Ps. 69 : 33. Gij die God zoekt, ulieder hart zal leven.
18	Maandag	1 Kron. 22 : 11. De Heere zal met u zijn.
19	Dinsdag	1 Kon. 8 : 57. Hij verlate ons niet, en begeve ons niet.
20	Woensdag	Deut. 4 : 31. De Heere uw God, is een barmhartig God.
21	Donderdag	Jer. 25 : 31. Hij zal gericht houden met alle vleesch.
22	Vrijdag	Jes. 59 : 12. Onze overtredingen zijn bij ons.
23	Zaterdag	Mark. 10 : 26. Wie kan dan zalig worden?
24	Zondag	Spr. 16 : 6. Door de vreeze des Heeren wijkt men af van het kwade.
25	Maandag	Hebr. 12 : 1. Laat ons afleggen allen last, en de zonde.
26	Dinsdag	Fil. 4 : 8. Zoo er eenige lof is, bedenkt datzelve.
27	Woensdag	Coll. 3 : 23. Al wat gij doet, doet dat van harte.
28	Donderdag	Jes. 1 : 17. Leert goed doen, zoekt het recht.
29	Vrijdag	Matth. 5 : 44. Doet wel degenen die u haten.
30	Zaterdag	Spr. 24 : 11. Red degenen die ter dood gegrepen zijn.

Stand der Maan.
- 7 April Laatste Kwartier 6.13 's avonds.
- 15 „ Nieuwe Maan 10.13 's avonds.
- 23 „ Eerste Kwartier 5.14 's morgens.
- 29 „ Volle Maan 10.56 's avonds.

Gedenk- en Verjaardagen.

5 April Dirk de Haan.

MEI.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Zondag	Ps. 104 : 30. Zendt Gij uwen Geest uit, zoo worden zij geschapen.
2	Maandag	Job 38 : 28. Wie baart de droppelen des dauws?
3	Dinsdag	1 Kron. 16 : 32. Het veld huppele van vreugde.
4	Woensdag	Ps. 147 : 4. Hij telt het getal der sterren.
5	Donderdag	Jes. 49 : 13. Juicht, gij hemelen! en verheug u, gij aarde.
6	Vrijdag	Job 34 : 13. Wie heeft de gansche wereld geschikt?
7	Zaterdag	Ps. 150 : 6. Alles wat adem heeft love den Heer.
8	Zondag	Spr. 5 : 7. Nu dan, gij kinderen, hoort naar Mij.
9	Maandag	Joh. 3 : 21. Die de waarheid doet komt tot het licht.
10	Dinsdag	Hebr. 10 : 24. Laat ons op elkander acht nemen.
11	Woensdag	Jak. 4 : 8. Zuivert de harten gij dubbelhartigen.
12	Donderdag	**Hemelvaartsdag.** Ps. 47 : 6. God vaart op met gejuich.
13	Vrijdag	Hebr. 2 : 9. Wij zien Jezus met heerlijkheid en eer gekroond.
14	Zaterdag	Joh. 2 : 1. Wij hebben eenen Voorspraak bij den Vader.
15	Zondag	Rom. 8 : 34. Die ook voor ons bidt.
16	Maandag	Hand. 2 : 33. Door de rechterhand Gods verhoogd.
17	Dinsdag	Ef. 4 : 10. Opdat Hij alle dingen vervullen zou.
18	Woensdag	Coll. 3 : 2. Bedenkt de dingen die Boven zijn.
19	Donderdag	Mark. 1 : 8. Hij zal u doopen met den H. Geest.
20	Vrijdag	Hab. 2 : 2. Hij zal gewisselijk komen.
21	Zaterdag	Ps. 143 : 10. Uw goede Geest geleide mij.
22	Zondag	**Eerste Pinksterdag.** Hand. 2 : 38. Gij zult de gave des H. Geestes ontvangen.
23	Maandag	**Tweede Pinksterdag.** 1 Cor. 2 : 10. De Geest onderzoekt alle dingen.
24	Dinsdag	Jes. 44 : 3. Ik zal water gieten op de dorstigen.
25	Woensdag	Jer. 31 : 25. Ik heb alle treurige ziel vervuld.
26	Donderdag	Ps. 147 : 3. Hij geneest de gebrokenen van hart.
27	Vrijdag	Job 34 : 29. Als Hij stilt, wie zal dan beroeren?
28	Zaterdag	Ps. 9 : 3. In U zal ik mij verblijden.
29	Zondag	Ps. 68 : 19. Gij hebt gaven genomen, om uit te deelen onder de menschen.
30	Maandag	Joh. 14 : 17. Hij blijft bij ulieden en zal in u zijn.
31	Dinsdag	Richt. 6 : 14. Ga heen in deze uwe kracht.

Stand der Maan.

7 Mei Laatste Kwartier 0.10 's avonds.
15 „ Nieuwe Maan 11.18 's morgens.
22 „ Eerste Kwartier 10.38 's morgens.
29 „ Volle Maan 9.14 's morgens.

Gedenk- en Verjaardagen.

2 Mei Geertje Hamerpagt

[illegible] Mei Eigje Riechagen

8 Mei Jacoba de Kraaij

8 Mei Anna de Haan.

6 Mei Rijkje de Groot

14 Mei [illegible] van der Louwen

26 Mei H. H. D. van Rijnen

24 Mei G. M. Hofman.

27 Mei C. Leendertse

25 Mei Hendrik Riehagen

JUNI.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Woensdag	Ps. 19 : 2. De hemelen vertellen Gods eer.
2	Donderdag	Neh. 9 : 6. Het heir der hemelen aanbidt U.
3	Vrijdag	Job 26 : 13. Door Zijn Geest heeft Hij de hemelen versierd.
4	Zaterdag	Ps. 104 : 19. De zon weet haren ondergang.
5	Zondag	Spr. 16 : 17. Hij behoedt zijne ziel.
6	Maandag	Hab. 3 : 19. De Heere Heere is mijne sterkte.
7	Dinsdag	Jes. 12 : 2. Ik zal vertrouwen en niet vreezen.
8	Woensdag	Spr. 16 : 2. De Heere weegt de geesten.
9	Donderdag	Job 31 : 6. God zal mijne oprechtheid weten.
10	Vrijdag	Ps. 25 : 21. Laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden.
11	Zaterdag	2 Sam. 22 : 24. Ik wachtte mij voor mijne ongerechtigheid.
12	Zondag	Ps. 97 : 10. Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenooten.
13	Maandag	Levit. 20 : 7. Ik ben de Heere uw God.
14	Dinsdag	2 Kron. 20 : 6. Zijt Gij niet die God in den hemel?
15	Woensdag	Job 5 : 10. Die den regen geeft op de aarde.
16	Donderdag	Ps. 97 : 4. Zijne bliksemen verlichten de wereld.
17	Vrijdag	Hab. 3 : 5. De vurige kool ging voor Zijne voeten henen.
18	Zaterdag	Ps. 77 : 12. Ik zal de daden des Heeren gedenken.
19	Zondag	Spr. 18 : 1. Die zich afzondert tracht naar wat begeerlijks.
20	Maandag	1 Kron. 16 : 11. Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk.
21	Dinsdag	Ps. 34 : 5. Ik heb den Heere gezocht, en Hij heeft mij geantwoord.
22	Woensdag	Spr. 19 : 23. De vreeze des Heeren is ten leven.
23	Donderdag	Ex. 17 : 15. De Heere is mijne banier.
24	Vrijdag	Job 4 : 6. Was niet uwe vreeze Gods uwe hoop?
25	Zaterdag	Ps. 69 : 4. Ik ben hopende op mijnen God.
26	Zondag	Ps. 39 : 6. Gij hebt mijne dagen een handbreed gesteld.
27	Maandag	Job 6 : 12. Is mijne kracht steenen kracht?
28	Dinsdag	Gen. 3 : 19. Gij zijt stof, en zult tot stof wederkeeren.
29	Woensdag	Rom. 6 : 23. De bezoldiging der zonde is de dood.
30	Donderdag	Hosea 6 : 2. Hij zal ons doen verrijzen.

Stand der Maan.
6 Juni Laatste Kwartier 6.12 's morgens.
13 „ Nieuwe Maan 9.30 's avonds.
20 „ Eerste Kwartier 3.30 's avonds.
27 „ Volle Maan 8.43 's avonds.

Gedenk- en Verjaardagen

8 Juni Gerrit Pieckhagen.

24 Juni Maria Adriaan

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Vrijdag	1 Petr. 1 : 24. Alle heerlijkheid des menschen is als eene bloem van het gras.
2	Zaterdag	Job 17 : 1. Mijne dagen worden uitgebluscht.
3	Zondag	Ps. 39 . 12. Immers is een ieder mensch ijdelheid.
4	Maandag	Gen. 49 : 18. Op Uwe zaligheid wacht ik o Heere.
5	Dinsdag	2 Sam. 22 : 2. De Heere is mij mijne Steenrots.
6	Woensdag	Job 15 : 11. Zijn u de vertroostingen Gods te klein.
7	Donderdag	Ps. 145 : 14. De Heere ondersteunt allen die vallen.
8	Vrijdag	Jes. 12 : 1. Uw toorn is afgekeerd en Gij troost mij.
9	Zaterdag	Joël 2 : 18. Hij zal Zijn volk verschoonen.
10	Zondag	Spr. 18 : 15. Het hart des verstandigen bekomt wetenschap.
11	Maandag	1 Tim. 4 : 7. Oefen uzelven tot godzaligheid.
12	Dinsdag	Hebr. 12 : 14. Jaagt den vrede na met allen.
13	Woensdag	Ef. 4 : 26. De zon ga niet onder over uwe toornigheid.
14	Donderdag	Spr. 6 : 20. Mijn zoon, bewaar het gebod uws vaders.
15	Vrijdag	Ps. 86 : 11. Vereenig mijn hart tot de vreeze Uws naams.
16	Zaterdag	2 Cor. 1 : 24. Gij staat door het geloof.
17	Zondag	Ps. 119 : 55. Des nachts ben ik Uws naams gedachtig geweest.
18	Maandag	Jes. 12 : 4. Dankt den Heere, roept Zijnen naam aan.
19	Dinsdag	Ps. 119 : 10. Ik zoek U met mijn geheele hart.
20	Woensdag	Fil. 4 : 9. De God des vredes zal met u zijn.
21	Donderdag	Matth. 5 : 9. Zalig zijn de vreedzamen.
22	Vrijdag	2 Cor. 2 : 16. Wie is tot deze dingen bekwaam?
23	Zaterdag	Ps. 118 : 13. De Heer heeft mij geholpen.
24	Zondag	Spr. 20 : 13. Heb den slaap niet lief.
25	Maandag	2 Thess. 3 : 10. Zoo iemand niet wil werken, dat hij ook niet ete.
26	Dinsdag	Rom. 12 : 21. Wordt van het kwade niet overwonnen.
27	Woensdag	Matth. 6 : 11. Geef ons heden ons dagelijksch brood.
28	Donderdag	Ps. 34 : 10. Die den Heere vreezen hebben geen gebrek.
29	Vrijdag	1 Sam 10 : 7. Doe gij wat uwe hand vinden zal.
30	Zaterdag	Spr. 10 : 22. De zegen des Heeren die maakt rijk.
31	Zondag	Ps. 85 : 10. Zijn heil is nabij degenen die Hem vreezen.

Stand der Maan.
- 5 Juli Laatste Kwartier 11.14 's avonds.
- 13 „ Nieuwe Maan 5.47 's morgens.
- 19 „ Eerste Kwartier 9.08 's avonds.
- 27 „ Volle Maan 10.01 's morgens.

Gedenk- en Verjaardagen.

24 Juli Frits de Kuijper.

5 Juli C. van de Eve.

AUGUSTUS.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Maandag	Spr. 10 : 5. Die in den oogst vast slaapt is een zoon die beschaamd maakt.
2	Dinsdag	Spr. 20 : 28. Weldadigheid en waarheid bewaren den koning.
3	Woensdag	1 Petr. 2 : 17. Vreest God, eert den koning.
4	Donderdag	1 Sam. 9 : 17. Deze zal over Mijn volk heerschen
5	Vrijdag	Rom. 13 : 1. De machten die er zijn, die zijn van God.
6	Zaterdag	Ps. 125 : 4. Heere! doe den goede wel.
7	Zondag	Ps. 115 : 1. Niet ons o Heer! maar Uwen naam geef eer.
8	Maandag	1 Sam. 2 : 9. Een man vermag niet door kracht.
9	Dinsdag	Ps. 62 : 6. Van Hem is mijne verwachting.
10	Woensdag	2 Sam. 22 : 28. Uwe oogen zijn tegen de hoogen.
11	Donderdag	1 Tim. 9 : 20. Bewaar het pand u toebetrouwd.
12	Vrijdag	Deut. 30 : 2. Gij zult u bekeeren tot den Heere.
13	Zaterdag	1 Sam. 15 : 22 Gehoorzamen is beter dan slachtoffer.
14	Zondag	Spr. 21 : 1. Des konings hart is in de hand des Heeren als waterbeken.
15	Maandag	Ps. 2 : 10. Laat u tuchtigen, gij rechters der aarde.
16	Dinsdag	Num. 14 : 9. Zijt tegen den Heere niet weerspannig.
17	Woensdag	Spr. 23 : 22. Veracht uwe moeder niet als zij oud is.
18	Donderdag	Mal. 1 : 6. Een zoon zal den vader eeren.
19	Vrijdag	Ef. 4 : 32. Zijt jegens elkanders goedertieren.
20	Zaterdag	Ps. 130 : 7. Bij den Heere is goedertierenheid.
21	Zondag	Ps. 25 : 7. Gedenk mijner naar Uwe goedertierenheid.
22	Maandag	Hebr. 12 : 6. Dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij.
23	Dinsdag	Job 22 : 27. Gij zult tot Hem ernstiglijk bidden.
24	Woensdag	Ps. 7 : 12. God is een rechtvaardig Rechter.
25	Donderdag	Deut. 18 : 13. Oprecht zult gij zijn met den Heere.
26	Vrijdag	Mal. 3 : 16. Er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht.
27	Zaterdag	Pred. 12 : 14. God zal ieder werk in het gericht brengen.
28	Zondag	Spr. 22 : 9. Die goed van oog is zal gezegend worden.
29	Maandag	2 Kron. 19 : 11. De Heere zal met den goede zijn.
30	Dinsdag	Ps. 11 : 7. Hij heeft gerechtigheden lief.
31	Woensdag	Ps. 101 : 6. Die in den oprechten weg wandelt, die zal Mij dienen.

Stand der Maan.

4	Augustus	Laatste Kwartier 2.22 's avonds.
11	„	Nieuwe Maan 1.18 's avonds.
18	„	Eerste Kwartier 4.47 's morgens.
26	„	Volle Maan 1.22 's morgens.

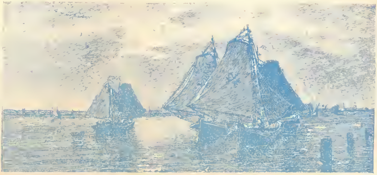
—⋙ Gedenk- en Verjaardagen. ⋘—

31 Augustus de Koningin
2 Augustus Koningin Moeder

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Donderdag	Ps. 102 : 12. Mijne dagen zijn als een afgaande schaduw.
2	Vrijdag	Gen. 47 : 8. Hoevele zijn de dagen der jaren uws levens?
3	Zaterdag	Pred. 9 : 5. De levenden weten dat zij sterven zullen.
4	Zondag	Ps. 45 : 11. Hoor o dochter! en zie, en neig uw oor.
5	Maandag	Spr. 14 : 1. Elke wijze vrouw bouwt haar huis.
6	Dinsdag	1 Tim. 2 : 11. Eene vrouw late zich leeren in stilheid.
7	Woensdag	1 Petr. 3 : 3. Welker versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is.
8	Donderdag	Spr. 31 : 30. De bevalligheid is bedrog.
9	Vrijdag	1 Sam. 16 : 7. De Heere ziet het hart aan.
10	Zaterdag	Job 10 : 4. Hebt Gij vleeschelijke oogen?
11	Zondag	Spr. 22 : 8. Die onrecht zaait, zal moeite maaien.
12	Maandag	Ps. 101 : 4. Den booze zal ik niet kennen.
13	Dinsdag	Spr. 2 : 20. Houdt de paden der rechtvaardigen.
14	Woensdag	Ps. 97 : 11. Het licht is voor den rechtvaardige.
15	Donderdag	Ruth 1 : 8. De Heere doe bij u weldadigheid.
16	Vrijdag	Num. 6 : 25. De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten.
17	Zaterdag	Jes. 54 : 5. Uw Maker is uw man.
18	Zondag	Ps. 63 : 9. Uwe rechterhand ondersteunt mij.
19	Maandag	Num. 20 : 20. Ik ben uw deel en uwe erfenis.
20	Dinsdag	Ps. 138 : 1. Ik zal U loven met mijn geheele hart.
21	Woensdag	Jes. 54 : 5. De Heilige Israels is uw Verlosser.
22	Donderdag	Job 5 : 18, Hij doet smart aan en Hij verbindt.
23	Vrijdag	Ps. 148 : 13. Zijn naam alleen is hoog verheven.
24	Zaterdag	Jer. 31 : 3. Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde.
25	Zondag	Spr. 23 : 12. Begeef uw hart tot de tucht.
26	Maandag	Matth. 6 : 20. Vergadert u schatten in den hemel.
27	Dinsdag	Mal. 3 : 2. Wie zal den dag Zijner toekomst verdragen.
28	Woensdag	Joël 2 : 11. De dag des Heeren is groot en vreeselijk.
29	Donderdag	Matth. 24 : 35. Hemel en aarde zullen voorbijgaan.
30	Vrijdag	Dan. 12 : 2. Die in het stof der aarde slapen zullen ontwaken.

Stand der Maan.

3 September	Laatste Kwartier	3.18 's morg.
9 „	Nieuwe Maan	9.02 's avonds.
16 „	Eerste Kwartier	3.32 's avonds.
24 „	Volle Maan	6.09 's avonds.

→⋙ Gedenk- en Verjaardagen. ⋘←

31 September Etie Tinhagen

OCTOBER.

DATUM EN DAG DER WEEK.		Dagtekst.
1	Zaterdag	Spr. 23 : 20. Zijt niet onder de wijnzuipers.
2	ZONDAG	Ps. 56 : 13. Ik zal U dankzeggingen vergelden.
3	Maandag	1 Tess. 5 : 6. Laat ons waken en nuchteren zijn.
4	Dinsdag	Fil. 4 : 13. Ik vermag alle dingen door Christus.
5	Woensdag	Spr. 4 : 27. Wend uwen voet van het kwade.
6	Donderdag	Ps. 38 : 22. Verlaat mij niet, o Heere! mijn God.
7	Vrijdag	2 Sam. 22 : 27. Bij den reinen houdt Gij U rein.
8	Zaterdag	Job 9 : 4. Wie heeft zich tegen Hem verhardt en vrede gehad.
9	ZONDAG	Spr. 23 : 13. Weer de tucht van den jongen niet.
10	Maandag	Pred. 9 : 18. Een eenig zondaar verderft veel goeds.
11	Dinsdag	Mark. 13 : 33. Ziet toe, waakt en bidt.
12	Woensdag	Matth. 6 : 13. Leid ons niet in verzoeking.
13	Donderdag	Rom. 3 : 12. Er is niemand die goed doet.
14	Vrijdag	Hand. 16 : 30. Wat moet ik doen opdat ik zalig worde.
15	Zaterdag	Joh. 6 : 47. Die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven.
16	ZONDAG	Ps. 19 : 13. Reinig mij van de verborgene afdwalingen.
17	Maandag	1 Thess. 4 : 18. Vertroost elkander met deze woorden.
18	Dinsdag	Gal. 6 : 10. Laat ons goed doen aan allen.
19	Woensdag	2 Cor. 13 : 11. Zijt eensgezind, leeft in vrede.
20	Donderdag	Rom. 13 : 10. De liefde is de vervulling der wet.
21	Vrijdag	Luk. 13 : 24. Strijdt om in te gaan, door de enge poort.
22	Zaterdag	Zef. 3 : 16. Laat uwe handen niet slap worden.
23	ZONDAG	Spr. 23 : 21. De sluimering doet verscheurde kleederen dragen.
24	Maandag	Gen. 3 : 19. In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten.
25	Dinsdag	Matth. 10 : 10. De arbeider is zijn voedsel waardig.
26	Woensdag	Joh. 6 : 57. Die Mij eet, dezelve zal leven door Mij.
27	Donderdag	Hand. 4 : 12. De zaligheid is in geen anderen.
28	Vrijdag	Matth. 4 : 4. De mensch zal bij brood alleen niet leven.
29	Zaterdag	Joh. 6 : 47. Werkt niet om de spijs die vergaat.
30	ZONDAG	Ps. 116 : 12. Wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijne weldaden.
31	Maandag	Ps. 103 : 5. Die uwen mond verzadigt met het goede.

Stand der Maan.

- 2 October LAATSTE KWARTIER 2.12 's avonds.
- 9 „ NIEUWE MAAN 5.44 's morgens.
- 16 „ EERSTE KWARTIER 6.14 's morgens.
- 24 „ VOLLE MAAN 11.15 's morgens.
- 31 „ LAATSTE KWARTIER 11.33 's avonds.

Gedenk- en Verjaardagen

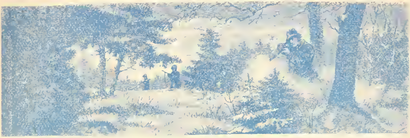
5 October Neeltje de Kreij

25 October Jan Pieterhagen

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Dinsdag	Job. 5 : 1. Tot wien van de heiligen zult gij u keeren?
2	Woensdag	Jes. 43 : 1. Vrees niet want Ik heb u verlost.
3	Donderdag	Jer. 15 : 20. Ik ben met u, om u te behouden.
4	Vrijdag	Matth. 16 : 26. Wat zal een mensch geven tot lossing van zijne ziel?
5	Zaterdag	Jes. 53 : 5. Door Zijne striemen is ons genezing geworden.
6	Zondag	Spr. 25 : 8. Vaar niet haastelijk voort om te twisten.
7	Maandag	Job 33 : 13. Waarom hebt gij tegen Hem getwist?
8	Dinsdag	Spr. 30 : 32. Zoo gij kwaad bedacht hebt, de hand op den mond.
9	Woensdag	Ps. 39 : 10. Ik zal mijnen mond niet opendoen.
10	Donderdag	Jes. 58 : 9. Hij zal zeggen: Ziet hier ben Ik.
11	Vrijdag	Joh. 6 : 37. Die tot Mij komt, zal Ik niet uitwerpen.
12	Zaterdag	Matth. 5 : 4. Zalig zijn die treuren.
13	Zondag	Ps. 69 : 6. O God, Gij weet van mijne dwaasheid.
14	Maandag	Joël 2 : 23. Hij zal u geven dien Leeraar ter gerechtigheid.
15	Dinsdag	Micha 7 : 7. Ik zal wachten op den God mijns heils.
16	Woensdag	Jes. 12 : 2. Hij is mij tot heil geworden.
17	Donderdag	Zach. 10 : 9. Zij zullen Mijner gedenken.
18	Vrijdag	Ex. 33 : 12. Gij hebt genade gevonden in Mijne oogen.
19	Zaterdag	Ps. 55 : 19. Hij heeft mijn ziel in vrede verlost.
20	Zondag	Spr. 27 : 6. De wonden der liefhebbers zijn getrouw.
21	Maandag	Lev. 19 : 17. Gij zult uwen naasten naarstiglijk berispen.
22	Dinsdag	Hebr. 10 : 24. Laat ons op elkander acht nemen.
23	Woensdag	Ps. 141 : 5. De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn.
24	Donderdag	Job 15 : 11. Schuilt er eenige zaak bij U?
25	Vrijdag	Spr. 17 : 17. Een vriend heeft te allen tijd lief.
26	Zaterdag	1 Petr. 4 : 8. De liefde zal menigte van zonden bedekken.
27	Zondag	Ps. 32 : 5. Mijne ongerechtigheid bedekte ik niet.
28	Maandag	Jes. 6 : 7. Uw zonde is verzoend.
29	Dinsdag	Spr. 7 : 2. Bewaar Mijne geboden en leef.
30	Woensdag	Ps. 103 : 10. Hij doet ons niet naar onze zonden.

Stand der Maan.

7 November	Nieuwe Maan	3.56 's avonds.
15 „	Eerste Kwartier	0.55 's morgens.
23 „	Volle Maan	3.31 's morgens.
30 „	Laatste Kwartier	7.58 's morg.

Gedenk- en Verjaardagen.

12 November Mijntje de Bruijn
16 November Hendrika Hoek

20 November Frans Pierhagen en Engeltje Pierhagen

DECEMBER.

Datum en Dag der Week.		Dagtekst.
1	Donderdag	Job 37 : 10. Door Zijn geblaas geeft God de vorst.
2	Vrijdag	Ps. 147 : 16. Hij geeft sneeuw als wol.
3	Zaterdag	Jes. 44 : 24. Ik ben de Heere die dit alles doet.
4	ZONDAG	Ps. 29 : 2. Aanbidt den Heere in de heerlijkheid des heiligdoms.
5	Maandag	Jer. 5 : 22. Zult gij voor Mijn aangezicht niet beven?
6	Dinsdag	Hos. 14 : 10. Wie is wijs? die versta deze dingen.
7	Woensdag	Jer. 5 : 3. O Heere! Zien Uwe oogen niet naar waarheid?
8	Donderdag	Ex. 15 : 11. Wie is als Gij onder de goden?
9	Vrijdag	1 Sam. 2 : 2. Er is geen rotsteen gelijk onze God.
10	Zaterdag	Micha 4 : 9. Is uw Raadgever vergaan?
11	ZONDAG	Zach. 3 : 8. Ik zal Mijn knecht de Spruite doen komen.
12	Maandag	Jes. 60 : 2. De heidenen zullen tot Uw licht gaan.
13	Dinsdag	Ps. 138 : 5. Zij zullen zingen van de wegen des Heeren.
14	Woensdag	1 Kron. 16 : 31. Dat de hemelen zich verblijden.
15	Donderdag	Jes. 46 : 10. Ik zal Mijn welbehagen doen.
16	Vrijdag	Zach. 8 : 13. Vreest niet, laat uwe handen sterk zijn.
17	Zaterdag	Jer. 32 : 27. Zou Mij eenig ding te wonderlijk zijn?
18	ZONDAG	Hag. 2 : 8. Zij zullen komen tot den wensch aller heidenen.
19	Maandag	Jes. 42 : 4. De eilanden zullen naar Zijne leer wachten.
20	Dinsdag	Ps. 98 : 4. Juicht den Heere, gij gansche aarde.
21	Woensdag	1 Kron. 16 : 23. Boodschapt Zijn heil van dag tot dag
22	Donderdag	Jes. 40 : 3. Bereidt den weg des Heeren.
23	Vrijdag	Hag. 2 : 10. In deze plaats zal Ik vrede geven.
24	Zaterdag	1 Sam. 1 : 23. De Heere bevestige maar Zijn woord.
25	ZONDAG	**Eerste Kerstdag.** Joh. 1 : 14. Het Woord is vleesch geworden.
26	Maandag	**Tweede Kerstdag.** Matth. 1 : 21. Hij zal Zijn volk zalig maken.
27	Dinsdag	Fil. 2 : 7. En is den menschen gelijk geworden.
28	Woensdag	Joh. 1 : 10. De wereld is door Hem gemaakt.
29	Donderdag	Jes. 25 : 9. Wij hebben Hem verwacht.
30	Vrijdag	1 Joh. 2 : 8. Het waarachtige licht schijnt nu.
31	Zaterdag	Openb. 1 : 4. Genade zij u en vrede van Hem.

Stand der Maan.
7 December NIEUWE MAAN 4.06 's morgens.
14 „ EERSTE KWARTIER 10.26 's avonds.
22 „ VOLLE MAAN 6.21 's avonds.
29 „ LAATSTE KWARTIER 4.06 's avonds.

Gedenk- en Verjaardagen.

2 December Hendrika de Kuijper
4 December Sijntje v d Giesfen.
17 December Willempje Pierhagen.
27 December Sietje van Es
31 December Klaas de Kneij

Verjaardagen van het Koninklijk Huis.

19 April.	HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van Mecklenburg-Schwerin enz., Prins der Nederlanden, gemaal der Koningin, geb. 1877.
5 Juli.	WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELISABETH MARIA, dochter van wijlen Z. K. H. Prins Frederik, gehuwd met den Prins Von Wied, geb. 1841.
2 Augustus.	ADELHEID EMMA WILHELMINA THERESIA, Koningin-Moeder, geb. 1858.
22 Augustus.	WILLEM ADOLF MAXIMILIAAN KAREL, Prins Von Wied, geb. 1845.
31 Augustus.	WILHELMINA HELENA PAULINA MARIA, Koningin, geb. 1880.

Christelijke Feestdagen.

Nieuwjaarsdag 1 Januari.
Goede Vrijdag 1 April.
Paschen 3 en 4 April.
Hemelvaartsdag 12 Mei.
Pinksteren 22 en 23 Mei.
Kerstfeest 25 en 26 Dec.

Israëlietische Feestdagen.

Purimfeest 1 Maart.
Paschen 31 Maart, 1, 6 en 7 April.
Pinksteren 20 en 21 Mei.
Tempelverwoesting 21 Juli.
Nieuwjaar 10 en 11 Sept. 5665.
Verzoendag 19 September.
Loofhuttenfeest 24 en 25 Sept. en 1 October.
Vreugde der Wet 2 October.
Tempelwijding 3 December.

TIJDREKENINGEN.

Guldengetal 5. — Epakta 13. -- Zonnecirkel 9. — Romeinsche Indictie 2. — Zondagsletter C. B. — Jaar Juliaansche periode 6617.

JAARTELLINGEN.

1904 jaar na	Christus' geboorte.
5665 „ „	het begin van de Joodsche tijdrekening, begin 22 Sept.
481 „ „	de uitvinding der Boekdrukkunst.
412 „ „	de ontdekking van Amerika.
91 „ „	de herstelling van Nederland.
65 „ „	de opening van den eersten spoorweg in Nederland.

BEGIN DER JAARGETIJDEN.

De Lente begint 21 Maart.
De Zomer „ 21 Juni.
De Herfst begint 23 September.
De Winter „ 22 December.

Zonsverduisteringen in 1904.

In 1904 zullen twee Zonsverduisteringeg plaats hebben. De maan wordt dit jaar niet verduisterd.

I. **Ringvormige Zoneclips** op 17 Maart, onzichtbaar hier te lande, zichtbaar in het westelijk gedeelte van den Grooten Oceaan, den Indischen Oceaan, den Oostindischen Archipel, het oostelijk gedeelte van Azië en het oosten van Afrika.

II. **Totale Zoneclips** op 9 September, onzichtbaar hier te lande, zichtbaar in den Grooten Oceaan en de westelijke helft van Zuid-Amerika.

Stand der Zon.

21 Jan. ♒ (Waterman.)	23 Juli ♌ (Leeuw).
20 Febr. ♓ (Visschen).	23 Aug. ♍ (Maagd).
21 Maart ♈ (Ram).	23 Sept. ♎ (Weegschaal).
20 April ♉ (Stier).	23 Oct. ♏ (Schorpioen).
21 Mei ♊ (Tweeling).	22 Nov. ♐ (Schutter).
21 Juni ♋ (Kreeft).	22 Dec. ♑ (Steenbok).

POSTERIJEN.

TARIEF BINNENLAND.

BRIEVEN.

Van 1	tot 15	gram	5 Ct.
„ 15	„ 200	„	10 „
„ 200	„ 500	„	15 „

en voorts voor elk gewicht van 500 gram of een gedeelte van 500 gram 5 Ct. daarboven.

Bij bestelling van een brief van niet meer dan 200 gram *binnen den kring van het post- of hulpkantoor*, waar die ter post is bezorgd, bedraagt het port voor elken brief:

van een gewicht van niet meer dan 15 gram 3 Ct.

boven 15 tot 200 gram 5 Ct.

Heeft er geene vooruitbetaling plaats gehad, dan wordt het alsdan, wegens bovenstaand tarief, van den geadresseerde te heffen port, indien het geen dienstbrieven zijn, voor elken brief met 5 Ct. verhoogd.

Hetzelfde verhoogde port wordt toegepast bij ontoereikende frankeering, doch na aftrek van de waarde der gebezigde postzegels.

Boven het gewicht van 2000 gram worden geen brieven ter verzending toegelaten.

BRIEFKAARTEN

zijn te bekomen à 3 Ct., met betaald antwoord (bestaande uit 2 briefkaarten aaneen) 6 Cent.

Het is geoorloofd briefkaartformulieren te bezigen, die niet van Rijkswege zijn uitgegeven, mits zij met deze overeenkomen, wat betreft de gedrukte opschriften, de afmetingen en de stevigheid van het papier.

DRUKWERK, PHOTOGRAPHIEËN, enz.

Het port der gedrukte stukken bedraagt voor een gewicht van niet meer dan

25 gram		1 Ct.
van 25	tot en met 50 gr.	2 „
„ 50	„ „ „ 75 „	3 „
„ 75	„ „ „ 100 „	4 „
„ 100	„ „ „ 150 „	5 „
„ 150	„ „ „ 250 „	7½ „
„ 250	„ „ „ 500 „	10 „
„ 500	„ „ „ 750 „	12½ „
„ 750	„ „ „ 1000 „	15 „

en voorts voor elk gewicht van 1000 gram of gedeelte van 1000 gram 2½ Ct. daarboven.

De berekening van het port geschiedt naar het gezamenlijk gewicht van elke verzending onder een afzonderlijk adres, de omslagen en alles wat verder dient tot beveiliging van den inhoud, daaronder begrepen.

De afmeting in lengte, breedte en hoogte mag 45 Centimeter en het gewicht 3 Kilogram niet te boven gaan. Indien in een rol verpakt mag de lengte 75 cM. zijn en 10 cM. in doorsnede.

Visitekaartjes, ook *geschreven*, en andere op kaartpapier gedrukte stukken kunnen verzonden worden als drukwerk, hetzij onder kruisband, of in enveloppe, of los met het adres op de keerzijde. De visitekaartjes mogen van de letters *t. g.*, *t. r.*, *t. a.*, *p. f.*, *p. c.*, *p. p. c.* en dergelijke voorzien zijn, behalve voor België. De kaarten mogen niet kleiner zijn dan 6 bij 9 en niet grooter dan 13 bij 18 Centimeter.

Aanvragen om boek- en plaatwerken, dag- en weekbladen, worden, volgens aangewezen model, voor één Cent verzonden. Men mag daarop het aantal exemplaren, de titels en den prijs der werken schrijven. Boek-, plaat- en muziekwerken mogen van facturen, alsmede van den naam van ontvanger en afzender voorzien worden.

COURANTEN.

Het port van de nieuwsbladen, met of zonder bijvoegsel, bedraagt per nummer of exemplaar voor een gewicht van

niet meer dan 40 gr. ½ Ct.

boven 40 gr. tot en met 150 gr. 1 Ct.

en voorts voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram ½ Ct. daarboven, ook toe te passen op bijvoegsels, bij afzonderlijke verzending.

MONSTERS ZONDER WAARDE.

Van 1	tot 75	gram	2½ Ct.
„ 75	„ 150	„	5 „
„ 150	„ 225	„	7½ „
„ 225	„ 300	„	10 „
„ 300	„ 350	„	12½ „

De afmeting mag niet meer bedragen dan in de lengte 30, de breedte 20 en de hoogte 10 cM.; en wanneer zij in een rol zijn te zamen gevoegd 30 cM. in lengte en 15 cM. in doorsnede. Zij mogen het gewicht van 350 gram niet te boven gaan.

POSTWISSELS.

Voor het verzenden van geldswaarden door Postwissels betaalt men voor bedragen tot en met *f* 5.— 2½ Ct.

Voor elke *f* 12.50 of gedeelte er van tot *f* 50.— 5 Ct., alzoo boven

f 12.50 tot *f* 25.— . . .	10 Ct.
„ 25.— „ „ 37 50 . . .	15 „
„ 37.50 „ „ 50.— . . .	20 „

en voorts 5 Ct. voor elke som van *f* 25.— of gedeelte van *f* 25.— boven *f* 50.— tot en met *f* 500.—. Boven dit bedrag is voor elke *f* 100.— of gedeelte van *f* 100.— een recht van 10 Ct. te heffen. Kosten van het formulier $^1/_2$ Ct.

POSTBEWIJZEN

zijn verkrijgbaar in 19 soorten, tot bedragen van *f* 1.—, *f* 1.50, *f* 2.—, *f* 2.50 enz. Tot en met *f* 10.— is boven het bedrag van het postbewijs $2^1/_2$ Ct. als recht en $^1/_2$ Ct. voor formulierkosten verschuldigd. Zij kunnen in een brief of omslag verzonden worden, wanneer en waarheen men wil, mits binnenslands, zijn 6 maanden geldig en voor de uitbetaling gelden dezelfde regels als voor de gewone postwissels. — Vóór de verzending vult de afzender den naam in van hem voor wien het geld bestemd is, en scheurt er de strook af, om die als bewijs van storting te bewaren.

INKASSEERING VAN KWITANTIËN.

Het invorderen van gelden op kwitantie, waarvan het bedrag de som van *f* 500.— niet te boven gaat, kan geschieden tegen vooruitbetaling van 5 Ct. voor elke kwitantie, plus het verschuldigde recht dat is vastgesteld voor een postwissel van hetzelfde bedrag, bij meerdere kwitantiën berekend over het totaal der ingevorderde gelden. Zij moeten dadelijk, of uiterlijk 14 dagen na zicht betaalbaar zijn.

Kwitantiën boven de *f* 10.— moeten op een zegel van 5 Ct. worden geschreven of voorzien zijn van een plakzegel.

AANTEEKENEN.

a. *Van pakketten met aangegeven waarde:* Voor elke *f* 100.—, of gedeelte daarvan, tot *f* 500.— 10 Ct. boven het gewone port.

b. *Van brieven, briefkaarten, gedrukte stukken, nieuwsbladen en monsters:*

Een vast recht van 10 Ct. boven het gewone port.

c. *Van brieven met aangegeven waarde:*

$2^1/_2$ Ct. per *f* 100.— of gedeelte daarvan, met een minimum van $12^1/_2$ Ct. voor elken brief boven het gewone port.

Op hulpkantoren tot *f* 600.—. Op postkantoren tot *f* 12000.

Zij moeten verzegeld zijn.

POSTPAKKETTEN.

Van 1 Kilogr. of minder	15 Ct.
„ 1 tot 3 Kilogr. . .	20 „
„ 3 „ 5 „ . .	25 „

De pakketten mogen geen grooter inhoudsmaat hebben dan 25 kub. dM. en langs geen der vlakken een grooter afmeting dan 100 cM.

De pakketten en brieven *zonder aangegeven waarde* behoeven niet verzegeld te zijn.

Pakketten met expresse bestelling 15 Ct. meer.

BUITENLAND.

BRIEVEN.

Voor de landen, welke bij de Algemeene Postvereeniging zijn aangesloten (hieronder behooren nagenoeg alle landen in en buiten Europa, ook de Nederl. Koloniën; slechts enkele landen hebben zich niet aangesloten, als: Afghanistan, een *gedeelte* van China, Madagaskar, Marokko enz.):

Voor elk gewicht van 15 gram $12^1/_2$ Ct. Voor België 10 Ct. per 15 gram. Voor de z. g. n. vreemde landen (de niet bij de Alg. Postvereen. aangesloten) 20 Ct. per 15 gram.

In het verkeer met de Ned. Koloniën in Oost- en West-Indië, per stoombooten rechtstreeks uit een Nederl. haven vertrekkende (z. g. n. zeepost) 5 Ct. per 15 gram.

BRIEFKAARTEN.

Voor de bij de Alg. Postvereen. aangesloten landen (ook de Ned. Koloniën) 5 Ct.; dubbele briefkaarten (met betaald antwoord) 10 Ct. Naar de „vreemde landen" kunnen geen briefkaarten verzonden worden.

GEDRUKTE STUKKEN.

Algem. Postvereen.: $2^1/_2$ Ct. voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte daarvan, tot een maximum van 2000 gram.

Per Nederl. Stoomschepen (zeepost), naar onze Koloniën: 2 Ct. voor elke 50 gram, tot een maximum van 5000 gram.

Vreemde landen: 5 Ct. voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte daarvan. België: Voor nieuwsbladen: 1 Ct. voor niet meer dan 40 gram, $2^1/_2$ Ct. voor meer dan 40

tot 100 gram en voorts voor elk gewicht van 100 gram $2^1/_2$ Ct. meer; voor andere gedr. stukken: 1 Ct. voor een gewicht van niet meer dan 15 gram; $2^1/_2$ Ct. voor meer dan 15 tot 50 gram en verder voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram $2^1/_2$ Ct. meer.

VOOR MONSTERS.

Alg. Postvereen.: 5 Ct. voor niet meer dan 100 gram, voorts voor elke 50 gram $2^1/_2$ Ct. meer.

„Vreemde landen": 5 Ct. voor elke 50 gram.

Per Nederl. Stoomschepen naar onze Koloniën: 5 Ct. voor niet meer dan 100 gram, 6 Ct. voor 100—150 gram en voorts 2 Ct. voor elke 50 gram.

PAPIEREN EN BESCHEIDEN.

Alg. Postvereen.: $12^1/_2$ Ct. voor niet meer dan 250 gram en voorts voor elke 50 gr. $2^1/_2$ Ct. meer.

„Vreemde landen": 20 Ct. voor niet meer dan 200 gram en voorts voor elke 50 gram 5 Ct. meer.

Per Nederl. Stoomschepen, naar onze Koloniën: 10 Ct. voor niet meer dan 250 gram en voorts voor elke 50 gram 2 Ct. meer.

PAKKETTEN naar:

2 België tot 5 kilo	*f* 0.50
4 Bulgarije 3 kilo	„ 1.37^5
2 Denemarken 5 kilo	„ 0.75
1 Duitschland 5 kilo	„ 0.50
3 Egypte 5 kilo	„ 1.37^5
2 Frankrijk 5 kilo	„ 0.75
2 Italië via Duitschland 5 kilo.	„ 1,12^5
3 Luxemburg via België 5 kilo	„ 0.62^5
1 Luxemburg via Duitschl. 5 kilo	„ 0.62^5
3 Montenegro 5 kilo	„ 1.25
2 Noorwegen via Kiel Korsör 5 k.	„ 1.25
2 Noorwegen via Frederikshaven 5 kilo	„ 1.12^5
2 Noorwegen via Hamburg-Hammerfest 5 kilo	*f* 0.87^5
3 Oostenrijk-Hongarije 5 kilo	„ 0.75
3 Rumenië 5 kilo.	„ 1.12^5
3 Servië 5 kilo	„ 1.—
4 Turkije via Triëst 5 kilo	„ 1.25
4 Turkije via Constantza 5 kilo	„ 1.62^5
2 Zweden 5 kilo	„ 1.25
3 Zwitserland via Frankrijk 5 kilo	„ 1.—
2 Zwitserland via Duitschl. 5 kilo	„ 0.75

1 Transvaal 1 kilo *f* 1.25; 2 kilo *f* 2.50; 3 kilo *f* $3.62^1/_2$; 4 kilo *f* $4.37^1/_2$; 5 kilo *f* $5.12^1/_2$.

Het cijfer, dat vóór elk land geplaatst is, duidt aan hoeveel douane-verklaringen men bij elk pakket moet voegen.

Elk pakket moet verzegeld en voorzien zijn van duidelijk adres (geen opgeplakt adres, maar *op het pakket* geschreven) en afzonderlijke adreskaart; inhoudsmaat: zij mogen langs geen der zijden de afmeting van 60 cM. te boven gaan. Die welke uit Nederland over zee worden verzonden, mogen geen grooteren inhoud hebben dan 25 kubieke dM.

GELDEN DOOR MIDDEL VAN POSTWISSEL

kunnen worden overgemaakt naar: Nederl. Oost-Indië, recht $12^1/_2$ Ct. voor elke *f* 12.50 of gedeelte daarvan tot *f* 50.—; daarboven $12^1/_2$ Ct. voor elke som van *f* 25.— of gedeelten van *f* 25.— tot een maximum bedrag *f* 250.—. België, Denemarken, Duitschland, Egypte, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Zweden, Zwitserland: recht $12^1/_2$ Ct. voor elke *f* 12.50 of gedeelte daarvan tot *f* 50; daarboven $12^1/_2$ Ct. voor elke som van *f* 25.— of gedeelte van *f* 25.— tot een maximum bedrag van *f* 250.—. Vereen. Staten van Noord-Amerika en Groot-Brittannië recht 15 Ct. voor elke *f* 10.— of gedeelte daarvan, max. bedrag *f* 250.—.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Ongefrankeerde brieven worden met dubbel porto belast.

Ontoereikend gefrankeerde als ongefrankeerde beschouwd, met aftrek van het bedrag der opgeplakte zegels.

Voor het *aanteekenen* van naar het buitenland te verzenden brieven betaalt men 10 ct. boven het port.

Voor *expresse bestelling* 15 Ct.

Berichten van Ontvangst wegens aangeteekende brieven en verdere stukken binnenslands 5 Ct., buitenslands 10 Ct.

Drukwerken en *Monsters* of *Stalen van Koopwaren* kunnen aangeteekend worden verzonden tegen vooruitbetaling van het verschuldigde port benevens het aanteekengeld.

POSTSPAARBANKEN.

Alle postkantoren, bijkantoren en hulpkantoren zijn belast met het aannemen van gelden ter belegging in de Rijkspostspaarbank en met het doen van terugbetalingen

In plaatsen waar geen dezer kantoren

wordt gevonden, kunnen inlagen en terugbetalingen geschieden door tusschenkomst der postboden.

Minste inlage 25 Ct., doch formulieren, bij de kantoren en depôthouders kosteloos verkrijgbaar, geven gelegenheid tot terzijdelegging van kleinere bedragen.

Het spaarbankboekje wordt kosteloos verstrekt bij de eerste inlage en behoeft niet vernieuwd of verwisseld te worden, wanneer de inlegger zich op eene andere plaats vestigt.

Voor brieven aan het adres van den Directeur der Rijkspostspaarbank te Amsterdam is geen port verschuldigd.

BRIEFOMSLAGEN

in 2 soorten, klein en groot model, voorzien van den postzegelstempel van 5 Ct. en van 12½ Ct. zijn op alle post- en hulpkantoren, bij de depôthouders en de postboden ten platten lande, verkrijgbaar tegen betaling van 10½ en 25½ Ct. de twee stuks voor groot model en 5½ en 13 Ct. per stuk klein model. Zij kunnen zoowel voor *binnenlandsche brieven* als voor die naar de *koloniën* en het *buitenland* worden gebezigd, doch bij ontoereikendheid van het port door den postzegelstempel vertegenwoordigd, moet het ontbrekende door frankeerzegels worden aangevuld.

TELEGRAPHIE.

Om te telegrafeeren schrijft men zijn telegram duidelijk op een stuk papier of men gaat naar het kantoor, waar de noodige formulieren en schrijfbehoeften te vinden zijn. Veranderingen van eenig belang in de copie van het telegram te maken wordt niet toegelaten, tenzij ze gewaarmerkt zijn. Adres en onderteekening tellen bij de prijsberekening mede. Om als één woord te worden geteld moet een woord uit niet meer dan 15 letters, een getal uit 5 cijfers, voor buiten Europa uit niet meer dan 10 letters, een getal uit 3 cijfers bestaan.

Plaats en tijd van verzending worden ambtshalve overgeseind.

De kosten van een binnenlandsch telegram bedragen voor 1—10 woorden 25 Ct., en verder voor iedere 5 woorden of gedeelte van 5 woorden, 5 Ct. daarboven. Voorts na de 50 woorden voor elk 10tal woorden of gedeelte daarvan 5 Ct. daarboven.

W. beteekent getal woorden, **B.** bedrag in Centen

W	B.	W.	B.	W	B.	W	B.	W	B.
van 2 tot 10	25	16	35	25	40	34	50	43	60
		17	35	26	45	35	50	44	60
		18	35	27	45	36	55	45	60
		19	35	28	45	37	55	46	65
11	30	20	35	29	45	38	55	47	65
12	30	21	40	30	45	39	55	48	65
13	30	22	40	31	50	40	55	49	65
14	30	23	40	32	50	41	60	50	65
15	30	24	40	33	50	42	60		

Locaaltelegrammen van 1—10 woorden 15 cts., voorts boven de 10 woorden wordt hiervoor het tarief toegepast als voor de gewone telegrammen.

Bezorging van een bericht buiten den bestellingskring geschiedt kosteloos met de post, of kost den geadresseerde bode- of estafetteloon.

De wijze van bezorging moet door den afzender boven het adres aangegeven worden.

De afzender kan ook het antwoord vooruit betalen, alsmede de verzending per bode tegen een vast bedrag van *f* 0,50, of per estafette tegen borgstelling van *f* 0,25 voor den kilometer afstand.

Bij telegrammen naar het Buitenland moeten de bodekosten door den afzender van het telegram worden betaald.

Voor *dringende* telegrammen, boven op het adres met het woord „dringend" gemerkt, wordt het *tweevoudige*, naar vreemde Staten het *drievoudige* van een gewoon telegram van 't zelfde aantal woorden berekend. Dergelijke telegrammen gaan voor alle andere aanwezige gewone telegrammen.

Gecollationeerde berichten betaalt men met een en een vierde der kosten van 't telegram; kennisgeving van ontvangst met *f* 0,25.

Men plaatst dan boven het adres de aanwijzing t. c. collationeering of p. c. kennisgeving van ontvangst.

D. Dringend; RP. Antwoord betaald; RPD Dringend antwoord betaald; TC. Collationeering; PC. Kennisgeving van ontvangst FS. Naseinen; RO. Open bestelling; MP. Eigenhandig; PP. Post betaald; PR. Post aangeteekend; XP Bode betaald; DP. Be-

stelgoed betaald; EP. Estafette betaald; ED. Estafette borggesteld; TB. Telephoonbestelling; TR. Telegraaf restant en PG. Post restant.

Iedere verkorte aanwijzing moet tusschen haakjes worden gesteld en wordt als *één woord* geteld.

Kustseintelegrammen. Hiervoor betaalt de afzender naar een schip in zee voor elk telegram extra 50 Cent. Van een schip in zee betaalt de geadresseerde die extrakosten van 50 Cent.

De vooruitbetaling der overbrengingskosten voor binnenlandsche telegrammen en voor buitenlandsche telegrammen met bestemming *binnen Europa*, kan geschieden door middel van telegramzegels.

De telegramzegels zijn verkrijgbaar bij alle Rijkstelegraafkantoren, tegen betaling van de daarop nitgedrukte geldsommen.

Er zijn elf soorten telegramzegels: van 1 cent tot 2 gulden.

Op plaatsen waar geen telegraafkantoren gevestigd zijn, belast de Post zich, geheel kosteloos, met de bezorging van telegrammen. Daarvoor zijn ook gedrukte formulieren verkrijgbaar.

Telegrammen, door middel van telegramzegels gefrankeerd, voorzien van het opschrift „Telegram" mogen met of zonder omslag in de postbussen worden geworpen.

Naar Ned. Indië bestaan verscheidene verzendingswegen; de meest gebruikelijke kost naar Java *f* 3,14, naar de overige eilanden *f* 3,39 voor ieder woord, zonder vast tarief.

De kantoren te Amsterdam, 's Gravenhage en Rotterdam zijn nacht en dag geopend; de meeste andere alleen des daags van 6.30 of 7.30 uur 's morgens tot 8.30 of 9.30 uur 's avonds; en eenige slechts enkele uren, gedurende de werkdagen veelal van 8.30—11.30 en van 1.30—6.30; gedurende Zon- en feestdagen zijn de meeste kantoren geopend van 7.30—8.30 en 12.30—1.30, vele nog van 6.30—7.30 uur 's avonds. Bij de spoorwegen zijn de meeste den geheelen dag, naar gelang de treinen loopen, open.

INTERNATIONAAL VERKEER.

De prijzen voor de voornaamste rijken in Europa zijn als volgt:	Tarief per woord. Centen.	Te hoffen minimum bedrag
Belgie*)	2.5	*f* 0.35
Denemarken	10.5	0.50
Duitschland	6.5	0.35
Frankrijk en Corsica	8.	0.50
Groot-Brittannie en Ierland	10.	0.50
Italie	14.5	0.50
Luxemburg	6.5	0.40
Noorwegen	13.	0.50
Oostenrijk-Hongarije	11.5	0.50
Portugal	16.5	0.50
Roumanie (Moldavie en Wallachije)	14.5	0.50
Rusland (Europeesch)	18.5	0.50
Servi	14.5	0.50
Spanje	14.5	0.50
Zweden	12.5	0.50
Zwitserland	10.5	0.50
Turkije (Europeesch)	28.5	

*) Voor België bovendien vast bedrag van 25 Ct. per telegram.

Bij buitenlandsche telegrammen worden de seinkosten afgerond tot den naastvolgenden stuiver, b. v.: 8 woorden voor Duitschland kosten 8 × $6^1/_2$ Cts. = 52 Cts.; men betaalt dus 55 Cents.

NB. Ook gelden kunnen, tot een bedrag van *f* 500.— hoogstens, door bemiddeling van post- en telegraafkantoren overgemaakt worden, tusschen twee plaatsen waar zoowel een Rijkstelegraaf- als een postkantoor aanwezig is. Dit geschiedt door de postkantoren, op de voorwaarden voor de postwissels geldende, met bijbetaling der kosten van een telegram. — Naar België, Bulgarije, Denemarken en Duitschland, Frankrijk, Italië, Zweden, Noorwegen, Oostenrijk-Hongarije, Portugal, Zwitserland en de kantoren Alexandrië, Caïro, Ismaïla, Port-Saïd en Suez in Egypte kunnen ook „telegrafische postwissels" tot een bedrag van 500 franken verzonden worden voor 12^5 Ct. van iedere *f* 12.50, behalve de kosten van het telegram. (Zie bovenstaand tarief.)

NB. Voor zooveel Nederland betreft wordt de tijd van afzending en ontvang van een telegram opgegeven naar den meridiaan van Greenwich.

FIETSERSLIEDJE.

(BIJ DE TITELPLAAT.).

Ziet eens, hoe we wielend glijden
   Over de extra-mooie baan!
Al wie met ons meê wil rijden,
   Moet het trappen goed verstaan!
         Op de fiets!
         Anders niets
Kan ons zóó'n genoegen geven:
't Is een lust voor 't jonge leven!
   Al wie niet van fietsen houdt,
   Wordt door ons niet recht vertrouwd!

Op een rijtje naast elkander,
   Peddlen wij gezellig voort!
Gul en goed helpt de een den ander,
   Als er iets niet gaat zoo 't hoort!
         Op de fiets!
         Anders niets!
Trein en tram kan ons niet schelen,
Varen kunnen wij niet velen,
   't Mooiste paard geeft ons geen zier, —
   Maar de fiets is ons pleizier!

Ziet ons trappen! ziet ons sturen!
Ziet hoe we op den langen weg,
Die voor ons nooit lang kan duren,
Vliegend gaan langs struik en heg!
Op de fiets!
Anders niets!
Dàt is eerst je ware rijden,
Heel alleen of met je beiden;
Beter met een clubje nog!
Hoe pleizierig is dat toch!

Is een zadel niet in orde,
Raakt een ketting soms onklaar,
Is je luchtband lek geworden,
Doet je schel een beetje raar, —
Op de fiets
Is dàt niets!
Spoedig is de wond genezen
Door de hulp, vereend bewezen;
't Kwaad wordt handig opgeknapt, —
En dan — gauw weer voortgetrapt!

Op zoo'n langen tocht geniet je
Volop van de frissche lucht!
Vroolijk zing je een fietsersliedje,
Nimmer hoor je een klacht of zucht!
Op de fiets!
Anders niets!
Grooter pret is niet te denken,
Die je zóó'n genot kan schenken!
Om geen afstand geven we iets:
Daadlijk ben je er, — op de fiets!

Maar past op! — kijkt goed uit je oogen!
Altijd op den weg gelet!
Puike raad! — je bent bedrogen,
Als je dien op zijde zet!

Op de fiets
Deugt dat niets!
Blijft dus trouw je stuur bewaken,
Of je ook uit je koers kan raken! —
En roept nu maar allen meê:
Voorwaarts op de fiets! Hoezee!

September 1903. H. J. Hana.

DE DORPSHELD

EN ZIJN ZUSJE.

TWEE AMSTERDAMSCHE JONGENS
IN EEN VEELBEWOGEN TIJD.

De komst der Franschen in de hoofdstad, 1795.)

DOOR

H. J. HANA.

I.

„Hein!" riep juffrouw Staargard, de echtgenoote van een lakenkooper in de Amsterdamsche Kalverstraat, tot haren twaalfjarigen zoon, die zich op een der bovenkamers met zijn geliefd vioolspel vermaakte, „kom eens gauw beneden, Hein!"

Geen antwoord.

„Kom dan toch, Hein! 't Is Zaterdagavond, en je moet nog gauw een paar boodschappen doen!"

Nog geen antwoord. De zangerige tonen van het muziekstuk, zoo dicht bij Heins oor, maakten de stem zijner moeder onhoorbaar voor hem.

„Ga maar eens naar boven, hij schijnt je weer niet te hooren, met dat vervelende gezaag!" riep haar man uit den winkel, waar hij bezig was met eenige uitgestalde stukken laken weer netjes op te rollen; „of wil ik even gaan?"

Maar moeder de vrouw, een beetje driftig en ongeduldig van aard, was de trap al op; zij wierp, boven gekomen, de kamerdeur open, stoof op haren nog steeds genoegelijk strijkenden zoon toe, en rukte hem den stok uit de hand. Het scheelde niet veel, of het voor den violist zoo onmisbare gereedschap werd op Heins rug door midden geslagen. „Is dat niet een schandaal, kwade jongen!" riep zijne moeder hem toe, „mij daar onder aan de trap te laten staan schreeuwen? Wat denk

je wel? Ik heb wel wat anders te doen in dezen drukken, akeligen tijd, dan jou achterna te loopen!"

„Ik had u wezenlijk niet gehoord, moeder!" bracht Hein hier bedeesd tegen in.

„Dat wil ik wel gelooven!" luidde het allesbehalve vriendelijke antwoord; „je staat hier maar te zagen en te doedelen! Maar de Heer zal je nog eens bezoeken voor je ongehoorzaamheid! En is me dat ook een tijd tegenwoordig om muziek te maken en vroolijke liedjes te spelen? 'k Schaam me voor de buren! Wij moesten liever dag en nacht schreien en ons verootmoedigen voor den Heer, die zulke zware bezoekingen over land en volk, en vooral over onze arme stad, gebracht heeft, omdat wij van Zijne wegen zijn afgeweken en ons aan Zijn gezalfde vergrepen hebben! Ja, aan den gezalfde des Heeren, aan onzen wettigen Heer en Stadhouder Prins Willem V. De Patriotten, die gevloekte haters van Oranje en het Oranjehuis, zullen zich geen rust of duur gunnen voordat zij den Prins uit het land en die ellendige Franschen er in hebben! En dan deuntjes te staan fiedelen, als . . . ."

„Ja, moeder," merkte Hein weer bedeesd op, „dat kan *ik* toch niet helpen, dat ze den Prins willen wegjagen en den Franzoos in Amsterdam halen! — — Maar wat moet ik voor u doen, moeder?" voegde hij er bij, terwijl hij viool en strijkstok in het daarvoor bestemde foudraal sloot.

„Zoo! vraag je daar eindelijk naar?" beet moeder Staargard hem toe, nog altijd tamelijk boos. „Morgen komt oom Franciscus bij ons eten! 't Is Zaterdagavond; Doortje, de meid, moet nog den winkel en de stoep dweilen, en daarom moet jij dadelijk een paar boodschappen doen, zoo gauw als je beenen je dragen kunnen! Verstaan?"

„Ja, moeder! Maar . . . . . is oom Franciscus, de Oostinjevaarder, weer thuis en komt hij morgen hier eten? O, wat is dàt heerlijk! Wat zal hij weer veel te vertellen hebben! Gaat hij weer weg?"

„Dat kan je hem morgen wel zèlf vragen, dan heb je meteen antwoord! Ga nu maar terstond je gezicht en je handen was-

schen, en kom dan bij me in de keuken, dan zal ik je geld voor je boodschappen geven!"

Door buitengewone vlugheid en nauwgezetheid trachtte onze Hein zijn onwillekeurig verzuim van zooeven nu weer goed te maken. Men kon hem wel „door een ringetje halen", toen hij — nog geen vijf minuten later — voor zijne moeder verscheen.

„Kijk eens, Hein," zeide juffrouw Staargard nu, „daar heb je een gulden; ga nu eerst eens gauw een roggebrood en een lang tarwebrood halen!"

„Een roggebrood van hoeveel, moeder?"

„Van drie pond."

„Van drie pond? Dan vrees ik, dat ik geen geld genoeg heb, moeder! Gerrit Handelmann wist van ochtend op school te vertellen, dat het brood vandaag weer opgeslagen was!"

„Alwéér opgeslagen?"

„Ja, moeder; en de aardappelen óók, en de turf óók, tot het drinkwater toe!"

„Maar dàt is vreeselijk!" riep juffrouw Staargard uit, van verbazing en ergernis de handen in elkaar slaande. „Dat komt altemaal door dien ongelukkigen duren oorlog met Frankrijk; 't is enkel en alleen de schuld van die ellendige Patriotten, die door hun stoken en woelen tegen den Prins ons den oorlog op den hals gehaald hebben, en Zijne Hoogheid — God zegene hem! — wel dood zouden willen kijken! Maar, Hein," vervolgde zij, met groote moeite hare verontwaardiging bedwingend, „ga nu maar eerst eens zien, of je geld genoeg hebt. Misschien is het niet opgeslagen."

De jongen liep ijlings den winkel door en de straat op. Het was een bitter koude avond op dien 17den Januari van het voor ons vaderland in 't algemeen en de hoofdstad in 't bijzonder zoo treurige en gedenkwaardige jaar 1795. 't Was in het laatst van 1794 duchtig begonnen te vriezen; en de vorst bleef met steeds toenemende kracht aanhouden, zoodat de geschiedboeken uit dien tijd van een „echt Siberischen winter" spreken. En daarbij de rampzalige oorlog, en de vreeselijke verdeeldheden en partijschappen tusschen de burgerij onderling, waardoor handel

en nijverheid schromelijk benadeeld werden, — geen wonder, dat het niet alleen een nare, maar ook een dure tijd was!

De muts wat dieper in de oogen trekkend en de handen in de zakken tegen den snerpend kouden Oostenwind beschuttend, vloog onze Hein op een drafje de Kalverstraat door, den kant naar de (nu reeds lang verdwenen) Osjessluis op. Maar een oogenblik later was hij alweer thuis bij zijne moeder in de keuken, met de jobstijding, dat hij meer geld moest hebben.

„Moeder, het is héél erg! Een drieponds roggebrood kost vandaag vijftien stuivers, zegt de bakkerin, en een lang tarwebrood óók! En in 't voorbijgaan hoorde ik een paar vrouwen jammeren, dat er voor een kwart-ton aardappelen nu al een gulden betaald moet worden, en voor een gang (twee emmers) drinkwater acht of tien stuivers!"

Juffrouw Staargard stond het huilen nader dan het lachen bij het hooren van deze treurmaren. En haar man, die eens kwam vragen, wat er zoo druk bepraat werd, was óók geducht uit het veld geslagen door de mededeelingen van zijn zoon. „Ja," zeide hij, „de hand des Heeren rust zwaar op het arme vaderland, op onze beklagenswaardige stad! Onze Prins Willem V, onze wettige Vorst uit het Oranjehuis, alom gehoond, verguisd en bespot! En zijne verdwaasde bestrijders denken, dat Zijne Hoogheid de Erfstadhouder de schuld is van al onze rampen en ongelukken, misschien wel van den barren winter óók, en dat alles wel weer terecht zal komen en als door een tooverslag verbeteren zal, wanneer hij het land uit is en wij de Franschen als onze redders en verlossers hebben binnengebracht. En dat kan nu elken dag gebeuren, — misschien morgen of overmorgen reeds! Zij zeggen, dat de Franschen al in Utrecht zijn, dat zich bij capitulatie aan hen heeft overgegeven; en men moet hen zelfs reeds te Nieuwersluis gezien hebben! Nu, dat is niet ver meer van Amsterdam. Wie weet, hoe dicht zij op dit oogenblik al bij de Weesperpoort zijn!" — Hier ging het winkelschelletje, en moest de lakenkooper naar voren, om een klant te helpen, die een lap stof wilde hebben voor een dikken, warmen mantel, ter beschutting tegen deze Russische winterkoude.

„Nu Hein," sprak moeder Staargard met een droeven zucht, ziedaar dan nog wat geld; nu heb je een daalder voor een rogge- en een tarwebrood. Bestel meteen een gang water bij den melkboer, want onze pomp is al drie dagen lang één klomp ijs, en een achtste ton aardappelen bij den koopman op den hoek van de Taksteeg, waar *„De driekante Botboer"* uithangt. [1]) Waar al het geld vandaan moet komen, weet ik niet; de zaken in den winkel gaan óók weer slapper in dezen slechten tijd! 't Is wat te zeggen met die Patriotten en die Franzosen! Moge de Heer nog eens betere dagen voor ons doen aanbreken!"

Maar de jongen hoorde dien goeden wensch niet meer. Hij was al lang weer de Kalverstraat in, naar den bakker. 't Was een erg donkere avond; in zijn haast moest hij toch voorzichtig zijn, dat hij tegen niets of niemand aanliep, want de lampen in de winkels brandden schaarsch en laag: olie en kaarsen waren óók al verbazend opgeslagen. Aan de gasvlam dacht nog niemand: het zou nog wel vijftig jaar duren voordat de eerste gasfabriek gebouwd werd in Amsterdam, op de Schans tegenover de Elandsstraat, waar men nu de Marnixstraat en de Groentenmarkt vindt. De Kalverstraters van anno 1795 moesten nú hunne oogen eens kunnen opslaan! — zij zouden, bij al dat gaslicht en gasgloeilicht, en vooral bij al die electrische boog- en gloeilampen, hun straat en hun stad niet meer herkennen!

Bij het roodfletsche licht, dat hier en daar uit de winkelramen naar buiten straalde, liep Hein Staargard dus weer op een drafje voort. Brrr! het was zoo koud! 't Leek nog wel harder te waaien, dan straks! Wat zou het vriezen! Heerlijk vooruitzicht van schaatsenrijden op den Amstel, of naar den overkant van het IJ (dat toen heel wat grooter was dan nu)! Maar hoe koud het ook was, en hoe hard het ook woei, er waren toch verbazend veel menschen op straat: in de Kalverstraat, op den Dam, op den Nieuwendijk, overal woelde en krioelde het van druk, bewegelijk volk, en iedereen had den mond vol over de groote

---

[1]) De pop is nu al lang verdwenen, maar was inderdaad driekantig: om gezien te kunnen worden door het publiek in de Taksteeg en aan beide zijden in de Kalverstraat.

dingen die komen zouden: het vertrek van den Prins en de aanstaande komst der Franschen. Eensklaps ontstond er een buitengewone opschudding, en nu hoorde Hein een halfdronken troep aankomen, die met luider stem brulde:

„De vrijheid klim ten hoogsten trap!
Gelijkheid praal' naast Broederschap!
En zoo dit edel tal
Blijft heerschen overal,
Dan zien wij Neêrland bloeien!
Wij zijn gelijk! wij zijn gelijk!
Dan zien wij Neêrland bloeien!
Wij zijn gelijk! arm en rijk!

„Men volg' der Franschen roemrijk spoor!
Gelijkheid blinke in alles door!
Dat schatting in waardij
Naar deugd of ondeugd zij:
Dan zingen alle braven
Wij zijn gelijk! Wij zijn gelijk!
Dan zingen alle braven
Wij zijn gelijk! arm en rijk!" [1])

Pas waren de zanglustige vereerders van het „Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap" voorbij, of de zoon van den lakenkooper hoorde uit alle macht roepen: „Zeg, Hein! ben je doof geworden? Hoor je me niet? Ik loop hier al een kwartier te schreeuwen!"

't Was zijn vriend en schoolkameraad Gerrit Handelmann. „'t Is ook zoo'n herrie en spektakel op straat van avond, hè? Hooren en zien zouden je er bij vergaan!" zei de jongen. „Waar moet je naar toe, Hein?"

„Naar den bakker daar aan den overkant, en naar „De driekante Botboer" en nog een paar boodschappen."

„Zoo, dat treft! Ik moet óók dien kant uit. Dan ga ik zoover met je mee!" En al pratend, liepen de beide knapen samen voort. Maar opeens bleef Gerrit stilstaan, en vroeg: „Zeg eens, Hein! heb je 't al gehoord?"

„Wat gehoord?"

„Dat de Franschen komen?"

---

[1]) Uit een in mijn bezit gekomen boekje, dat door een Amsterdammer uit den Franschen tijd is volgeschreven met volks- en vrijheidsliedjes, welke toen op straat gezongen werden. Voorin staat met groote letters: „Hoezee! de Franschen zijn nu in ons land!"

„O, dat zeggen ze al zoo lang!" bromde Hein. „Als ik ze op den Dam zie, zal ik het gelooven!"

„Nu, nu, heb maar zoo'n praats niet, mannetje! Morgen of Maandag konden ze wel eens hier zijn. Menschen die vandaag met den postwagen uit Weesp hier kwamen, vertelden, dat de Franschen de baas in Utrecht spelen en al voorbij Nieuwersluis zijn!"

„Ja, dat komt uit," zeide Hein hoofschuddend; „daar had mijn vader óók al zoo iets van gehoord. Zou het dan tóch waar zijn?"

„Ja, zeker!" antwoordde Gerrit. „Ik ga alle ochtenden kijken op de Hoogesluis, of ik ze door de Weesperpoort [1]) kan zien binnenkomen! Ga je mee morgenochtend?"

„Neen," antwoordde Hein, beslist en beslissend. „Op Zondag niet: dan ga ik altijd met vader en moeder naar de Nieuwe kerk op den Dam. Wat zal het er vol zijn! De dominee zal het óók wel over den Prins en de Franschen hebben."

„Nu, Maandag dan?"

„Ja, dat is goed!" zeide Hein. „Dan ga ik mee naar de Hoogesluis. Kom mij dan maar afhalen, Gerrit! Hoe laat?"

„Om half acht, — als 't goed dag is!"

„Afgesproken! Tot Maandag dan!" En zoo gingen zij ieder zijns weegs.

II.

't Was een allesbehalve stille en stichtelijke Zondag in Amsterdam, die 18de Januari 1795! De kerken waren stampvol geweest, vooral de Nieuwe, waar vader Staargard met vrouw en zoon geweest waren, en waar zij een echte „tijdpreek" gehoord hadden; maar slechts weinige toehoorders schenen geloof en vertrouwen genoeg te hebben, om alles met berusting aan de leiding des Heeren over te laten, zooals de predikanten hen vermaand hadden. „Vader staat aan 't roer!" en: „Is er een kwaad in de stad, dat de Heer niet doet?" was de grondtoon der leerrede, door den predikant in de Nieuwekerk dien ochtend

1) Oók reeds lang niet meer te vinden; zij stond aan het einde van de Weesperstraat waar nu nog het Weesperstation is.

uitgesproken. Maar helaas! hoeveel kwaad zou er over het verdwaasde volk van die dagen nog moeten komen, eer het zijne dwaasheid en zijne ondankbaarheid jegens het Oranjehuis inzag!

Algemeen was de verslagenheid over de ontzettend hooge, en toch nog steeds stijgende prijzen van levensmiddelen en brandstoffen. Hieraan paarde zich, bij sommige Amsterdammers althans, de angst voor de meer en meer naderende Franschen, wier gruwelen, in Brabant (het latere België) bedreven, hun voor den geest zweefden, en welken angst zij nochtans moesten verbergen voor de opgewonden Patriotten, die de Franschen als goden der aarde tegemoet zagen.

Elken nieuwen dag — en vooral dezen Zondag — liepen er nieuwe geruchten omtrent den vooruitgang der Fransche legerbenden. Dagelijks, en zelfs nu en dan des nachts, hield het Amsterdamsche „Comité Revolutionair" zijne vergaderingen, om de omwenteling en den val van het geheele Oranjehuis voor te bereiden, en gemeenschap te onderhouden met de uitgewekenen, — waartoe de ergste raddraaiers en stokebranden behoorden – die zích bij de voorhoede der Franschen bevonden. Met het uur begon er meer zekerheid te komen voor de waarheid van het gerucht, dat de Franschen den volgenden ochtend voor de stadspoorten zouden zijn.

Waar men ook kwam, overal liepen de gesprekken natuurlijk over de aanstaande omwenteling. En zoo ging het dan óók bij den lakenkooper Staargard, toen zijn broêr de Oostinjevaarder daar na kerktijd kwam middagmalen. Men at toen 's middags om een of twee uur, en niet 's avonds om zes of zeven, zooals de dwaze en ongezonde gewoonte bij vele menschen tegenwoordig medebrengt. Oom Franciscus was met zijn schoener *De Zeenimf* vijf jaar weg geweest, naar Java, naar Madura, naar Sumatra, heel den Indischen Archipel door, ongerekend de uit- en thuisreis, waarmede in die dagen heel wat meer tijd gemoeid was, dan tegenwoordig. „Als iemand verre reizen doet, dan kan hij wat verhalen," en vooral wanneer hij vijf jaar achtereen op reis geweest is! had onze Hein gedacht, toen hij hoorde, dat Oom Frans weer in 't land was en bij hen zou komen eten. En

zoo dacht blijkbaar ook zijn vriend Gerrit Handelmann, die na afloop van den maaltijd kwam binnenstappen, zoogenaamd om Hein voor een wandeling af te halen, waarvan echter niets niemendal kwam, want Gerrit bleef zitten plakken, in afwachting van de avonturen, die de zeeman vertellen zou.

Beide jongens kwamen echter dezen keer van een slechte reis. Nu ja, Oom Frans dischte wel het een en ander op van zijne wederwaardigheden in storm en nood, van schermutselingen en koddige ontmoetingen met de zwartjes, van gevechten tegen panters en orang-oetangs, waarbij de jongens nu eens kippenvel kregen van den angst en dan weer schudden van het lachen, — maar overigens hoorde men Oom Frans ditmaal meer vragen dan vertellen. Hij was een vurig Oranjeklant, een aartsvijand van de Patriotten of „Keezen", en al stond de zaak van den Prins reeds in 1789 niet best, toen Oom Frans met zijn schoener onder zeil ging naar de Oost, toch kon de eerlijke zeerob niet begrijpen, dat de haat tegen Oranje in het land en vooral te Amsterdam reeds zóó diep was doorgedrongen. „Hoe komt dat toch?" vroeg hij aan zijn broeder.

„Ja, wat zal ik je zeggen, Frans," antwoordde deze, „het streven naar verzet en revolutie zit, om het zoo eens te noemen, in de lucht. In Frankrijk willen ze van geen koningschap meer hooren, maar verwacht het opgewonden volk alle heil van de „Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap" en „de rechten van den mensch." Van God en Zijn gebod willen die rampzalige verdwaasden niets meer weten! De souvereine wil des volks, zeggen zij, moet zegevieren. Die goddelooze leer is naar Brabant overgewaaid, en heeft nu ook reeds in onze Zeven Vereenigde Gewesten duizenden aanhangers en voorstanders gevonden!"

„Maar wie heeft hier die onzinnigheid zoo in de hand gewerkt?" vroeg Oom Frans; „toen ik in 1789 naar zee ging, hoorde men daar zoo nog niet van!"

„Neen," antwoordde zijn broeder, „het is ook eerst sedert de laatste jaren zoo erg geworden. Overal zijn volksvereenigingen ontstaan, die, onder den naam van „Leesgezelschappen", schijnbaar werden opgericht om het volk te verlichten, maar die in

werkelijkheid ten doel hadden, het hoofd van den eenvoudigen burger voor den brand van het oproer te doen ontvlammen. Oproerige proclamaties en vertogen, op geheime drukkerijen in gereedheid gebracht, vonden daar behendige verspreiders en uitleggers. Hier in Amsterdam alleen moeten er niet minder dan 36 van zulke clubs schuilen, met een getal van ver over de 3000 leden. Is dat niet verschrikkelijk, Frans? Drieduizend muiters en oproerkraaiers, die hun wettigen landsheer en vorst ten offer willen brengen aan de uitvoering hunner waanzinnige vrijheidsdroomen!"

„Dus het is een stelselmatig georganiseerd complot, en niet zoo maar een te hoop geloopen bende volks?" vroeg Oom Frans, die zijne ooren niet kon gelooven.

„O neen, alles is met satanisch overleg ingericht! Twee zoogenaamde „centrale comité's", — waarvan het eene de strekking heeft om de verstandhouding met de malcontenten (onruststokers) binnenslands, en tevens met den vijand óver de grenzen, gaande te houden, en het andere om door het verspreiden van schrikwekkende berichten en het zaaien van wantrouwen het bestaande bewind te ondermijnen en van al zijne veerkracht te berooven — hebben de hoofddraden van het uitgebreide net der verraderlijke beweging in handen. De eigenlijke stokebranden, die het lieve leventje aan den gang brachten en houden, zijn meerendeels verwoede Patriotten uit de dagen van '87, het begin van den opstand, en deels ook opgewonde, dweepzieke, maar lang niet onbekwame jongelui, die — jammer genoeg voor hen! — door de groote woorden van „Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap" zijn meegesleept. Willem en Willemijntje, zooals zij den Prins en zijne gemalin minachtend noemen, krijgen al de ellende van dezen kwaden tijd voor hunne rekening, en moeten het dus bitterlijk ontgelden. Verblind door den valschen schijn der nieuwe vrijheidsleer en den gloed der booze hartstochten, reikhalzen de Oranjehaters, ouden en jongen, naar het oogenblik, waarop de Fransche legerscharen onze Republiek zullen binnenrukken, om niet, evenals in '87, andermaal zèlf in de hoop op eene omwenteling teleurgesteld te worden! — Maar genoeg!

ik zal tot onze onderlinge vertroosting en opbouwing eens een toepasselijk gedeelte voorlezen uit een bundel stichtelijke stukken, dien ik onlangs gekocht heb; de jongens mogen het óók wel hooren: wie weet welke vreeselijke dagen zij en wij nog beleven zullen!"

Doch juist toen vader Staargard het bedoelde boek wilde openslaan, hoorde men buiten op straat een brullende volkshoop zingen:

„Al wordt de koopman uitgekleed
Door 't nemen van zijn schepen,
Al ziet de boer zijn bloed en zweet
Door schelmsche vrienden sloopen:
Geen braaf Keesje, die toch treurt,
Want hij wordt steeds opgebeurd
Door 't naadren van de Franschen:
Zij zullen door hun sterke macht
De Carmagnole dansen
Met al het vroolijke geslacht!" [1])

De lakenkooper en zijne huisgenooten snelden onwillekeurig naar buiten bij het hooren van dit fraaie straatliedje, dat blijkbaar door een breekebeen was saamgeflanst, die bloed en zweet liet „sloopen", en dan dat mooie woord nog bovendien op „schepen" liet rijmen. Hein en Gerrit waren natuurlijk het eerst op stoep; en toen de jongens hoorden roepen: „Naar den Dam! naar den Dam! daar is groot nieuws van de Franschen!" lieten zij zich oogenblikkelijk meeslepen door den volksstroom in die richting. De lakenkooper en zijn broeder volgden wat kalmer, en telkens het hoofd schuddend over deze schandelijke rustverstoringen en ontheiligingen op den Dag des Heeren.

„Kijk eens, wat een hoop volk rondom de Waag!" (een handelsgebouw, nu reeds lang gesloopt, ter plaatste waar nu op den Dam het Monument staat) zeide Gerrit; „daar is wat te doen! Dáár moeten we heen!"

En ja, daar was werkelijk wat te doen, — of althans wat te lezen. Het Amsterdamsche „Comité Revolutionair" had den vorigen dag, Zaterdagavond om tien uur, een brief ontvangen van den

[1]) Uit het meergenoemde liederenboekje van 1795.

Franschen generaal Daandels, en dien brief zóó gewichtig gevonden, dat hij 's nachts heimelijk gedrukt en des anderen daags op verschillende plaatsen in de stad aangeplakt werd, ook aan de Waag na kerktijd. In dit met uitbundige blijdschap door de Patriotten verwelkomde stuk stond onder anderen te lezen:

„dat het tijdstip der omwenteling nu gekomen was, en dat het dus hoog tijd werd om het ontworpen plan ten uitvoer te brengen, en zichzelven eene omwenteling te bezorgen, ten einde met de overwinnende Franschen als een vrij volk te kunnen onderhandelen, en vriendschappelijke schikkingen te kunnen aangaan, opdat niet alles ten opzichte der Franschen door de Amsterdammers uit een ander oogpunt beschouwd zou worden; ingeval de Franschen zagen, dat de Patriotten, of ook het Comité Revolutionair, niets uit zichzelf tot het groote oogmerk medewerkten, en hen door te lang uitstel zonder noodzaken, Amsterdam niet meer als vrienden, maar als vijanden te naderen!"

„Hoe gruwelijk! hoe verraderlijk!" hoorde de lakenkooper plotseling achter zich zeggen, door een welbekende stem. Toen hij zich haastig omkeerde, zag hij, dat het zijn goede vriend de touwslager Janssens was, die nu een hartelijken handdruk met de gebroeders Staargard en de beide jongens wisselde.

„Wat moet daarvan worden?" zeide Heins vader.

„Wat er van worden moet?" herhaalde de trouwe, eerlijke Janssens, óók een Oranjeman in merg en been, „dat zal je over een dag of drie niet meer vragen, beste vriend! Als je je oogen eens goed den kost geeft in Amsterdam, zooals ik van middag hier en daar gedaan heb, dan kan je duidelijk zien, dat de mannen van het verwenschte Comité Revolutionair, bang als ze zijn voor de stedelijke bezetting, die ze vruchteloos hebben trachten om te koopen, en ook uit gebrek aan wapenen en krijgsbehoeften, den grooten slag nog niet durven slaan! Ik hoor, dat zij zich voorloopig bepaald hebben tot het zenden van een hunner leden naar Utrecht, om daar de Franschen met den stand der zaken in onze stad nauwkeurig bekend te maken, en zich van hun bijstand, zoo die noodig mocht zijn, te kunnen verzekeren. Ondertusschen is er bijna geen houden meer aan de opgewon-

denen; want het is nu natuurlijk als een loopend vuurtje door de gansche stad verspreid wat generaal Daendels aan het Comité heeft geschreven. Dezen ochtend in de vroegte is de afgezant der verraders in allerijl naar Utrecht vertrokken, om te zeggen dat de kans voor de Franschen hier nu schooner dan ooit is!"

„Hoor je wel?" fluisterde Gerrit Handelmann zijn vriend Hein toe; „nu komen ze stellig! Morgenochtend vroeg op de Hoogesluis, hoor! — denk er om!"

„En ondertusschen," zoo vervolgde de touwslager zijne mededeelingen, die door het viertal hoorders met de grootste belangstelling werden gevolgd, „ondertusschen wemelt het van voetgangers en rijtuigen op den dichtgevroren Amstel en langs de Utrechtsche- en Weesperzijde, om de Franschen tegemoet te gaan, die zij reeds bij Nieuwersluis vonden (hier diende Gerrit zijn vriend weer heimelijk een ribbenstootje toe), en met welke blijde tijding zij na den middag in het Logement „Het Wapen van Emden" op den Nieuwendijk kwamen."

„O ja," zeide vader Staargard, even knikkend, „dat „Wapen van Emden" zit immers tegenwoordig van onder tot boven vol clubs en leesgezelschappen?"

„Juist," antwoordde Janssens; „daar hebben zij een schuilplaats gezocht, evenals in het logement „De Karsenboom" in de Kalverstraat, nadat zij door Mijne Heeren van den Gerechte [1]) met den sterken arm der wet verdreven waren uit de herberg „De Burg" in de Dijkstraat, en andere lokalen van dien aard, berucht door de geheime samenkomsten der Patriotten aldaar. Sommigen hunner vluchtten toen over de daken, anderen werden gearresteerd, doch weder losgelaten, terwijl schout en dienaren zich meester maakten van eenige papieren der gezelschappen, en eindigden met het Stadsslot op de deur te leggen.

„Maar om op het „Wapen van Emden" terug te komen. Elke nieuwaangekomene aldaar, die de zoogenaamde verlossers der slavernij van aangezicht tot aangezicht te Nieuwersluis gezien, de hand of den broederkus gegeven had, werd met geest-

[1] Zoo noemde men de Justitie en Politie toen

drift in de groote zaal begroet, vooral wanneer hij zijn verslag van het gebeurde op dien Zondagmorgen in een hoogdravende toespraak wist in te kleeden. Bijna van minuut tot minuut kwamen er in het „Wapen van Emden" blijde tijdingen, afgewisseld door hoofdpersonen van de Revolutie, wier welsprekendheid de daar vergaderde vrijheidszonen in de wolken verhief, zoodat ze dan ook, met het glas in de hand, „*Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap, of de dood!*" verkondigden. 't Was een opschudding van belang zooeven op den Nieuwendijk," vervolgde Janssens; „want de vreugdkreten bleven niet binnen de muren van het gebouw besloten, maar drongen naar buiten door, zoodat de Commandant der stad, de wakkere generaal Golowskin, zich genoodzaakt zag, een patrouille witte ruiters [1]) naar het „Wapen van Emden" te zenden. Ik heb ze daar straks over het Singel naar den Nieuwendijk zien rijden. Maar zij, die in het logement waren, lieten zich nu niet meer door een patrouille schrik aanjagen. Wat zag ik? Een der leden van het Comité Revolutionair ging manmoedig naar buiten, vertoonde zich op de stoep van het logement, verkondigde aan de patrouille, dat duizenden achter hem waren, om geweld met geweld te keeren, en wist het werkelijk zóó ver te brengen, dat de patrouille aftrok!"

De beide mannen en de jongens stonden met open mond naar dit verhaal te luisteren: zij hadden niet gedacht, dat de muiters reeds zóó brutaal en vermetel waren geworden. Maar de brief van generaal Daendels had zijne uitwerking niet gemist. De mededeelingen van den braven Janssens waren, helaas! maar al te waar! Men kan zich dan ook voorstellen, met welk een gejuich en gejubel het stoutmoedige lid van het Comité bij zijne terugkomst in de vergadering werd begroet! Weinige oogenblikken later werden de „nationale cocardes" met de Fransche kleuren (rood, wit en blauw), die bij manden en kisten vol voorhanden waren, in de vergadering opgestoken en buiten de deur met volle handen uitgedeeld. Zoodat nog vóór het einde van

[1]) Zoo genoemd, omdat zij eene witte monteering droegen.

den 18den Januari, dien schandelijk rumoerigen Zondag, de geheele stad Amsterdam maar al te goed wist, dat in het „Wapen van Emden” op den Nieuwendijk de nationale cocarde was uitgereikt.

Toen de Oranjelievende, echt Prinsgezinde Franciscus Staargard dien avond naar huis ging, en uit de Kalverstraat komend den Dam overstak, zag hij weer een dichte drom volks rondom de Waag geschaard. Wat gebeurde daar? Oom Frans zag en hoorde het spoedig. 't Was het laatste werk van dezen dag: het afkondigen eener Publicatie vanwege het Comité Revolutionair, wat in den laten avond, bij het licht eener flambouw, van de trappen van de Waag op den Dam geschiedde.

Zij luidde aldus:

VRIJHEID, GELIJKHEID, BROEDERSCHAP.

Waarde Medeburgers!

„Om alle verwarring en wanorde voor te komen, wordt aan de goede Burgerij bekend gemaakt, dat de Burgers, die het werk der Revolutie hebben op zich genomen, uit uwen naam aan den tegenwoordigen Commandant dezer stad, den generaal Golowskin, hebben aangezegd, zich na morgenochtend niet meer te gedragen in die qualiteit, terwijl wij daartoe bij voorraad benoemd hebben en morgen zullen aanstellen den Burger Cornelis Rudolf Theodorus Krayenhoff; hopende dat deze onze stap, welken wij in uwen naam gedaan hebben, door u zal worden goedgekeurd, terwijl wij tegelijk van uwe braafheid verwachten, dat gij allen zult medewerken tot het bewaren der rust, te beletten dat personen of goederen worden geschonden, en vooral te zorgen dat geene militairen van het garnizoen door iemand beleedigd worden.

„Dit is ons ernstig verzoek, en tegelijk het verlangen van onze vrienden de Franschen, en van uw aller vriend, den verdienstelijken Krayenhoff. — Zoo er echter onverhoopt

iemand militaire of burger-adsistentie noodig mocht hebben, die kan zich bij het Comité Revolutionair aanmelden, hetwelk zijne zitting houdt in de Kalverstraat, in de herberg *De Karseboom*."

Gepubliceerd den 18 Januari 1795,
eerste jaar der Vrijheid.

Uit naam van het Comité Revolutionair,
P. J. A. C. van der Aa,
Secretaris.

Vol ergernis en droefheid over deze onbeschaamde taal der oproermakers, zette Franciscus Staargard zijn weg voort. In de verte, 't leek wel op het Water (een oude naam voor het Damrak), hoorde hij een dronken troep brullen:

„Vergeefsch houdt machtsprenk en geweld,
Die slaven kan doen vreezen,
De beste burgers wreed bekneld,
Hun roem zal eindloos wezen!
Want al smaakt gij thans verdriet,
Treurt, o Keesjes! treurt toch niet!
Zie 't naadren van de Franschen!
Zij zullen door hun sterke macht
De Carmagnole dansen
Met al het vroolijke geslacht!"

En dienzelfden Zondagavond, niet lang vóór middernacht, stak de Erfstadhouder, Prins Willem V, met zijn gezin, van de Scheveningsche kust in zee naar Engeland. Dàt was het slot van den droeven dag! — Wat zou de volgende brengen?...

III.

Dien nacht, van 18 op 19 Januari, bleef het gelukkig stil en rustig in Amsterdam. Misschien hield de vreeselijke koude de „burgers" (zooals thans iedereen heette) wel van straat af en in huis. Maar die felle vorst — soms stond de thermometer 17 graden onder nul — in den echt Russischen winter van 1794 op '95 was de voornaamste bondgenoot der Franschen bij hun inval

in ons land, en maakte daarentegen eene verdediging, waarbij op de hulp van moerassen en wateren gerekend was, uiterst moeilijk, zoo niet onmogelijk. Reeds den 22sten December was het water tot een rotsharde baan gestold. Den 27sten trok de Fransche generaal Pichegru de Maas over, in den Bommelerwaard. Tevergeefs hadden de zonen van den Stadhouder nog den 7den Januari, in een te Utrecht gehouden krijgsraad, alle mogelijke moeite gedaan om de bevelhebbers der geälliëerden (Nederlanders en Engelschen) tot een poging voor het behoud van Holland over te halen. Even vruchteloos richtten zij, met hetzelfde doel, tot de bevolking des lands eene krachtige aansporing ter algemeene opvatting van de wapenen: de overmacht der Franschen was te groot, en de afval reeds te algemeen, dan dat die stemmen nog weerklank konden vinden! Weldra (16 Januari) had Utrecht zich bij capitulatie overgegeven, en de Raad van State afgevaardigden naar den zegevierenden Franschen veldheer gezonden, om over vredesvoorwaarden te spreken. Maar zelfs dit was reeds te laat: noch met den Stadhouder, noch met de Staten waren de Franschen meer geneigd, onderhandelingen aan te knoopen! De Prins moest weg, en het land zich op genade of ongenade aan de Franschen overgeven! En dat gebeurde niet alleen, maar zij werden zelfs door het verblinde volk met open armen ingehaald!

Hoe bitter koud het ook was, tóch stond Gerrit 's Maandagsochtends reeds vóór zevenen op de stoep van den lakenwinkel in de Kalverstraat, om zijn vriend af te halen. Nu, deze was óók al vroeg uit de veeren; want zoodra Gerrit even op de huisdeur geklopt had, kwam onze Hein dadelijk te voorschijn, warm toegestopt, alsof hij meê moest op een tocht naar de Noordpool.

„Waar eerst heen?" vroeg Hein.

„Waar éérst?!" herhaalde Gerrit met groote verbazing; „waar ter wereld eerst heen, dan naar de Hoogesluis?"

„Zijn de Franschen er al?"

„Dat weet ik niet! — Ga maar meê!"

En met een flinken, haastigen stap liepen de beide jongens

de Kalverstraat uit, en gingen zij verder door de Utrechtschestraat in de richting van de Hoogesluis. 't Was nog niet bijzonder druk in Amsterdam. Het scheen of de aangebroken morgen van Maandag, 19 Januari, de stilte van den afgeloopen nacht niet zou verbreken. De stadspoorten waren volgens het toenmalig gebruik gesloten; er vertoonden zich slechts weinig menschen op straat; gewone burgers mochten de stad uit- noch ingaan, en aan den marktdag werd niet gedacht. Dit duurde zoo voort tot omstreeks zeven uur, toen deze en gene, door nieuwsgierigheid gedreven, eens naar den kant van de Hoogesluis ging, — doch voorzien (bij gebreke van eene nationale cocarde) van nationaal (rood-wit-blauw) lint; of ook, bij vergissing, van „*orange, blanche, bleu*", dat de kleine winkeliers den vorigen avond te goeder trouw voor nationaal lint hadden verkocht.

Hoe verder de jongens in de Utrechtschestraat kwamen, hoe voller en drukker het op straat begon te worden. De Hoogesluis was al spoedig een waarnemingspost voor honderden. Hein en Gerrit tuurden ijverig mede naar buiten; en wat zagen zij eindelijk? . . . . .

„Kijk eens, Hein!" zeide Gerrit, bevend van spanning en koude, en met uitgestrekte hand in de verte wijzend; „kijk dáár eens!"

„O!" riep Hein; „dat zijn . . . . . huzaren!"

Ja wel: huzaren aan de Weesperzijde! . . . . . Dàt gaf een drukte en beweging van belang!

„Dat zijn de Franschen!" stamelde Hein Staargard, met ingehouden adem.

„Ja, dat zijn de Franschen!" brulde er een uit den rumoerigen volkshoop. „Waarom blijven de poorten gesloten? Waarom moeten de Amsterdammers beroofd worden van het genot om hunne broeders en verlossers te gaan begroeten?!"

Die woorden vonden maar al te zeer instemming bij de heethoofdige Patriotten onder de menigte. De poorten gesloten? Dan maar over het ijs naar buiten! Maar die weg is óók afgesloten door het hakken van bijten rondom de Amstelsluis. Doch is het nú den tijd om gevaren te ontzien? Met behulp van

planken over het ijs, des noods door het water, naar buiten! Zoo gezegd, zoo gedaan; en het mocht werkelijk eenigen waaghalzen gelukken, hun doel te bereiken.

Anderen, wat minder heet gebakerd, verspreidden ondertusschen de „heugelijke tijding" door de stad, dat zij de Franschen al voor de Weesperpoort hadden gezien; en nu werd de stilte door een alle beschrijving te boven gaand gejoel en gejuich afgebroken. Allen, die maar even konden, vlogen naar het Weesperplein; àllen: arm en rijk, klein en groot, waren daar als broeders en zusters saam, want er heerschte nu immers „gelijkheid"?

„De poort open! doe de poort dan toch open!" schreeuwden de heethoofden, die hoe langer hoe ongeduldiger werden. Elke minuut scheen hun een uur toe.

„Waar wachten zij toch op?" riepen een paar van de grootste schreeuwers. Zij wisten niet — en dat scheen niemand hier te weten — dat eerst alles moest worden geregeld, wat tot de capitulatie (vrijwillige overgave) der stad behoorde. De burgerlijke en de militaire overheid maakten nu daarginds samen dat schelmstuk in orde. Ondertusschen was deze vertraging een ware marteling voor de aanbidders der Franschen.

„Kijk eens, daar gaat ie!" riep Gerrit op eens, terwijl hij zijn vriend Hein bijna omver trok. En jawel: eindelijk valt de ophaalbrug: de Weesperpoort gaat open, en Fransche huzaren, nog niet veel, rijden Amsterdam binnen. 't Was of het volk dronken en krankzinnig tegelijk werd! Omstuwd door de onafzienbare menigte, die hen onder oorverdoovend geschreeuw de handen drukt, ja zich als 't ware aan hun lichaam vastklampt, worden de huzaren verwelkomd.

„Een schunnig zoodje!" hoorde Hein zich plotseling toefluisteren door zijn oom Frans, die óók eens een kijkje was gaan nemen op en om de Hoogesluis. En de Oranjelievende zeeman was niet de éénige, die zoo dacht; er waren er meer onder het publiek, die zich verbaasden over den afzichtelijken toestand dezer Fransche huzaren, wier uiterlijk meer aan struikroovers, dan aan geregelde troepen deed denken. En niet ten onrechte,

want deze lieden, meestal met geweld tot den krijgsdienst genoodzaakt, hadden heel dien fellen winter in het open veld moeten leven en aan alles gebrek geleden. Daarenboven waren de Amsterdammers van dien tijd aan militairen met stijfgestaarte pruiken gewoon, aan soldaten zoo kaarsrecht als boonenstaken.

„Neen! dan zien ónze dragonders er toch vrij wat beter uit!" zeide Gerrit op spottenden toon.

„Houd je maar bedaard, mannetje!" bracht een der omstanders hem onder 't oog; „deze huzaartjes, die wat poover in de plunje zitten, zijn maar een deel van de voorhoede; de gereguleerde troepen zèlf komen morgen!"

En nu golfde de stroom terug: deels de Weesperstraat, deels de Utrechtschestraat door, en zoo verder de stad in. Hein en Gerrit natuurlijk mee. Zoo waren de Fransche huzaren, tusschen de duizenden menschen, die elkander, onder het wisselen van handdrukken, heil en broederschap toeriepen, op den Dam gekomen. Op den „Dam"? Wel neen, die naam werd van dat oogenblik af in dien van *het Plein der Revolutie* veranderd, evenals later de namen van alle Amsterdamsche grachten, straten, pleinen of markten, die aan Keizers, Koningen, Prinsen, Graven, Heeren enz. konden doen denken, en welke woorden niet meer mochten worden uitgesproken, aangezien alle titels van oppergezag en heerschappij voortaan verbannen waren, en alleen de namen of rangen van „burger" en „burgeres" erkend en geduld werden. Knechts en dienstmeisjes waren dus verplicht, hun mijnheer en mevrouw met „burger" en „burgeres" aan te spreken! en, wat nòg zotter was, de dienstboden moesten door hunne meesters en meesteressen met diezelfde nieuwmodische titels worden aangesproken!

En waarmede kwam men daar vlak achter de Fransche huzaren aandragen? Dat was niets meer of minder dan de hooggeroemde „Vrijheidsboom", eigenlijk een denneboom, dien men in de Diemermeer ergens op een buitenplaats met groote moeite uit den hardbevroren grond had gehaald. Deze boom zou nu op den Dam, ... o neen! op het Revolutieplein voor het Waaggebouw „geplant" worden. Maar van dat „plan-

ten" kwam niets niemendal terecht, daar men tengevolge van de strenge vorst — Hein en Gerrit hadden er verbazend veel schik in! — de straatsteenen niet uit den bodem kon krijgen. En zoo moest het gevaarte dan maar, met veel kunst en vliegwerk, bovenop de harde keien door middel van touwen en gewichten overeind worden gezet. Nauwelijks stond de boom in evenwicht, of de duizenden toeschouwers begonnen er omheen te dansen met zóóveel rumoer en spektakel, dat er geen sprake van was om een redevoering te kunnen hooren of verstaan, al waren er ook velen, die er gaarne een gehoord, en nog veel méér, die er gaarne een gehouden zouden hebben.

Te midden van dit gewoel en getier, onder het spelen en luiden der klokken, had het „Comité Revolutionair" op het Stadhuis (ons koninklijk paleis), van welks toren thans de nationale vlag — rood, wit en blauw — woei, zitting genomen, om de teugels van het stadsbestuur in handen te nemen en de tegenwoordige stedelijke regeering af te zetten. Doch hiervan konden Hein en Gerrit natuurlijk niets zien; en daarom renden zij als een pijl uit een boog naar den lakenwinkel in de Kalverstraat, om daar de groote gebeurtenissen van den dag te gaan vertellen en.... een paar stevige boterhammen te gaan eten, want zij hadden een honger als een paard! Jammer dat het zoo'n dure tijd was, anders hadden zij er een dikke plak Leidsche kaas op gekregen; nu kon het niet lijden.

Eenige weken later, den 4^{den} Maart, vinden wij ons tweetal weder op den Dam (welken naam wij maar zullen behouden). Daar zou namelijk „het Feest der Revolutie" gevierd worden, om wat afleiding te geven aan de stemming der burgerij, die allesbehalve ingenomen was met den duren tijd en de hooge kosten der Fransche inkwartiering; want de zoogenaamde redders en verlossers betaalden hunne inkoopen met papieren assignaten, en het stond te bezien of men daar ooit geld voor zou krijgen. Met veel omslag en drukte had deze feestviering plaats, zoodat de jongens hun oogen en ooren ruimschoots den kost konden geven.

Het voornaamste nommer op het feestprogramma van dien

4^{den} Maart bestond in het planten en inwijden van een Vrijheidsboom, een echte was het dezen keer: een houten gevaarte ter hoogte van tusschen de 20 en 25 meter, midden voor het Stadhuis, in een rechte lijn tusschen de Kalverstraat en den Nieuwendijk. Rondom den hoogen mast slingerden zich de nationale kleuren. Van onderen verhief hij zich uit een grasheuvel, en tot eene hoogte van 6 meter was hij omsloten door een Grieksche zuil met zinnebeeldige sieraden. De spits eindigde in een zoogenaamden Vrijheidshoed, waaraan de burgercocarde en driekleurige linten prijkten, terwijl tusschen den top en de kolom een regelmatig gerangschikte bladerkroon was aangebracht.

Welk een vertooning! Reeds vroeg in den ochtend kondigde het klokgelui alom den „heugelijken dag" aan, en waren „de gewapende burgers" onder de wapenen geroepen, om van het Plein der Revolutie tot de Botermarkt (thans Thorbeckeplein), vanwaar de leiders der feestviering zouden optrekken, de bezetting uit te maken.

Tegen den middag nam de optocht een aanvang. Voorop reden twee adjudanten met een paukenslager, vier trompetters en een afdeeling burger-cavallerie, gevolgd door eenige grenadiers. Hierbij sloten zich een aantal muzikanten aan, benevens twee mannen die een groot schild droegen, waarboven de Fransche vlag was uitgespreid. Onmiddellijk daarachter kwamen nog andere schilddragers met de zinnebeelden van Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap; vervolgens een stoet van leden van leesgezelschappen en van het Comité Revolutionair, voorafgegaan door eene schaar gewapende vrijwilligers, met muzikanten voorop. Een schild, door twee „vrijheidszonen" gedragen, vertoonde voorts in eene allegorische voorstelling de zegepraal der „Vrijheid", en den steun die „de Rechten van den Mensch" haar aanboden. Het een al dwazer en goddeloozer dan het ander!

Honderdvijftig meisjes, allen in het wit gekleed, met bloemen versierd, omringden de daarop volgende afgevaardigden der „Provisioneele Representanten van het volk van Amsterdam" (zoo noemde men thans het stedelijk bestuur), die dus de fraaiste groep in den optocht vormden. Een lange stoet van hoofdoffi-

cieren der schutterij en van stedelijke overheidspersonen, benevens afgevaardigden uit de onderscheidene Comité's, met weeskinderen en ouden van dagen uit elk der liefdadige gestichten, en een twaalftal leerlingen der Kweekschool voor de Zeevaart, werden gevolgd door een corps muzikanten, die weer een anderen groep, mede door een schild voorafgegaan, aankondigden. Dit schild stelde, onder het zinnebeeld van twee Batavieren, die elkaar de hand drukten, de „Broederschap" voor, en werd gevolgd door eene menigte, die zich wegens hunne staatkundige woelingen in 1787 vervolgingen op den hals hadden gehaald. Eindelijk werd de optocht gesloten door burgercavalerie en schutters, tusschen wier gelederen hij doortrok, en die ten slotte de achterhoede vormden.

Onder het dreunen en daveren der geschutsalvo's uit de kanonnen, werd de optocht door generaal Krayenhoff, Commandant der stad, en eene Feestcommissie op het „Revolutieplein" ontvangen, waarna ieder zijn aangewezen plaats voor den Vrijheidsboom innam, en de feestredenaars elkander opvolgden. Deze heeren wedijverden met elkaar om in gloeiende aanspraken de „Vereenigde burgerscharen", de grijsaards, de jongelingen en maagden, de moeders, en ook „de jeugdige kinderen van Bato" op te wekken tot dankzegging aan „den algemeenen Vader der menschen" — zooals zij in hunne verblinding den Heer onzen God durfden noemen! — en voorts „het heilig verbond der *Vrijheid* te sluiten. Al welk fraais besloten werd met den wensch: „dat de donder harer wrake den aterling mocht verpletteren, die deze verbintenis ooit zou willen schenden!" („Boem! boem!" zeide Oom Frans met een spottend lachje, toen hij, midden onder het volk staande, die groote woorden hoorde.)

En nu werd er een aanvang gemaakt met de even vreemdsoortige als rumoerige vertooning van den gezamenlijken rondedans rondom den Vrijheidsboom, door de in 't wit gekleede 150 meisjes begonnen, en weldra door al de anderen in aandoenlijke eendracht gevolgd. 't Was een nooit vertoond en nooit gedroomd schouwspel, dat onze Dam toen te zien gaf:

de generaal hand in hand met den eenvoudigen burger, het raadslid met den knecht van zijn scheerder of schoenlapper, — altemaal vrije burgers, door vrijheid, gelijkheid en broederschap, maar vooral door dwaasheid, aan elkaar gelijk! Aan de prikkelende klanken der feestmuziek, die alle voeten in beweging brachten en hielden, paarden duizenden keelen hun schaterend en schetterend uitgeschreeuwd feestlied:

„De Franschen komen aan marcheeren
Met de patriotsche heeren!
't Is gedaan met den dwingeland: 1)
De Franschen zijn nu in ons land!"

„Ziet bollen Willem 2) nu eens kijken,
Wijl hij uit ons land moest wijken:
Hij durft zijn oog niet op te slaan,
Ziet Willemijntje droevig aan!"

„Hij wou de Franschen gaan vernielen,
Maar zij zitten hem op zijn hielen!
Hij moet vluchten gaan met schand':
De Vrijheid heeft hem overmand!"

„Wilt nu naar den Dâm eens loopen:
Daar ziet men Franschen staan met hoope
De Vrijheidsboom wordt daar geplant,
Tot steun van 't lieve Vaderland!"

„De vlag, die waait daar op den toren,
Hetgeen onze oogen kan bekoren:
Rood, wit en blauw, dat is het net,
't Geen dient op onzen hoed gezet!"

„Laat ons dan nu weer vroolijk wezen,
Tot roem der Vrijheid, die vóór dezen
Verstooten werd, maar nu weer praalt!
De Franschen dienden ingehaald!" 4)

En zoo ging het nog vijf coupletten voort, het een al vuiler en schandelijker dan het ander. — Na de inwijding van den Vrijheidsboom volgde een luisterrijk feestmaal van Patriotten en Franschen op het Raadhuis; 's avonds was er schitterende verlichting van den boom, feestvoorstelling in den Schouwburg, en hier en daar vuurwerk. Geen wonder, dat er dien avond, en tot laat in den nacht, op den in een zee van licht badenden Dam,

1) Prins Willem V. 2) De Prins. 3) De Prinses. 4) Uit het meergenoemde liederenboekje.

en ook alom langs Amstels straten en grachten, duizenden bij duizenden op de been waren! Het arme volk meende nu in een aardsch Paradijs te leven; de een bracht den ander het hoofd op hol; het was als een soort van besmettelijke dronkenschap!....

Maar het ontwaken uit dien Franschen Vrijheidsroes zou wreed, bitter en smartelijk zijn!

De twijfel, de teleurstelling en de ontgoocheling namen al spoedig een aanvang; en niet langer dan 18 jaren zou het duren, of de zoon van dienzelfden gesmaden, bespotten en verjaagden Prins Willem V werd als de reddende Oranje-Vorst met tranen van berouw en juichkreten van blijdschap te Scheveningen ingehaald! In 1795 de gloed van den verlichten Vrijheidsboom op den Dam, — in 1813 de gloed der in brand gestoken Fransche douanenhuisjes op den Buitenkant!....

Maar welk een wereld van jammer en ellende lag daartusschen!

Hoeveel nood moest er geleden, hoeveel tranen geschreid, hoeveel bloed vergoten worden, eer ons arme volk het dweepen met de Franschen verleerd had, — eer het weder partij koos vóór Oranje, en tegen den Franzoos!

Hoevele kostbare, edele levens opgeofferd aan de dwingelandij van den geweldenaar!

Ook dat van den trouwen Franciscus Staargard, den uit ons verhaal bekenden Oom Frans!

Ook dat van den wakkeren touwslager Antonie Janssens, den boezemvriend van den lakenkoopman en zijn broeder!

En ook dat van Antonie Handelmann, den vader van Heins vriend en schoolkameraad Gerrit!

Alle drie werden zij den 12den Juni 1811 op het Funen (nu de Czaar Peterstraat) te Amsterdam door de Franschen als oproermakers doodgeschoten.

Hoe zich dit heeft toegedragen, hoop ik bij eene volgende gelegenheid eens mede te deelen in een verhaal, dat dan getiteld zal zijn:

„ACHTTIEN JAAR LATER".

DOEL OF DAAD.

DOOR

JAC. VAN 'T LINDENHOUT.

Mevrouw Molenbeek was een jong knap vrouwtje, dat stemde ieder toe. Zij zag er vroolijk en levenslustig uit, zij was vriendelijk en voorkomend, kortom zij had iets van een verkwikkend zonnestraaltje.

In haar huisgezin werd dit in de eerste plaats bemerkt en haar man, die hoewel gezond en krachtig, ruim twaalf jaar ouder was dan zijn Marie, die er voor haar jaren zeer jong uitzag, verheugde zich in den vriendelijken glans, dien het zonnestraaltje in den huiselijken kring verspreidde.

Er waren echter nog drie persoontjes in huis, die men ook wel kleine zonnestraaltjes kon noemen. Drie meiskens allen met blonde krullende haren en groote blauwe kijkers. Johanna, Anna en Suzanna of Hanneke, Anneke en Sanneke, zooals hun vader hen zoo gaarne noemde.

Als mijnheer en mevrouw Molenbeek met hun drietal wandelden, dan zagen de voorbijgangers hen dikwerf lang na en onwillekeurig kwam er een vriendelijke glimlach op hun gelaat.

Mijnheer Molenbeek was een welgesteld man. Zorgen kende men bij de familie Molenbeek niet, doch zijn rijkdom en welvaart maakte hem niet overmoedig of trotsch. In zijn jeugd had mijnheer Molenbeek velerlei ontberingen geleden en slechts door groote vlijt had hij het zoover gebracht, dat hij thans een welgesteld man geworden was.

Op jeugdigen leeftijd had hij zijn vader verloren, doch een van diens vrienden had zich zijn lot aangetrokken en hem een plaats bezorgd op een tabaksplantage in onze Oostindische bezittingen.

De jonge Molenbeek stond bij zijn superieuren in een goed blaadje. Zijn trouw en nauwgezetheid, zijn eerlijk, open karakter maakten hem alom bemind en toch beschouwden de meeste zijner collega's en superieuren hem als een zonderling. Molenbeek was hen te somber van levensopvatting, te overdreven vroom en godsdienstig en van den godsdienst moest men daar op de plantage niet veel hebben. Veel spreken over den godsdienst deed Molenbeek niet, doch zijn daden getuigden ervan, dat hij God in waarheid trachtte te dienen en de zegen, daaraan verbonden, bleef niet achterwege.

Ook op maatschappelijk gebied ging het hem zeer goed en op nog jeugdigen leeftijd kon hij als mede-eigenaar eener tabaksplantage naar zijn geboorteplaats terugkeeren.

Hier was hij met Marie, een predikantsdochter, wier ouders overleden waren, in het huwelijk getreden en leefde hij in de gelukkige omstandigheden, waarin wij hem met zijn vrouw en zijn drietal aantroffen.

Doch niet onbewolkt bleef de heldere hemel. Een sombere schaduw viel op het geluk dezer rustige familie en al kon men ook in meer dan een opzicht de wolk, die zich vertoonde „een wolk met zilveren rand" noemen, toch was het een wolk.

De zaken in Indië gingen bijzonder naar wensch, doch uitbreiding van zaken werd steeds dringender eisch en daartoe was het noodig, dat mijnheer Molenbeek voor enkele maanden naar Indië ging, om nieuwe gronden aan te koopen.

't Scheiden viel hard, doch man en vrouw hielden zich goed en het drietal blonde krullekopjes, dat bitter weende omdat vader wegging, liet zich door hem troosten met beloften over al het moois, dat hij uit Indië voor hen zou meebrengen en de mooie prentkaarten, die hij van den reis zenden zou.

Biddend hadden de echtgenooten van elkander afscheid genomen en in het gebed droegen zij gedurig elkander op aan Hem, in wiens hand het leven, de adem en alle dingen zijn.

Geregeld kwamen berichten van den heer Molenbeek, die een voorspoedige reis had en die brieven waren voor zijn vrouw een bron van troost en blijdschap.

De talrijke vrienden van de familie Molenbeek bezochten mevrouw dikwijls en lieten niet na haar door allerlei vriendelijkheden den tijd van scheiding zoo aangenaam mogelijk te maken.

'tLiefst echter zat mevrouw Molenbeek met haar drietal om zich heen in de huiskamer en dan sprak zij met hen over vader, die op reis was en dan vertelde zij hen hoeveel dagen 't nog duren zou voor hij terugkwam. Slechts zelden liet zij de kinderen aan de kinderjuffrouw over, die flink en gedienstig als zij was, de meid gaarne in de huishoudelijke bezigheden behulpzaam was.

Beurtelings schreven Hanneke, Anneke en Sanneke iets onder moeders brieven aan vader. Mama moest hun hand dan vasthouden en de pen besturen, doch zelf verzonnen zij wat ze aan vader vertellen wilden.

Terwijl mevrouw Molenbeek bezig was een brief aan haar man te schrijven, kwam eensklaps de kinderjuffrouw haastig en verschrikt de kamer binnen. Zij had een paar boodschappen gedaan en was getuige geweest van een allerdroevigst ongeval. Een groot pakhuis, dat aan een zijstraat van de straat waar de familie Molenbeek woonde gebouwd werd, was ingestort; vier werklieden waren onder het puin bedolven en twee andere waren zwaar gewond. Ook wist zij te verhalen, dat de meesten van hen getrouwd waren en vrouw en kinderen hadden: één hunner had zelfs acht kinderen.

Niet slechts in het huisgezin van den heer Molenbeek, maar in de geheele stad was dit treurig ongeval eenige dagen lang het onderwerp van het gesprek.

Het stedelijk dagblaadje gaf een uitvoerige beschrijving van het gebeurde en algemeen was de deelneming voor de huisgezinnen, die door den dood van hun kostwinner of door zijn verwonding zoo smartelijk getroffen waren.

Eenige heeren kwamen op de gedachte om iets voor de weezen en weduwen van deze noodlottig omgekomen werklieden

te doen en namen zich voor een liefdadigheidsconcert te organiseeren.

Deze gedachte vond vrij algemeen instemming en de uitvoering werd met spoed voorbereid.

Wie muzikaal was, wie iets ten beste geven kon, werd verzocht mede te willen werken en daarom bracht men ook een bezoek aan mevrouw Molenbeek, daar het bekend was, dat zij een zeer fraaie stem had en een goede opleiding in den zang genoten had. Menigmaal had zij als jong meisje in het publiek gezongen en grooten bijval geoogst, doch toen zij Molenbeek leerde kennen, had hij haar verzocht in het vervolg niet meer in het openbaar te zingen, doch hare talenten slechts voor den huiselijken kring te bewaren.

Mevrouw Molenbeek weigerde eerst beslist, doch toen men bleef aandringen en haar zeide dat haar man, die zeer milddadig was, het zeker zou goedkeuren, begon zij te wankelen. Het was immers een goed doel en zij zou slechts ernstige liederen zingen, de geheele uitvoering zou in overeenstemming zijn met het doel waarvoor zij gegeven werd.

„Als mijn man tehuis was, zou ik het hem vragen," antwoordde zij eindelijk. „Nu hij niet tehuis is kan ik het heusch niet doen."

Haar bezoekers dachten er echter anders over en mevrouw Molenbeek liet zich overhalen en schreef aan haar man, wat zij doen ging.

Zij stelde zich er echter niet mede tevreden, dat zij voor de ongelukkigen zou zingen, neen, ze liet ook op andere wijze van haar belangstelling blijken. Zij liet de kinderjuffrouw in ieder der huisgezinnen wat brengen en ging met haar drietal zelf een der huisgezinnen bezoeken, waar drie meisjes waren van denzelfden leeftijd als haar drietal en bezorgde er wat onderkleeren, die haar kinderen vroeger gedragen hadden.

De drie Molenbeekjes hadden in het huis van de armoedige metselaarsweduwe heel wat te zien. 't Was alles zoo nieuw voor hen en het zag er zoo vreemd uit in zoo'n werkmansgezin. Achter het huis was een klein tuintje met een soort van schuurtje. Hier moesten de kleine wijsneuzen ook eens een kijkje nemen

Nu eens zat Anneke, dan weer Sanneke of Hanneke op haar schoot.

en de kinderen van de arme vrouw vergezelden hen. In dit schuurtje was iets heel mooi's zoo vertelde het oudste kind hun. Er was een keeshond met vier kleintjes. De oude keeshond was wel wat kwaad, maar zij zou hem vasthouden en dan

mochten de kinderen de vier kleintjes mede naar binnen nemen.

Zoo gezegd zoo gedaan. Dat was een pret.

„O, ma!" riepen de meisjes als uit één mond „als wij ook eens zulk een klein hondje hadden. „O ma hoe heerlijk!"

„Zouden zij een hondje mogen hebben?" vroeg de arme vrouw blijde, dat zij de kinderen van haar weldoenster een genoegen kon doen.

„Hé ja ma, hé ja maatje" vleide het drietal.

Mevrouw gaf niet aanstonds antwoord, doch de metselaarsvrouw zag wel dat zij het goed vond. Zij knikte de kinderen toe en zeide: zoek er maar één uit. De keus was moeielijk. De eene had zulke vriendelijke oogen, de andere zulk een aardig snuitje. Ze waren alle even snoezig. Eindelijk was er een keuze gedaan.

Mevrouw Molenbeek stopte de arme vrouw een rijksdaalder in de hand, dien zij eerst niet wilde aannemen en toen ging de kleine Kees mede. De meisjes wilden hem om de beurt dragen en den geheelen dag speelden ze vergenoegd met den kleinen Kees.

„Wat zal Pa wel zeggen?" zoo vroegen zij en maakten allerlei plannetjes omtrent Kees, dien zij kunstjes zouden leeren en die nu altijd hun speelmakker zou zijn.

Toen het avond geworden was, maakte mevrouw zich voor de uitvoering gereed en voor zij vertrekken ging, begaf zij zich naar de kinderkamer, om van haar drietal afscheid te nemen. Zij waren reeds in hun nachtponnetje en gereed om naar bed te gaan.

Nu eens zat Anneke, dan weer Sanneke of Hanneke op haar schoot. Zij kon maar niet bij hen weg komen, doch 't rijtuig stond voor en zij moest vertrekken.

Was 't wel goed dat zij ging? — Haar man was er immers tegen. — Doch 't was voor een goed doel. — 't Was voor de slachtoffers van een ernstig ongeval.

Toen mama vertrokken was, knielde het drietal voor hun bedje neer als naar gewoonte en baden ze het avondgebedje, dat moeder hen geleerd had, waar in den laatsten tijd aan toegevoegd was:

Lieve Heer, bewaar papa en breng hem weer gezond tehuis."

Nu gingen zij in hun bedje, de kinderjuf dekte hen toe en vermaande hen evenals mama, om rustig te blijven liggen.

Toen het stil werd hoorde het drietal op eens den kleinen Kees piepen en janken.

„Hoor eens juf, hoe Keesje jankt, hij is zeker bedroefd, dat hij niet bij zijn moeder is. Als hij maar niet dood gaat."

„Dat zal zoo'n vaart niet loopen," sprak juf, „maar ik zal hem wel met zijn mandje bij mij op de kamer zetten dan zal hij wel stil zijn en ik kan op hem passen."

Toen mama vertrokken was, knielde het drietal voor hun bedje neer....

Dit voorstel vond bijval en rustig gingen de kleintjes thans slapen.

Keesje was nu heel kalm, hij lag warmpjes in zijn mandje en sliep.

Ongeveer een uur later werd er gebeld en de juffrouw, die alleen tehuis was, daar de keukenmeid een vrijkaart voor de uitvoering van het weldadigheidsconcert gekregen had en er heen gegaan was, deed de deur open.

„Wel juffrouw" zoo sprak vrouw Jansen, de kruideniersvrouw uit de Polstraat „ik ben blij, dat ik u tref. Onze kleine Jan is zoo naar, hij doet niets dan schreien, ik kan hem niet tot bedaren krijgen en hij wil zijn flesch in het geheel niet drinken. Ik heb al vier uur met hem getobd. Zoudt u er niets voor weten?"

Hoe vrouw Jansen zoo om raad bij de kinderjuffrouw van mevrouw Molenbeek kwam, zal u duidelijk worden als ge weet, dat de kinderjuffrouw een voorstandster was van de homoöpa-

tische geneeswijze en een homoöpatische apotheek in haar bezit had, waardoor zij volgens hare eigen verklaring tal van menschen het leven gered had.

Over ziekten en kwalen, over ziekteverschijnselen enz. enz. kon zij praten als een dokteres en vele menschen uit de buurt kwamen bij haar om raad vragen.

„Zoo, zoo, is de kleine onrustig. Misschien wat Nux Vomica of Belladonna. — Gaat de ademhaling snel en heeft hij warme oortjes en een hooge kleur? — Zijn zijn voetjes koud?"

„Ja, ja" snikte vrouw Jansen. „Ik geloof, dat het niet best met hem is. Zou de juffrouw niet even kunnen komen kijken?"

„Ik ben maar alleen thuis en kan de kinderen niet alleen laten."

Vrouw Jansen begon weer hevig te snikken, „kunt u niet even komen kijken?"

„Ik zal eens zien of de kinderen rustig slapen."

Na enkele minuten kwam de kinderjuffrouw terug, de kinderen sliepen rustig. In een kwartiertje kon zij terug zijn.

„Och ga even meê?" snikte vrouw Jansen.

„Ik zal meegaan" sprak de kinderjuffrouw, die haar kleine apotheekkist voor den dag haalde en een hoed op zette.

Zij draaide de lamp uit en verliet met de kruideniersvrouw het huis. Toen zij de deur dichttrok, dacht zij: „Is 't wel goed, dat ik de kinderen alleen laat? Doch ze stelde zich gerust met de gedachte: 't Is een goed doel waarvoor ik uitga, de kinderen hier slapen rustig en de arme kleine Jan is hard ziek. Snel liep zij met vrouw Jansen voort en spoedig was zij den kleinen patient op haar wijze aan 't onderzoeken.

De drie Molenbeekjes sliepen rustig, maar Keesje was wakker geworden en begon luid te janken.

„Anneke! Anneke! hoor je Kees wel?" riep Johanna.

„Ja, maar juf is bij hem, die zal wel op hem passen."

't Gejank hield aan en ook Suzanna werd wakker.

„Hij is zeker ziek, hij roept zijn moeder" zei ze en begon te huilen.

„Zullen wij eens gaan kijken?" vroeg Hanneke.

„Ma heeft gezegd en juf ook, dat wij niet uit ons bedje mogen komen, heelemaal niet."

„Ja, maar Keesje is ziek."
„Maar wij mogen niet" zeide Anneke.

Het drietal was de deur genaderd en sloop hee zachtjes de trap af.

„Neen, niet maar zoo — maar als Keesje toch ziek is dan wel, dat is wat anders, wij komen dan uit bed omdat Keesje anders dood gaat."

Het drietal was de deur genaderd en sloop heel zachtjes de trap af. Zij wilden maar eens aan de deur luisteren.

„Juf, Juf!" riepen zij, toen zij eenigen tijd geluisterd hadden. Maar er kwam geen antwoord.

„Juf, juf!" Alles bleef stil.
Nu deden ze de deur van de kamer open. 't Was donker,

maar Anneke wist raad. Op de tafel stond een kaars, dat kon zij bij 't schijnsel van de ganglamp zien en ook een doosje lucifers. Fluks stak zij de kaars aan en nu kwamen de anderen ook binnen.

Keesje was nu stil, doch hij lag niet meer in zijn mandje.

Waar zou hij zijn? Zij zochten overal, maar van Keesje geen spoor. Eindelijk bedachten zij, dat hij wel onder het ledikant van juf zou kunnen zitten. De kaars werd op den grond gezet, men tuurde onder het ledikant en jawel daar zat Kees.

„Kom Keesje, kom" riepen de meisjes beurtelings, doch Kees kwam niet. Nu zouden zij 't anders probeeren. Hanneke zou aan den voorkant blijven, Anneke zou achter het bed gaan en Sanneke op zij oppassen. Met juf's parasol zou Anneke Kees opjagen.

„Vooruit Keesje, vooruit," riep zij, terwijl zij Kees met de parasol voortduwde.

Langzaam kroop Kees naar voren, doch toen Hanneke hem grijpen wilde, ging hij weer terug. Nog eens werd het beproefd en nog eens tot Hanneke hem eindelijk bij een poot greep en hem onder het bed uit sleurde. Sanneke was van haar post weggeloopen en zat bij Anneke achter het ledikant.

„Ziezoo eindelijk" — maar wat was dat — wat een lichtgloed — wat een groote vlam!

Het bedgordijn stond geheel in brand en de kinderen vluchtten verschrikt van de kamer.

„Juf, juf!" gilden zij, „brand, brand, het huis staat in brand."

„Juf, juf kom toch!"

Maar juf kwam niet en de brand, ontstaan doordat de kaars te dicht bij het behangsel van het ledikant stond, greep al verder om zich.

„Nu moeten wij verbranden," jammerde Anna. Dat komt omdat wij ongehoorzaam zijn geweest. Wij mochten niet uit ons bed komen."

„O lieve Heer" bad Suzanna, die op haar knietjes gevallen was, „laat ons niet verbranden, wij deden het om Keesje. Amen."

Ook de andere kinderen vielen op hun knietjes en baden.

„Laten wij naar buiten loopen, naar den dominee, aan den overkant," sprak Anna.

„Maar ik heb geen schoentjes aan," zuchtte Sanneke, „en geen kousjes en geen jurkje."

„Kom gauw," sprak Johanna, die het meest bij de hand was.

Het drietal huppelde de trap af, opende de voordeur en liep op bloote voetjes de straat op.

De vlammen grepen woest om zich heen en de brand werd al heviger.

Juist had de predikant, die alleen thuis was met zijn oude meid, zijn zoon en dochter waren ook naar het weldadigheidsconcert, bemerkt, dat er aan de overzijde brand was en was hij naar beneden gesneld, toen de kinderen op de stoep stonden. Hij opende de deur en daar stond het drietal.

„'t Huis staat in brand," riepen zij. „Juf is er niet — Mama ook niet. Wij wilden Keesje vangen. — Wij konden het niet helpen."

De oude man kon er niet goed uit wijs worden, doch nam de kinderen mee naar binnen. Nu kwam ook de keukenmeid aangeloopen.

„Leg de kinderen in bed en laat ze eerst wat water drinken voor den schrik," beval hij. „Ik ga mevrouw Molenbeek waarschuwen en haar zeggen, dat haar kinderen gered zijn. Te midden van de opwinding, die alom heerschte, behield de oude man zijn gewone kalmte en bezadigdheid en de helderheid van geest begaf hem niet. Hij was niet slechts predikant, maar ook een practisch man.

Bovendien was hij een goed vriend van den heer Molenbeek en aanstonds had hij begrepen, wat hem te doen stond. Zoo snel hij loopen kon spoedde hij zich naar het gebouw, waar het weldadigheidsconcert gegeven werd.

Toen hij binnenkwam, had mevrouw Molenbeek juist een harer liederen gezongen en een daverend applaus werd gehoord. Doch achter in de zaal kwam beweging. Het gerucht van den brand was tot hier doorgedrongen.

Mevrouw Molenbeek verliet juist het orkest en was zeer verwonderd den predikant voor haar te zien staan.

't Had haar moeite gekost om te zingen. Voortdurend moest zij aan haar drietal denken en aan haar man.

Wat zou haar man er van zeggen, dat zij in zijn afwezigheid in 't openbaar gezongen had. Hij had het toch liever niet. Was het dan niet goed, stak er kwaad in, om op een weldadigheids-concert te zingen?

Neen, dat zou hij toch ook niet verkeerd vinden — maar ze had hem toch beloofd niet meer in 't openbaar te zingen en nu — zie het doel was goed maar de daad? —

Ze kon echter niet terug en moest nu zingen, doch ze nam zich voor 't nooit, nooit weer te doen. Zij gevoelde maar al te zeer, dat zij 't had moeten weigeren, wijl ze niet in staat was geweest haar man verlof te vragen.

„Mevrouw Molenbeek," zoo begon dominee Peters op kalmen toon, „ik moet u even alleen spreken."

Een angstig voorgevoel maakte zich van haar meester, doch de predikant zag haar vriendelijk aan en zeide: „Wees niet ongerust." „Misschien," zoo dacht zij, „wil hij mij zeggen, dat ik niet goed deed en dan heeft hij gelijk."

Toen zij in een kleine kamer gekomen waren, zeide de predikant: „Ik zou u gaarne mede naar huis nemen. Uw kinderen zijn heel wel, ik heb hen zoo even nog gezien."

Mevrouw Molenbeek werd doodsbleek.

„Wat is er gebeurd?" riep zij angstig.

„De kinderen zijn gezond en wel bij mij in huis, omdat er brand in uw huis was. Wees gerust en bedaard. Ik zeg u de volle waarheid. Ik kwam hier opdat u niet al te zeer zoudt schrikken en aanstonds zoudt weten, dat de kinderen gered zijn."

Doodsbleek viel mevrouw Molenbeek in haar stoel achterover. De predikant drukte op een electrische schel en liet den binnentredenden bediende een rijtuig bestellen. In enkele oogenblikken was de zaal ontruimd. Ieder snelde naar den brand en de naam van mevrouw Molenbeek was op ieders lippen.

't Was een hevige brand en aan blusschen viel niet te denken, dat begrepen ook de voorbijgangers, die de vlammen uit de

.... aan een paar lakens gebonden liet de eerste de juf door een raam naar beneden.

vensters en het dak zagen slaan. Men ging de brandweer waarschuwen en lette er niet op, dat een vrouw, de handen wanhopig wringend, de straat in rende.

Zonder te bedenken wat zij deed stormde de kinderjuffrouw het brandend huis binnen.

„De kinderen, de kinderen!" gilde zij en eenige nieuwsgierigen, hierdoor opmerkzaam gemaakt, gilden met haar meê, doch niemand durfde in het brandend huis te gaan.

In weinige minuten was de brandweer aanwezig. Reeds was bekend dat de kinderen veilig bij den predikant waren, doch de kinderjuffrouw kwam niet weder te voorschijn.

De brandweermannen bedachten zich niet lang. Een der kloeksten onder hen drong het huis binnen. Hij trotseerde den rook en de vlammen en vond de kinderjuffrouw bewusteloos, met brandwonden overdekt op een portaal. Een andere brandweerman was op

een ladder tegen het brandend perceel opgeklommen, en aan een paar lakens gebonden liet de eerste de juf door een raam naar beneden, waarna hij ook zelf het huis ontvluchtte, waarbij hij veel van de hitte en de vlammen te lijden had.

Op last van de politie werd de kinderjuffrouw, die bewusteloos bleef, naar het stedelijk ziekenhuis vervoerd.

Mevrouw Molenbeek had intusschen met den predikant zonder stoornis diens woning bereikt, daar de predikant den koetsier bevolen had een achterstraat in te rijden, vanwaar men door een hek den tuin van zijn woning kon binnenkomen.

De oude dienstmaagd had de kinderen in bed gelegd. Hanneke en Sanneke, die in één ledikant lagen, sliepen reeds, doch Anneke, de oudste, kon niet in slaap komen. Zij vroeg telkens naar mama.

Eerst bezocht de moeder het slapend tweetal en dankte God voor Zijne bewaring, toen ze hen zoo rustig zag liggen slapen, daarna ging zij naar Anneke, die toen zij haar moeder zag in haar bedje opvloog en sprak: „Ma, vergeef het ons. Wij deden het om Keesje, die zoo jankte, maar wij hadden niet uit ons bedje mogen komen, wij hadden u beloofd om het niet te doen."

Wij zullen niet trachten te beschrijven, wat mevrouw Molenbeek op dit oogenblik dacht. Ach, zijzelf had ook haar belofte niet gehouden.

Het huis brandde totaal af, doch de menschen waren gered, ook de kinderjuffrouw, die in het ziekenhuis goed verpleegd werd, al volgde men er niet de homoöpatische geneeswijze. Haar homoöpatische apotheek, die zij in het brandend huis medegenomen had, is geheel verbrand en nooit heeft zij een nieuwe aangeschaft. Wèl liet zij zich in geval van ziekte door een homoöpatischen dokter behandelen en die behandeling had goede resultaten. Zij bereikte tenminste een hoogen leeftijd.

Met behulp van den predikant berichtte mevrouw Molenbeek haar man per telegram het gebeurde op zoodanige wijze, dat hij er niet al te zeer van schrikte.

Na de eerste tijdingen liet zij een langen brief volgen, waarin

„Ma vergeef het ons. Wij deden het om Keesje....

zij alles omstandig mededeelde en waarin nog heel wat meer stond, dat niet voor ons maar uitsluitend voor mijnheer Molenbeek bestemd was en waarvan wij dus maar verder niet spreken.

Spoediger dan de afspraak was, keerde de heer Molenbeek terug.

Dat was een gelukkig weerzien. Ieder, die hem met zijn vrouw en zijn blondgelokt drietal zag wandelen, gevoelde zich dankbaar gestemd.

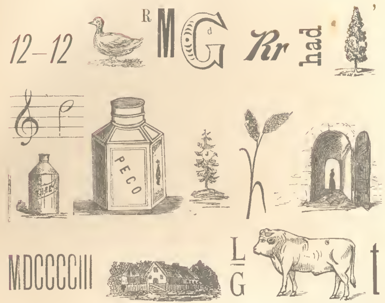
De kinderjuffrouw was na haar ontslag uit het ziekenhuis naar haar familie gegaan. Zij wilde niet naar de familie Molenbeek terugkeeren. Doch na zijn tehuiskomst bleef de heer Molenbeek hierop zoolang aandringen, dat zij eindelijk toegaf, daar zij in leerde zien, dat zij in hetzelfde gezin, waar zij zulk een grove fout begaan had, door trouwe plichtsvervulling boete moest doen voor haar ondoordachte daad. 't Viel haar niet gemakkelijk om terug te keeren naar de stad, waar ieder haar kende en haar handelwijze afkeurde, daar men vergat hoe menigmaal men zelf zijn plichten verzaakt en zijn geweten door allerlei redeneeringen tot zwijgen tracht te brengen.

In het huisgezin van den heer Molenbeek werd de avond van het weldadigheidsconcert nimmer vergeten en meer dan te voren leerde ieder verstaan, dat er slechts één richtsnoer is voor onze daden en dat Gods zegen niet rusten kan op slechte daden *ook al geschiedde zulk een daad met een zoogenaamd goed doel.*

Rebus.

Rebus.

Rebus.

TWEE WEESJES.

Mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten,
maar de Heer zal mij aannemen. Ps. 27:10.

't Was stil in de kleine kamer, zoo stil, dat men duidelijk het tikken der klok kon hooren, die aan den muur hing. De laatste stralen van eene schoone herfstzon drongen nog door het half geopende venster, als om een vriendelijken afscheidsgroet te brengen.

Het kamertje is doodeenvoudig. Wij zien er geen andere meubelen dan eene kleine tafel, een noteboomen commode, eenige stoelen met matten zittingen, een ouden leuningstoel met blauw sits overtrokken en een groot ledikant met witte gordijnen. Maar alles draagt den stempel van orde en netheid, als van iemand, die betere tijden had gekend. In het eerst zoudt gij kunnen meenen, dat die kamer onbewoond was, maar weldra duidt een lange en pijnlijke hoestbui dat bed aan als een verblijf van lijden en smart.

„Marie!" sprak zacht een flauwe stem, toen de pijnlijke hoest wat bedaard was. „Lieve Marie!"

Een jeugdig dienstmeisje, dat stil zat te naaien, stond haastig op en liep naar buiten. Zij kwam spoedig terug met een aardig meisje van zes jaar, wier blozende wangen en prettige oogen getuigden, dat zij in de open lucht had gespeeld. Wel zag zij er niet altijd zoo lief uit; als zij ondeugend was kreeg haar gelaat eene uitdrukking van toorn en uittarting, die alles behalve beminnelijk was. Doch gelukkig waren die booze buien zeldzaam en duurden maar kort. Meestal was zij zoo tevreden en vroolijk, dat zij zelfs hare pop meer kusjes gaf, dan haar kleine broertje zou geduld hebben. Maar het meest hield zij van hare moeder.

Wat innige liefde blonk er in hare oogen, toen zij zachtjes, op de teenen, om haar toch niet te hinderen, het bed der kranke naderde.

„Kijk eens, moeder!" sprak zij op vleienden toon, „ik heb een bouquetje van madeliefjes en reseda's geplukt, en er een mooien rozenknop in gestoken. Dat zal u plezier doen, nietwaar?"

„Dank je beste meid!" antwoordde de zieke, die moeite deed om zich wat op te beuren, en haar kind aan het hart drukte; maar zij viel weer terug in het kussen, vouwde de handen en zuchtte: „O, mijn God! ik kan niet, ik kan niet meer."

„Wat kunt u niet, moetje?" vroeg Marie, „zeg het maar, dan zal ik het wel doen. Wilt u een glas voor de bloemen? Wacht maar, ik zal er gauw een gaan halen. Maar houd ze nog een beetje in de hand, ze zijn zoo mooi en ruiken zoo lekker."

De arme moeder antwoordde niet. Tranen vloeiden langs haar bleeke, magere wangen.

„Moetje huilt u?" riep Marie op droeven toon en poogde met hare kleine handjes de tranen af te wisschen. „Ik heb u immers geen pijn gedaan?" voegde zij er angstig aan toe. En toen zij geen antwoord kreeg, begon zij ook te huilen.

„Neen, mijn kind, neen!" kon eindelijk de zieke stamelen, „maar kom eens hier, vlak bij moeder, ik heb je wat te zeggen."

Marie kwam nog dichter bij haar, wel blijde, maar toch met schroom, als was ze bang, dat zij hare lieve moeder pijn kon doen, die zoo bleek en zoo zwak daar nederlag.

„Weet je het nog, Marie!" zeide de zieke met zwakke stem, „weet je nog, hoe bedroefd je was, toen ik heenging, om vader op te passen, en hoe blij je was, dat ik al spoedig terugkwam. Maar vader kwam niet mede. Hij ging naar den hemel. En nu, mijn kind! ga ik ook haast weg, maar om niet weerom te komen. Ik ga naar vader."

„Och, moeder!" vleide Maria, „neem mij dan ook mede. Laat ons toch niet alleen."

„Ik kan je niet medenemen. Je moet bij Heintje blijven. Hij heeft anders niemand meer op de wereld om voor hem te zorgen. En je zult veel van hem houden, dat zul je mij wel beloven?"

„Ja, moe-lief! dat beloof ik u; ik zal hem 's ochtends aankleeden en alles voor hem doen. Maar waarom kunt u ons niet allebei medenemen?"

„Och, mijn kind! de reis die ik moet maken is lang en moeilijk."

De arme vrouw zuchtte diep en sloeg een kommervollen blik om zich heen. Haar oog viel op een plaat aan den wand, den Goeden Herder voorstellende, en zij staarde daarop als om er nieuwe kracht en troost door te ontvangen, waaraan zij zoozeer behoefte had.

„Maar moeder! waar gaat u dan toch heen?" vroeg Marie weder, die het nog niet begreep.

„Door Gods genade naar den hemel, mijn kind!"

„En mogen wij dan niet met u mee?"

„Maria, alleen als God zelf ons roept, kunnen wij naar den hemel gaan."

Marie zweeg en scheen er over na te denken. „Moeder," riep zij eensklaps, „zult u lang in den hemel blijven?"

„Ja, wel lang, en nooit te lang! Maar ik zal hier niet terug komen."

„En wilt u ons dan maar alleen, heelemaal alleen laten?"

Het gelaat van het kind kreeg daarbij eene zoo droevige uitdrukking, dat als haar moeder haar toen gezien had, zij allen moed zou verloren hebben, om nog meer te spreken. Toch antwoordde zij op zachten, maar vasten toon:

„Mijn kind! ik laat je hier met je broertje, maar God zal voor jullie zorgen, en je zult eens bij mij komen, als je met geheel je hart het verlangt en God er om bidt. En nu, lieve, ga nu heen. Moeder moet wat rusten en kan niet langer praten."

Het dienstmeisje nam Marie mede, die zoodra zij uit de kamer was uitbarstte in tranen.

„Moeder, beste moeder!" snikte zij, „blijf toch hier en ga niet heen, — neem ons toch mede en laat ons niet alleen!"

Het meisje nam haar in de armen en wilde haar troosten, maar het kind luisterde niet naar haar en bleef maar weenen en om moeder roepen, tot zij eindelijk door droefheid overmand

en vermoeid in slaap viel. Toen lei het dienstmeisje haar stil op haar bedje en haastte zich terug naar de kranke.

„Zij slaapt nu," fluisterde zij haar toe, en de moeder sloot ook hare oogen met stille onderwerping.

Toen Marie en Hendrik den volgenden morgen opstonden, hadden zij geen moeder meer op aarde. God had in den nacht Zijn engel gezonden, om de vermoeide pelgrim in de rust des hemels te brengen. Zij had niet meer gesproken, niets meer gevraagd. Zij was ingesluimerd, om te ontwaken bij Hem, op wien al hare hoop was en bij wiens aangezicht verzadiging der vreugde is. De kinderen werden bij de buren gebracht, om 's avonds teruggehaald te worden. Marie vroeg gedurig naar hare moeder, terwijl Heintje al spoedig in den tuin aan het spelen was. Eerst bij het naar huis gaan werd hun gezegd, dat moeder naar den hemel was gegaan, en Marie hield niet op te roepen en te smeeken, dat men haar toch bij moeder mocht brengen, om met haar mede te gaan. Maar in al hare droefheid hield zij trouw haar broertje bij de hand, die niet recht begreep wat er eigenlijk gebeurd was en in kinderlijken eenvoud de woorden herhaalde: „Moeder is naar den hemel gegaan!"

Het was pas een half jaar geleden, dat de overledene het huisje was komen bewonen, waar wij haar hebben aangetroffen. Zij was toen al zwak en lijdende, doch hoopte dat de buitenlucht haar goed zou doen. Haar man werd van eene lange zeereis terug verwacht, doch zoodra het schip binnen was, ontving zij bericht, dat hij ernstig ziek lag en zij spoedig bij hem moest komen. Zij aarzelde niet, liet de beide kinderen aan de zorg van het trouwe dienstmeisje over en ging haar man verplegen. Helaas, zij vermocht niet hem te behouden. Het duurde niet lang of hij bezweek, en diep geschokt keerde zij terug, veel zwakker en zieker nog, dan toen zij vertrok. Zij had geene bloedverwanten dan een verre nicht. Toen zij gevoelde, dat haar einde naderde, schreef zij aan deze, om haar de beide kinderen aan te bevelen. Sedert had zij met ongeduld òf de nicht zelve, òf althans een antwoord op haar brief verwacht. Maar dag aan dag werd haar hoop teleurgesteld. Zij

wachtte nog, toen de Heer haar in de eeuwige woningen opnam, waar geen rouw, noch gekrijt, noch moeite meer is, en God zelf alle tranen van de oogen zal afwisschen.

Na de begrafenis was eene oude vrouw in het dorp bereid, de twee weesjes tot zich te nemen. Zij deed dat echter niet uit medelijden en liefde, maar rekende op de komst van die nicht, welke het haar dan gewis rijkelijk zou vergoeden. Maar de tijd verliep, en nicht liet niets van zich hooren. Het weinigje geld, door de weduwe nagelaten, was weldra gebruikt en de meubels waren al verkocht voor het onderhoud der weesjes. Zij waren dus arm, heel arm en zouden van de liefdadigheid van anderen moeten leven. Maar zij dachten daaraan niet, evenmin als aan die verre nicht, waarvan iedereen sprak en die zij niet kenden. Wat hun ontbrak, dat was hun moeder, hun lieve moeder, die van de wieg af met liefde en teederheid voor hen gezorgd had.

De vroeger zoo vroolijke Marie was nauwelijks te herkennen. Het kind, dat nooit hare moeder verlaten had, verteerde van vurig verlangen om haar weder te zien. Zij werd stil en ingetrokken. En de oude vrouw, die haar had opgenomen, begon te begrijpen, dat de kinderen voor hare rekening zouden komen, als nicht niet opdaagde. Zij werd knorrig. De kinderen liepen haar altijd in den weg, en zij had immers al genoeg te doen, om zich op haar ouden dag nog met zoo'n paar doodeters te belasten. Hoe was alles voor de arme weesjes veranderd! Voorheen een paar vriendelijke oogen, om hen toe te lachen, een paar vriendelijke armen om ze te omhelzen als zij ontwaakten; thans moesten zij in den barren winter elkander helpen met stijve en verkleumde vingers, en nooit was het goed; nu waren zij te laat bij de hand, dan weer liepen zij de oude vrouw te vroeg tusschen de voeten. Nooit kregen zij een vriendelijk woord, en zij waren nog het gelukkigst als zij maar stil bij elkander konden zijn en niemand acht op hen sloeg. Het werd al te koud om buiten te spelen en warme winterkleederen hadden zij ook niet gekregen.

Dikwijls bleven zij lang voor het venster staan, om naar de

lucht te kijken. De wolken schenen zoo dicht bij de aarde te komen, dat Marie begon te denken, dat die hemel, waar moeder naar toe was gegaan, toch niet zoo heel ver af kon zijn. „Och," zuchtte zij dan, „och, moeder! waarom hebt gij ons bij die nare vrouw gelaten, waarom hebt gij ons maar niet medegenomen?"

Eens toen zij zich nog meer verlaten gevoelde dan ooit, nam Marie haar broertje bij de hand en klom op een heuvel nabij het huis. Zij zag de wolken naar den horizon drijven en had ze zoo gaarne willen volgen. Die waren zoo nabij en gingen zoo ver! Zij raakten den hemel, waar moeder was. Ginds, achter het bosch, daar kwam de hemel zoo laag, zoo heel laag bij de aarde .... En het kind staarde en staarde, en haalde nauwelijks adem, getroffen door een denkbeeld, dat geheel hare ziel vervulde.

Juist ging er een boerenknecht voorbij. „Piet!" riep zij hem toe, „raakt de hemel niet daar ginder de aarde, daar achter die groote boomen? En als wij achter het bosch waren, zouden wij dan niet in den hemel kunnen komen?"

Piet zette groote oogen op.

„Dat moet je zelf maar eens zien," antwoordde hij lachende, „probeer het maar eens of je er daar in kunt komen."

Maar Heintje huilde van koû en trok zijn zusje voort, om naar huis te gaan. Zij evenwel kon onderweg en 's avonds, toen zij te bed lag, aan niets anders denken dan aan den hemel, die zoo nabij was, en aan moeder, die hen zeker verwachtte.

„Hein! denk je nog wel eens aan moeder?" vroeg zij, terwijl zij hem uitkleedde.

„Wel zeker!" was zijn antwoord, „ik denk altijd aan moeder, vooral 's nachts, als ik slaap."

De winter was daar. Het werd steeds kouder buiten en kouder van binnen. Kerstmis stond voor de deur. Marie had een flauwe herinnering van feest. Verleden jaar had moeder nog een klein Kerstboompje voor hen gemaakt. Maar dit jaar, terwijl de andere kinderen blijde waren, zou wel niemand aan de twee weesjes denken.

„Wat zal ik met Kerstmis krijgen?" vroeg de kleine jongen

TWEE WEEZEN.

aan de oude vrouw, die druk heen en weder liep met een bezem in de hand om haar huisje nog voor het Kerstfeest schoon te maken.

„Wat jij krijgen zult? Een pak slaag, stoute bengel!" snauwde zij hem toe, terwijl zij den bezem ophief, en Heintje van schrik wegkroop en achter zijn zusje ging schuilen.

„Kom, Hein!" riep Marie op eens, „kom mede, zij zou ons maar slaan als wij nog bleven."

„Ja, ja," antwoordde de kleine, „maar waar gaan wij heen?"

„Wij willen naar moeder gaan," sprak Marie.

„Hè ja, naar moeder! naar moeder!" riep Heintje, en zijne oogen straalden van vreugde.

„Maar dan moet je braaf loopen, Hein! Moeder is in den hemel, dat is wel wat ver, maar ik zal den weg wel vinden. Zou je wel tot voorbij het bosch kunnen loopen? Dan zullen wij gauw bij moeder zijn. Hier kunnen wij het niet langer uithouden."

„Nu, je zult eens zien, hoe ver ik kan loopen," verzekerde Hein.

„Kom dan, jongen, hier door den tuin, dat de oude ons niet ziet. En wij moeten ons wat haasten, want wij moeten er zijn, eer het nacht wordt."

Haastig sloeg Marie haar doek om, en zette Heintje zijn pet op, en de beide kinderen slopen stilletjes de achterdeur uit. Zij liepen eerst door het veld, naar den kant van het bosch, dat donker uitkwam tegen de grauwe lucht. In het begin ging alles goed, zij waren zoo blijde aan die booze vrouw ontsnapt te zijn, en ontmoetten geen mensch, die hen weder terug had kunnen brengen. Maar Heintje begon honger te krijgen. Gelukig had Marie nog twee appels in haar zak, die eene goede buurvrouw haar dien ochtend gegeven had. Zij wierp er een vooruit. „Toe Hein," riep zij, „zie of je den appel krijgen kunt." En de kleine jongen liep zoo hard hij kon den appel achterna, dien zijn zusje telkens weer verder wierp, tot hij hem eindelijk mocht pakken en opeten.

Zij hadden den grooten weg al bereikt en een heel eind afgelegd toen de koude, die tegen den avond al scherper werd, hen

begon te bevangen. Heintje bleef stilstaan en zeide huilend, dat hij niet verder voort kon.

„Huil niet, mijn jongen!" zei Marie om hem wat te bemoedigen, „kijk, wij zijn nu haast bij den hemel."

En vol hoop zag zij vooruit, maar ach! het bosch was wel dicht bij, doch de hemel scheen nog even hoog.

De avond begon al meer te vallen. Het werd al donker en donkerder. Een voetpad door de besneeuwde weide scheen wat korter te zijn. Zij sloeg dat in met haar broertje, hem altijd weer vertellende, dat zij nu haast in den hemel en bij moeder zouden zijn. Maar de arme jongen hoorde niet meer naar haar en deed niets dan huilen van vermoeienis en van koude. Een ijskoude wind drong door zijne schamele kleeding. Maria was ook vermoeid, maar wilde niet klagen en moest zich goed houden.

„Neen, neen!" riep zij haar broertje toe, „hier mag je niet in de sneeuw gaan zitten, wij moeten voort, het wordt al zoo donker en dan zouden wij den weg niet meer kunnen zien, om in den hemel te komen. Wees nu een beste jongen, dan zal ik aan moeder vertellen hoe flink je geloopen hebt."

Maar het moedige kind verloor zelf bijna den moed, toen het weldra zoo duister werd, dat zij zelfs het bosch en den hemel niet meer kon zien.

Men hoorde hier en ginds de kerkklokken luiden, die van het eene dorp naar het andere elkander als antwoordden, om te verkondigen, dat de Heiland geboren is en het Kerstfeest genaakte. Maar onze arme weesjes, eenzaam en verlaten in het veld, dachten aan geen Kerstmis, noch aan de komst in de wereld van Hem, die ook deze kinderen liefhad en hen naar den hemel wilde brengen, doch langs een anderen weg, dan zij gekozen hadden.

Bibberend en huiverend bleven zij dicht bij elkander. 't Was zoo stil en zoo akelig in die duisternis. Geen ster blonk door de wolken. Maria wierp bijkans radeloos een blik om zich heen en dacht bij zich zelve of zij toch misschien niet beter hadden gedaan, zoo zij maar bij die oude vrouw waren gebleven.

Maar zie, eensklaps schijnt daar een lichtje te midden dier

duisternis; eerst schemerend en flikkerend, wordt het weldra grooter en helderder, alsof het de kinderen wilde wenken om toe te treden.

„Hein, Hein! kijk daar ginds," riep Marie uit, haar broertje in de armen pakkend, „wij zijn er haast, laat ons gauw loopen; och, kon ik je maar dragen!"

En Heintje, door den blijden toon van zijn zusje weer opgewekt, deed al zijn best om met haar mede te gaan. Gelukkig was het niet ver. Weldra stonden zij voor een huis, waarvan de verlichte vensters lange stralen wierpen op de sneeuw. Marie bleef bij de voordeur staan en durfde nog niet aanbellen, toen een hond begon te blaffen. Heintje werd bang en schreeuwde van angst. Een oogenblik later werd de deur geopend.

„Wie is daar?" riep iemand van binnen.

„Och, mevrouw!" antwoordde de meid, „daar staan twee kindertjes aan de voordeur, half verkleumd van koû."

„Breng ze maar binnen," sprak mevrouw op welwillenden toon, terwijl zij de kinderen in de heerlijk verlichte kamer liet komen.

De kleinen waren een oogenblik verblind en versuft. Waren zij nu waarlijk in den hemel? Het had er zeker wel wat van. Een groene sparreboom vol lichtjes stond in het midden der kamer, op een harmonium werden zachte melodieën gespeeld, en vroolijke kinderen stonden rondom den boom en zongen hun Kerstlied op blijden toon.

Marie en Heintje bleven vol verbazing bij de deur staan. Het jongetje zette groote oogen op, en Marie vouwde de handen, alsof zij wilde gaan bidden. Dat licht, die warmte, al die kaarsjes aan dien grooten boom en die heerlijke muziek, het was alles zoo vreemd, zoo onuitsprekelijk mooi voor die arme weesjes, dat zij geheel verstomd en vol verrukking waren.

De mevrouw, die hun zoo vriendelijk had toegesproken, zag die stille bewondering, terwijl de heer des huizes toetrad en vroeg:

„Waar kom jullie vandaan, kindertjes, en wat zoek je?"

„Wij zoeken den hemel," antwoordde Marie bedeesd, „en wij

hebben lang geloopen om dien te vinden. Maar nu zijn wij toch wel in den hemel," voegde zij er bij, terwijl zij den heer vragend aanzag.

„Gave God, dat het zoo ware!" riep hij met aandoening uit, en zijne vrouw, niet minder aangedaan, drukte de kinderen aan haar hart.

„Kom, kindertjes!" sprak zij, toen zij hunne vochtige kleederen voelde, „kom je gauw wat warmen, dan zal ik je wat te eten geven, en moet je mij alles eens vertellen."

En zij bracht hen bij den vroolijk brandenden haard en gaf hun een kop chocolade met koekjes, waaraan Heintje zich recht te goed deed, die er nu niet aan twijfelde of hij was wel waarlijk in den hemel. Marie was er nog niet zoo zeker van, want zij keek overal rond, maar zag hare moeder niet.

„Waar is moeder dan toch?" waagde zij eindelijk te vragen. „Is zij niet hier?"

„Vertel mij eens wat van uwe moeder," zeide de goede mevrouw, terwijl zij haar op den schoot nam.

In hare moederlijke armen gerust, verhaalde Marie nu, dat hare moeder naar den hemel was gegaan bij vader en haar en Heintje daar zou wachten, maar dat eene akelige vrouw hen bij zich had genomen, en dat zij nu waren weggeloopen, om bij moeder in den hemel te komen, maar dat ze heel lang onder weg waren geweest en zeer moe waren geworden, zoodat Heintje haast niet meer voort kon. „Maar dat is niets, want nu zijn wij immers toch in den hemel? En mogen wij moeder nu niet zien?" vroeg zij vleiend, toen zij haar aandoenlijk verhaal geëindigd had.

„God zal je eene moeder geven," sprak mevrouw innig bewogen. „Maar nu moet je eerst wat naar bed gaan. Kijk, je broertje slaapt al."

De kinderen werden in eene andere kamer gebracht. Daar had men schielijk een bedje voor hen gereed gemaakt, want Marie wilde haar broertje niet verlaten. Mevrouw gaf hun een nachtkus, vouwde hunne handen en sprak zachtkens:

„Je hebt den hemel gezocht, je zult dien vinden, lieve kinderen! want derzulken is het koninkrijk der hemelen!"

En nu zijn de beide weesjes goed bezorgd. Een warme deken dekt hunne vermoeide leden en zacht zijn zij ingesluimerd, droomende van dien boom met al dat licht, die heerlijke muziek, die vriendelijke menschen, en ze denken, dat zij al in den hemel zijn, waar al hun angst en droefenis van den dag is vergeten.

Een uur later spraken twee personen te zamen in het nu ledig geworden vertrek. De lichtjes waren uitgeblazen, de kinderen des huizes waren ook naar bed gegaan, en vader en moeder vroegen wat zij met die arme weesjes zouden doen.

„Ik ken ze wel," sprak mijnheer, „het zijn de kinderen van die juffrouw, die onlangs in het dorp is overleden. De dokter, die haar soms bezocht, heeft mij wel van haar gesproken. Hij had niet gedacht, dat haar einde zoo spoedig daar zou zijn. Toen heeft vrouw M. hen in huis genomen, die een slecht humeur heeft en brandgierig is, en vast gerekend had er nog wat bij te zullen verdienen. Het verwondert mij, dat de familie nog niet overgekomen is, om ze te halen. Of zouden ze niemand hebben, die familie van hen is?"

„Dat schijnt wel zoo," antwoordde mevrouw. „Maar is het niet opmerkelijk, dat zij juist op Kerstavond bij ons gekomen zijn?"

„Inderdaad," hernam haar echtgenoot. „Arme kleinen, die op weg waart om den hemel te zoeken! Dat ziet men tegenwoordig niet elken dag. 't Is wel heel gelukkig, dat het licht van onzen Kerstboom hen aangetrokken heeft, anders waren zij van nacht zeker van koude bezweken."

„Ik kan mij best voorstellen hoe zij na dien kouden en vermoeienden tocht in het donker gedacht hebben, dat zij in den hemel waren, toen zij hier in de warme kamer met al die lichtjes zijn gekomen. Maar, mijn beste!" zeide mevrouw, „waarom zouden wij ze niet vooreerst bij ons houden? Waarom hen niet willen opleiden voor den hemel, dien zij nog niet kennen, maar toch zoo gezocht hebben?"

En de jeugdige vrouw sloeg hare schoone oogen op naar haar man.

„Wat! wij zouden die kinderen hier houden? alle twee?"

„Ja, niet waar? De Heiland is op zulk een dag als deze uit

den hemel nedergedaald om onzentwil, en wat zouden wij zijn, zoo Hij niet tot ons gekomen ware? Dezen avond zendt Hij ons twee kinderen, die den hemel zoeken, twee weesjes, die vader noch moeder meer hebben en niemand, die voor hen zorgt. Kunnen wij hen dan uit ons huis wegzenden, nu God zelf hen er heen heeft geleid?"

„Maar, beste vrouw! heb je er wel over nagedacht, wat dat kosten zou, twee kinderen méér te onderhouden? Wij kunnen wel ordentelijk rond komen, maar wij zijn toch niet rijk, en onze eigene kinderen zullen, naarmate ze grooter worden, ook al meer uitgaven noodig maken."

„Hoor eens, man, onze Heer heeft voor ons geen armoede geschroomd, waarom zouden wij, als het noodig was, van het overtollige niet wat kunnen ontberen? Ik heb al dikwijls gedacht, dat wij eigenlijk te weinig doen voor Hem, die alles voor ons heeft gedaan. Wees maar niet bang, dat ik je honger zal laten lijden of onze vrienden, als die ons bezoeken, slecht zal onthalen. Ik zal er wel wat op vinden, en wij zullen genoeg hebben, om ook die twee weesjes te verzorgen."

Met smeekenden blik zag zij haar man aan, die er nog over nadacht.

„In Gods naam," sprak hij eindelijk, „wij zullen ze maar houden. Wij noemen ons naar Christus, wij willen dan ook iets voor Hem opofferen."

„Wees zonder zorg, Hij zal voleinden, wat wij in Zijn naam aanvangen. Morgen ochtend wil ik vroeg opstaan en wat kleederen voor die arme kinderen uitzoeken. Wij hebben nog wel zooveel goed in onze kasten, dat wij in langen tijd geen nieuw voor hen zullen noodig hebben."

„En wij willen zorgen, dat zij later een eerlijk stuk brood kunnen verdienen. Het meisje toont moed en karakter te bezitten en de jongen heeft een paar heldere kijkers, daar zal wel wat van te maken zijn."

„Maar vóór alle dingen," sprak mevrouw met hoogen ernst, „moeten wij ons best doen, dat zij bij ons den hemel vinden, dien zij zochten en Hem leeren kennen, die de weg is daar-

heen. Met Gods hulp willen wij trachten, die arme weesjes tot hemelburgers op te leiden."

„Amen!" antwoordde de man, terwijl hij zijne gade omhelsde.

„Nooit heb ik zulk een gezegenden Kerstavond beleefd," dankte zij met diep bewogen gemoed, „het is alsof de Heer Jezus zelf als gast onder ons dak is gekomen."

„Omdat Hij leeft in uw hart!" sprak haar man vol teederheid. „Komt, laat ons God om Zijn zegen bidden."

Zij vouwden de handen en legden het liefdewerk, dat zij in Zijnen naam wilden aanvangen, neder aan de voeten des Heeren, opdat Hij zelf het mocht bevestigen en voleinden tot Zijne eer.

Het was reeds middernacht eer zij ter rust gingen. Een oogenblik bleven zij nog staan bij het bed der twee weesjes, die daar zoo gerust lagen te slapen en voor wie zij als vader en moeder nu wilden zorgen. Er was blijdschap voor de Engelen Gods in den hemel. En de Heer vervulde ook aan hen Zijn woord: „Wie zoodanig een kindeken ontvangt in Mijnen naam, die ontvangt Mij. Voorwaar zeg Ik u, voor zooveel gij dit één van deze Mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan." (Matth. 18 : 5; 25 : 40.)

Rebus.

Rebus.

Rebus.

EDELMOEDIGHEID ONDER DE WOESTIJNBEWONERS.

Een rijke Arabische koopman, Hamye genaamd, ondernam een reis naar de Bedouïenenstam van Negde en Hamade, welker edele paarden wijd en zijd beroemd zijn. Hij maakte zijn reis op een kameel: „het schip der Woestijn." Nadat hij drie dagreizen in de woestijn doorgedrongen was, ontmoette hij een vreemdeling, die op den grond zat en zijn pijp rookte in de schaduw van zijn kameel, die de planten afweidde, welke na den regen ontsproten waren. In de woestijn maken vreemdelingen spoedig kennis. Hamye steeg af, groette den vreemdeling, stak zijn pijp aan dien van den vreemdeling aan en thans begonnen de beide reizigers elkander van hunne wederwaardigheden te vertellen. De naam van den vreemdeling was Hassan en hij behoorde tot den stam Hamur. Zij bleven praten tot de zon ten ondergang neigde, waardoor zij aangemaand werden om voort te trekken. De een wilde naar het Zuiden, de ander wilde Westwaarts trekken.

Zij staan op, doch ziet, hunne kameelen zijn verdwenen. In den ijver van het gesprek hebben zij vergeten op de dieren te letten. Hamye verwondert zich daarover niet bijzonder. De woestijn vertoont zich aan het oog evenals de oceaan. Groote zandhoopen door de hevige winden opgewaaid, gelijken op de golven der zee en daarachter zouden waarschijnlijk de kameelen weiden. Zij beklommen spoedig te zamen een der zandheuvels, om eens rond te zien, doch hoe zij tuurden er was geen spoor van de kameelen te ontdekken. Zand, zand, overal zand.

„Onze kameelen zijn zeker aan het vechten gegaan," zeide Hassan. „Dat gebeurt meer als zij elkaar vreemd zijn; misschien heeft de een den ander gedood. Laat ons ieder een kant op-

gaan. Wie zijn dier het eerst terugvindt, moet terugkeeren en zijn broeder mede laten opzitten en naar zijn stam medenemen."

Nadat zij elkander vriendschappelijk omhelsd hadden, scheidden zij. Hassan ging naar het Zuiden en Hamye naar het Oosten. De laatste dwaalde twee uren door het warme zand zonder iets te vinden. Spoedig overviel hem groote moedeloosheid en een hevige dorst kwelde hem. Zijn lippen brandden en zijn tong kleefde aan zijn gehemelte. Hij dacht aan zijn vrouw en kinderen en zonk uitgeput neer, terwijl hij zuchtte:

„God is God. Mijn laatste ure is geslagen."

Nu bemerkt hij plotseling bij het laatste flauwe schijnsel der avondschemering een groote zwarte gedaante, die zich langzaam voortbewoog. Hij spande zijne laatste krachten in en ging weder voorwaarts. Welk een geluk. Het is een kameel. Zonder twijfel de zijne. Uit de verte meent hij zijn reistasch met het zadel dat op den rug van het dier lag te herkennen. Naderbij gekomen stijgt hij op en gaat Hassan zoeken, wiens kameel hij gevonden had. Hij doorkruist de woestijn in alle richtingen en roept uit alle macht, doch hij krijgt geen antwoord. Een pijnlijke, angstige stilte heerscht alom. Na drie dagen bereikte hij de tenten en de legerplaats van een hem onbekenden stam. Het was de stam, waartoe Hassan behoorde. De Bedouïenen herkenden den kameel van Hassan hun broeder. Zij omringen Hamye, zij vragen hem waar Hassan is en klagen hem aan hun broeder gedood te hebben, om zich van diens kameel te kunnen bedienen. Hamye verdedigde zich en verhaalde zijn avontuur; maar men wilde hem niet gelooven en sleepte hem voor den Kadi (rechter).

„Ziehier de man, die onzen vader vermoord heeft," riepen Hassans zonen en dochters. „Dood den moordenaar! Dood hem, die laag genoeg was, om zijn in de woestijn verdwaalden broeder te vermoorden!"

Hamye schikte zich in zijn lot, want de uitspraak der rechters viel te zijnen nadeele uit. Hij verzocht echter aan de Scheiks (hoofdlieden) een uitstel van zes dagen om zijn familie vaarwel te zeggen en zijne erfenis onder zijne erfgenamen te verdeelen. De Scheiks stonden dit verzoek toe, doch Hassans kinderen

eischten een borgstelling. Evenwel niet in goud: zij wenschten dat iemand zijn leven voor Hamye als borgstelling zou geven.

„Wee mij!" zoo riep Hamye uit. „Ik ben een vreemdeling onder u lieden, wie zal borg voor mij blijven als het gaat om leven en sterven?"

Hassans kinderen getuigden echter eenstemmig, dat het in het zand gestroomde bloed van hun vader tegen hen getuigen zou, indien zij hun eisch niet handhaafden.

In groote vertwijfeling liep Hamye tusschen de tenten van de legerplaats door en met klagende stem riep hij: „Is er dan niemand onder u, die zooveel medelijden heeft, dat hij mijn plaats wil innemen?"

Doch overal wendt men het gelaat af en de tenten worden gesloten. Eindelijk nadert hem een edelmoedig jongeling en spreekt, door medelijden vervuld: „Ik wil borg voor je zijn. Ga afscheid van je familie nemen, doch vergeet niet, dat ge mijn hoofd mede op reis neemt."

De jongeling — Ali was zijn naam — liet zich tot den Kadi leiden en zwoer, dat hij zich gewillig zou laten dooden, als Hamye den zesden dag niet teruggekeerd was. Nu wendde hij zich tot Hamye en sprak: „Denk aan je gegeven woord en belieg God niet bij Wien ge gezworen hebt."

„Ik zweer nogmaals," antwoordde Hamye. „Moge God, die den meineedige straft, mijne woorden hooren!"

Nu maakte men ruim baan, want vele nieuwsgierigen hadden zich om het tweetal verzameld. Men bracht een vlug paard, dat men reeds gezadeld had en in galop reed de vreemdeling weg. Bij zijn stam aangekomen gingen zijne zonen en de oudsten van den stam met hem terug. Zij hoopten door hun smeekingen voor hun vader en door het aanbieden van een groote geldsom zijn vrijheid te verkrijgen. Den zesden dag kwamen zij op de plaats, waar Hassan de legerplaats verlaten had, doch de tenten waren verdwenen. De karavaan volgde het spoor, die de talrijke tot den stam behoorende dieren in het zand achtergelaten hadden. Aan den avond van den zesden dag kwamen de zonen van Hassan en zeiden tot den jongeling: „Zie de zon gaat onder.

Doe wat gij gezworen hebt en sterf in plaats van den vreemdeling."

„Mijn bloed en leven behoort u," antwoordde Ali rustig: „Moge God het den meineedige vergelden, die mij bedrogen heeft."

Zijn familie brak echter in jammerklachten uit en zij verkregen een uitstel van drie dagen.

Den volgenden dag kwam Hamye aan. Hij bood de kinderen van Hassan al zijn rijkdommen aan, om daardoor zijn leven te koopen, zijn zonen en dochteren knielden weenend voor de kinderen van Hassan neder, doch zij bleven doof voor hun smeeken. Het oordeel was eenmaal geveld. Hamye moest onthoofd worden. Nu trad Ali naar voren en sprak: „Gij hadt mij drie dagen uitstel gegeven; het is billijk, dat de vreemdeling daarvan ook gebruik maakt."

De Scheiks, die over de zaak geraadpleegd werden, vonden dezen eisch rechtvaardig en gaven bevel dat de kinderen van Hassan dit uitstel moesten toestaan. Ali voerde Hamye in zijn tent en was thans zijn gastheer, zooals hij vroeger zijn borg geweest was.

Aan den avond van den tweeden dag, twee uur voor zonsondergang, zag men in de verte een stofwolk. Steeds nader komt de ruiter, die op een kameel gezeten is en het dier voortdurend voortdrijft. 't Is Hassan op Hamye's kameel. Velen ijlen hem te gemoet en in triomf wordt hij de legerplaats binnengeleid. De vermiste, die zoolang in de woestijn rondgedwaald heeft, ontdekt Hamye. Hij springt van zijn kameel en omhelst Hamye, dien hij zijn broeder noemt.

Deze kleine roerende geschiedenis geeft ons een blik in het leven der woestijnbewoners. Zij doet ons zien hoe jammerlijk de uitwerking der bloedwraak is, die bij de Arabieren algemeen als een heilige wet geldt, doch zij spreekt ons ook van het edel gemoed dat sommigen dezer woestijnbewoners bezitten. Als deze menschen ook eens het evangelie kennen en Hem, die zich vrijwillig in den dood gaf om ons voor eeuwig zalig te maken, wat zullen zij dan niet voor anderen kunnen en willen doen.

Gelukkig wordt ook hen thans het evangelie gebracht en arbeiden ook onder hen reeds zendelingen, die hun de blijde boodschap verkondigen.

MOEDER ELSE.

(Eene geschiedenis uit Lijfland.)

„Ziezoo, en geef mij nu nog een haring, en wat erwten, en wat thee, en wat gort, en een knapkaasje," zeide Tina, en misschien ware er nog meer gevolgd, doch de moeder viel haar in de rede en zeide: „Welzeker, ook nog aardappels, kool, brood, gebakken appelen, nietwaar? Je zoudt wel *alles* willen meêpakken wat hier met zuinigheid voor den winter is opgespaard, en moeder en grootmoeder kunnen dan wel van den wind leven. Jij kleine albegeer!"

Tina lachte helder op; het was een hartelijk, vroolijk kinderlachen, dat altijd in het hart van moeder en grootmoeder weerklank vond. Dat wist Tina kostelijk goed, en daarom trok zij zich wat haar moeder daar zeide in 't geheel niet aan.

„Als men toch voor *zoo langen* tijd, voor een geheele week naar school gaat, en nog niet heel secuur weet, hoe hongerig het leeren maakt, dan is het toch beter te veel dan te weinig meê te nemen, moederlief," antwoordde zij schertsende. „Ik zal immers niet alles opeens opeten?"

Tina had namelijk haar elfde jaar bereikt, en dit is in Lijfland zoo ongeveer de tijd, dat men begint naar school te gaan. Wel wat laat, zouden wij zeggen; maar Lijfland is Holland niet. Daar wonen de menschen veelal ver van elkander en dat brengt vanzelf mee, dat zij in vele dingen anders doen dan bij ons de gewoonte is. Zoo ook met het schoolgaan. De kinderen moeten

daarvoor veelal uren ver loopen, te ver om dien weg elken dag tweemaal te maken. En dus gaan ze in de wintermaanden meestal 's Maandagsmorgens naar de school en komen eerst 's Zaterdagsavonds terug. Zij zijn dus nacht en dag bij den meester te huis, en leeren van 's morgens tot 's avonds, om de schade van den zomertijd weder in te halen; want 's zomers moeten zij hunne ouders helpen in het werk. Een Lijflandsche schoolmeester is dus uit den aard der zaak *kost*schoolhouder, alleen met dit onderscheid, dat de kinderen elke week ieder een voorraad levensmiddelen medenemen, in plaats van een vast kostgeld te betalen. Dit is evenwel alleen bij goed ingerichte scholen het geval, waar door de gemeente een keukenmeid is aangesteld, om voor de kinderen te koken. Er zijn ook wel scholen, waar zulk een keukenmeid ontbreekt, en de leerlingen de geheele week geen warm eten krijgen. Dat zou u gewis slecht bevallen; maar de jonge Lijflanders hindert dat niet. Zij zijn tegen velerlei ontberingen gehard, en hoewel er meestal meer dan honderd kinderen aldus bij den meester samenwonen, hoort men er weinig van zieke en zwakke kinderen.

Moeder Else was nu druk bezig met het inpakken der verschillende eetwaren en andere benoodigdheden voor Tina's eerste schoolweek, en zij deed onder de hand haar best om de aandoeningen meester te blijven, die haar hart in beweging brachten, bij de gedachte dat zij haar eenig kind nu in een gansche week niet zou zien. Zij had tot hiertoe haar Tina niet alleen met moederlijke liefde verzorgd, maar haar ook tot aan hare schooljaren zelf onderwezen, gelijk elke Lijflandsche moeder *verplicht* is te doen. En al had Tina daarbij nu weinig meer dan wat lezen en schrijven benevens eenige geestelijke liederen en bijbelsche geschiedenissen geleerd, toch was moeder Else er een weinig trotsch op, dat zoo dikwijls de pastoor der gemeente kwam, om naar Tina's vorderingen onderzoek te doen, hij haar prees en zeide dat hij er uitnemend over tevreden was.

De kleine Tina was waarlijk een zonnestraaltje in het leven vol moeite, dat de moeder en grootmoeder te doorworstelen hadden, sedert Else's man, tien jaren geleden, als soldaat in-

geschreven was en voor den langen, langen tijd van vijf-en-twintig jaren van vrouw en kind moest scheiden, om in het hartje van Rusland zijne militaire verplichting te volbrengen. In het bittere oogenblik van het scheiden voor een halven menschenleeftijd had moeder Else echter de stellige belofte gedaan, dat Sascha, dien zij van hun gemeenschappelijke schooljaren af had liefgehad, haar *nooit* vreemd of minder dierbaar zou worden, en dat zij ook hun kind zou leeren, den vader, dien het nog niet kende, lief te hebben. Met haar handenarbeid zocht zij de eigen kleine woning en het stukje tuingrond te onderhouden, al viel het haar soms moeilijk genoeg. Nu en dan kwam er een brief van haar man, en ging er een antwoord terug, waarbij dan menigmaal nog eenige roebels gevoegd werden, die zij met de grootste spaarzaamheid had kunnen uitzuinigen, en zoo werd jaar aan jaar de gemeenschap met den man en vader onderhouden. Het gevoel van eenheid met de zijnen was voor Sascha tevens als een beschermende muur tegen de verwildering van het soldatenleven. Zijn laatste brief was echter zeer treurig geweest; hij sprak, behalve van zijn vurig verlangen naar huis, ook nog van lichamelijk lijden. Een wild steppenpaard, dat hij had willen berijden, was met hem op hol gegaan; hij was er afgeworpen en had zijn linkerhand zoo erg bezeerd, dat hij uit het hospitaal schreef, dat zij misschien wel zou moeten worden afgezet.

Moeder Else was eene kloeke vrouw. Had zij zware zorgen of verdriet, dan gaf zij het in het gebed over aan den Heer haren God, en geloofde dat zooals *Hij* het maakte, goed of kwaad, het altijd voor haar het *beste* zou zijn; en dan ging zij vlijtig aan het werk, zoodat zij tot denken en peinzen niet veel tijd overhield. Dat middel had haar altijd geholpen, maar nu, bij het vertrek van Tina, gevoelde zij diep, hoeveel het bijzijn van haar lief, vroolijk kind daartoe had bijgedragen.

Daar klapte buiten de deur de molenaar met zijn zweep en riep: „Is Tina klaar? Ik wil haar met haar pakje naar de school rijden; ik moet toch dien weg uit."

Dat rijtoertje lachte Tina toe. Vroolijk omhelsde zij moeder en grootmoeder tot afscheid, en riep hun nog lachend toe: „Als

ik terug kom, dan ben ik zoo geleerd, dat gij eerbied voor mij zult hebben." Daarmede sprong zij in de slede van den molenaar, en snel ging het over de sneeuw voort.

Nu werd het zeer stil in de kleine woning. Toen moeder Else den derden dag den gewonen Woensdagskost, de gort, op tafel bracht, roerden de vrouwen deze lievelingspijze nauwelijks aan, en Else zeide: „Nooit had ik kunnen denken, dat ik Tina *zoo zeer* missen zou; het is alsof mij het hart zal breken."

Treurig staarden de vrouwen naar buiten in de steeds dichter vallende sneeuw. De kale boomtakken waren er reeds zwaar mee beladen en dreigden er onder te bezwijken, voornamelijk wanneer de scherpe noord-oostenwind ze huilend zweepte, zoodat zij zich zij- en nederwaarts bogen.

„Welk een boos weêr; ik beklaag ieder christenmensch, die er door moet," zeide de oude moeder, terwijl zij een halven boomstam, die bijna de helft van het vertrek besloeg, verder op den haard schoof. Hout is in Lijfland nog zoo overvloedig voorhanden dat de armen het meestal om niet bekomen, daar het er aan handen ontbreekt om in de uitgestrekte bosschen de door den stormwind geknakte boomen weg te halen, zoodat men in het voorjaar op de eenzame boschwegen dikwijls geheele barricades van boomstammen vindt.

Daar werd buiten aan de deur geklopt.

„Gunst!" riep moeder Else verbaasd, „wie kan het zijn, die in zulk een weêr tot ons komt?"

„Verschrikt niet," zeide een jonge Lijflandsche, terwijl zij binnentrad.

Het was de dochter van de kookvrouw der school.

„Is 't niet goed met Tina?" vroeg de moeder haastig.

„Niet heelemaal goed," was het antwoord. „Zij heeft den voet gebroken; en de meester laat u vragen, of gij haar met de slede te huis kunt halen."

„Och, och!" riep moeder Else. „Den voet gebroken . . .?"

„Ja, of verstuikt, wie zal het zeggen? Alles is dik en gezwollen. Ik dacht wel eerst naar den dokter te loopen, maar niet ver van de school ontmoette ik iemand, die van den dokter

kwam, of eigenlijk van zijn huis, en mij zeide dat de dokter was weggehaald, ver weg, en eerst van avond laat kon terugkomen; en morgen-vroeg ging hij zijn gewone rondvaart doen den anderen kant uit. En zoo wist ik geen beteren raad, dan u te komen zeggen wat er gebeurd is."

Jammerend sloeg de moeder de handen boven het hoofd samen. „Mijn kind, mijn arm kind! Hoe heeft zij toch in de school zulk een ongeluk kunnen krijgen?"

„De kinderen hadden een glijbaan gemaakt, om de opvaart naar de schuur met de slede af te glijden, en daarbij is Tina er op zij afgevallen. Zij schreit zonder ophouden en wil naar hare moeder."

„Dat zal zij, dat zal zij!" riep moeder Else. „Ik ga dadelijk naar buurman Kraga; die zal mij wel zijn paard en slede leenen, dat ik mijn kind halen kan. Ga zoolang zitten, Marussa, en warm u; moeder zal u een kom warme melk geven, en dan breng ik u met de slede naar de school terug."

De liefhebbende moeder dacht niet langer aan sneeuw, koude en noord-oostenwind, haar eenige gedachte was haar kind.

Waar de menschen nog zoo eenzaam wonen, en in dergelijke gevallen van nood elkanders hulp noodig hebben, nemen zij ook veel meer deel in elkanders leed en vreugde, zoodat genoemde buurman Kraga dadelijk zijn paard en slede voor de moeder inspande, hoewel hij het dien avond ook zelf nog noodig had. „Gij moogt u wel haasten, als ge nog voor den donker terug wilt zijn," zeide hij.

„Moeder, heb ik het niet gezegd, dat mijn hart zoo beklemd was alsof ons een ongeluk dreigde?" zuchtte Else, terwijl zij warme dekens en doeken voor haar lijdend kind in de slede legde, waarvan Marussa aanstonds gebruik maakte, en zich in de slede zonder banken in haar volle lengte uitstrekte. De grijze grootmoeder drukte met tranen in de oogen hare dochter de hand, en voort vloog de lichte slede, in wilde haast het beschermende bosch in, waar de scherpe wind de beide vrouwen niet meer zoo ijzig in het gezicht kon snijden. Voort, voort ging het, de kleine Grieksche kerk, midden in het bosch voorbij,

terwijl de priester, die naast de kerk woonde, verbaasd de deur zijner woning uitkwam, om de vliegende slede na te staren.

Zijt gij beide eenzame vrouwen dezen winter niet bang voor de wolven?" vroeg Marussa aan Else, die met vaste hand de teugels hield. „Men zegt dat de honger ze steeds verder in deze streek drijft, en maar veertien werst van hier hebben zij den boschwachter twee schapen en zijn eenig paard verscheurd.

„Ik denk aan geen wolven, Marussa," zeide moeder Else droevig; „ik denk alleen aan mijn kind, en zou wenschen dat deze slede vleugels had, om te eerder bij mijn arme Tina te zijn."

„Als wij *zoo* doorgaan, dan loopen we gevaar dat wij met heel de slede omver raken," meende Marussa, een weinig vreesachtig. „Wij slingeren onophoudelijk rechts en links."

De moeder joeg het paard nog steeds harder voort, en sprak in het geheel niet meer.

Weldra was de school bereikt, terwijl de afstand anders meer dan een uur rijdens was. Ach, welk een droevig wederzien! Hulpeloos lag daar haar lieveling; het voor drie dagen nog zoo vlugge en vroolijke kind. En toch, hoe gelukkig gevoelde zich de moeder, haar weder te zien, en haar te mogen medenemen, om haar met eigen hand te verplegen! En Tina was niet minder verheugd, hare moeder te zien komen. Zij gevoelde haast geen pijn meer, nu zij zich weder onder de zorg harer moeder bevond.

Voorzichtig werd Tina in de slede gedragen, en opdat de gezwollen voet haar niet door stooten nieuwe smart zou veroorzaken, keerde de moeder langzaam den weg terug, dien zij straks in zoo vliegende vaart had afgelegd. Maar als nu de vinnige koude het gewonde lichaamsdeel eens schade deed? Zij had wel eens gehoord, dat wanneer de brand in een wonde sloeg, dan was het gedaan met de pijn, maar ook met het leven. Tina klaagde in het geheel niet meer dat de voet haar zeer deed, en het hart der moeder stond bijna stil van angst bij deze gedachte. Zij *moest* nog heden den dokter hebben, dat gevoelde zij; want de voet moest worden gezet; dat leed geen uitstel. Morgen echter was het geheel onmogelijk den dokter te halen; want dan ving hij zijn rondreis van drie dagen aan, waartoe

iedere plattelands-heelmeester in Lijfland elke veertien dagen verplicht is. Hoe zij het *heden* nog zou kunnen doen, dat was haar niet zoo aanstonds duidelijk, daar de dokter achttien werst van haar huis verwijderd woonde, en zij zelf geen paard had en de buurman het zijne zelf nog gebruiken moest, gelijk hij haar gezegd had.

„Welnu, dan moet ik te voet gaan," was eindelijk het besluit waartoe zij kwam, en zij vond dat heel eenvoudig, omdat het nu eenmaal geschieden *moest*.

Reeds naderde de avond van den korten Lijflandschen winterdag, toen moeder Else haar kind in haar eigen woning verkwikt en te bed gelegd had. Zij maakte haastig de door den meester haar aanbevolen windselen en natte omslagen gereed. Maar toen Tina uitgeput in slaap viel, en in de koorts begon te spreken en bij het ontwaken zelfs niemand scheen te kennen, steeg de angst der moeder ten top, zoodat zij geen oogenblik meer talmde.

„Ik breng het paard weg, en ga dan dadelijk naar den dokter," zeide zij tot hare oude moeder. „Zorg gij intusschen goed voor Tina, en houd het been koel met natte doeken."

Verschrikt zag de oude vrouw haar aan. „Kind, ge denkt er toch niet aan, bij avond alleen door het Wolfsbosch te gaan?" riep zij uit. „Gisteren nog heeft men er wolfshaar aan de struiken gevonden."

Deze bedenking was waarlijk niet zonder grond. Het Wolfsbosch droeg dien naam, omdat als er wolven in die streek waren, zij zich bij voorkeur in dat bosch ophielden, waar al de doode paarden uit den omtrek begraven werden.

„Ik ga niet alleen, lieve moeder," antwoordde Else ernstig. „Gij hebt mij van jongsaf geleerd dat er Eén is, die altijd met ons wil zijn, en dat zonder Zijn wil geen haar van ons hoofd kan vallen. Hoe kunt gij er dan nu aan twijfelen, dat Hij mij bewaren zal ook in dezen avond, als ik heenga om te doen, wat ik als moeder voor mijn kind doen moet? Of meent gij dat ik het zou kunnen aanzien, dat het leven van mijne Tina verloren ging, doordat ik vreesde, in het ergste geval, mijn eigen leven voor haar behoud te wagen? Als een van ons beiden

sterven moet, dan wil ik het liever zijn. Denk eens dat Sascha eerlang kwam en naar zijn kind vroeg, en ik hem antwoorden moest: „Ik was bang dat mij een wolf ontmoeten zou, en dus moest Tina drie dagen zonder verband liggen, en de brand sloeg in de wonde, zoodat zij stierf!"

„Sascha komt nooit terug om het je te vragen," zuchtte de oude moeder. „Het is een dwaasheid vijf-en-twintig jaren lang een man te verwachten, die sedert bijna een jaar niet meer geschreven heeft. Gewen u toch aan de gedachte dat hij voor ons verloren is, en doe mij niet ook nog dezen jammer beleven, in u mijn eenigen steun in mijnen ouderdom te verliezen."

„Dat willen wij niet hopen," zeide de jonge vrouw, terwijl zij verbleekte. Ik hoop vast op Sascha's terugkomst, en God zal onze hoop, waarmede wij zoo menig bang uur, hij daar en ik hier, zijn te boven gekomen, niet beschamen. Laat zulke zwaarmoedige gedachten niet in u opkomen, beste moeder. Zie, de maan is opgegaan; zij verlicht mij den weg. En ik heb mijn leven lang nog geen wolf gezien; waarom zou ik er dan juist nu een ontmoeten? Zegen mij moeder, en vertrouw mij dan toe aan dien God, tot wien wij in onzen nood zoo menigmaal samen gebeden hebben, en die ons ooit heeft verlaten."

„Met deze mijne armen zou ik je willen omvatten om je nimmer te laten gaan," riep de oude moeder, vol zorg. „Wil je mij evenwel toch verlaten, zoo beware je God, mijn kind!"

Zacht ontworstelde Else zich aan de moederlijke omarming, drukte een langen kus op het voorhoofd van haar thans weder sluimerend kind, en ging hare woning uit.

Buiten naast de deur stond de bijl, waarmede zij dien morgen hout gekloofd had, en bijna onwillekeurig greep zij die, en nam haar meê, terwijl ze tegen de koude een schaapsvacht om de schouders sloeg.

Het sneeuwen had opgehouden. Alle wolken waren door den wind verdreven, die nu bijna geheel tot rust gekomen was. Helder blauw breidde het gewelf van den helderen sterrenhemel zich boven de eenzame vrouw uit. Nadat zij het paard en de slede bij den buurman gebracht had, ging zij op weg in de tegen-

overgestelde richting van den weg, die naar de school voert, langs de enkele huizen, die hier en daar verspreid lagen. Haar pad voerde haar afwisselend door bosch- en heideveld, dan weder langs den rijweg, waar echter om dezen tijd geen ontmoeting met menschen te verwachten was. Prachtig schitterde haar weldra het gevreesde Wolfsbosch met zijn met sneeuw beladen boomen tegen. Slechts nu en dan huilde de wind nog door de takken, die zich in het maanlicht uitspreidden. Juist toen zij den boschweg wilde ingaan, werd er een geweldige boom door de kracht van een laatsten hevigen windruk omvergeworpen; hij zonk eerst langzaam, vervolgens steeds sneller, en viel juist dwars over den weg, terwijl de sneeuw van zijne takken door den val als een wolk voor Elze's oogen zweefde. Ware zij eenige sekonden vroeger daar geweest, de boom zou juist op haar zijn neergekomen, en zij was er onder verpletterd. Er rees een stil gebed uit haar beangst hart omhoog; daarna maakte de gedachte aan haar eigen leven weder plaats voor de zorg voor haar lijdend kind.

Het bosch met de met sneeuw beladen takken, door de maan beschenen, met de donkere schaduwen der boomen over den besneeuwden grond, met het geluid van krakende takken, nu meer nabij, dan in de verte, had werkelijk een bijna spookachtig voorkomen. Onwillekeurig luisterde het oor scherper, of het geen naderend gehuil van wolven vernam, terwijl tevens het oog zorgvuldiger in de sneeuw tuurde, of het ook eenig spoor van zulk een roofdier kon ontdekken.

Moeder Else had echter reeds gelukkig de grootste helft van den boschweg afgelegd, zonder iets van dien aard te hooren of te zien. Zij kwam nu aan een stuk heidegrond, waarop slechts hier en daar een boom stond. Met een onderzoekend oog zag de moedige vrouw rond, eer zij het beschuttende bosch verliet, of zij aan de overzijde van het heideveld, waar het bosch weder aanving, ook iets levends kon bespeuren; want in den helderen maneschijn zou immers de wolf, die daar mocht schuilen, haar over het open vlak kunnen zien aankomen. Pijlsnel vloog zij daarna de vlakte over en zou juist den eersten eenzamen boom

aldaar voorbijgaan, toen eensklaps een schrikwekkende toon, dien zij maar al te goed kende, haar oor trof.

Wel was zij volstrekt niet met wolven bekend, maar Sascha, haar man, had reeds als jongen hun gehuil volmaakt kunnen nabootsen. Hij had dat honderden malen gedaan, en daarbij verzekerd, dat dit geluid de wolven zelfs uit hun verste schuilhoeken lokte, als men op de wolvenjacht ging; men moest daarbij echter vooraf bedenken, dat er dan licht meer wolven konden komen dan voor één man wenschelijk waren.

Ontzetting verlamde Else's voeten, en zij drukte zich vast tegen den beschermenden boomstam, om te zien of er ook wolven te voorschijn zouden komen. Zij had niet lang te wachten. Reeds antwoordde een gehuil in de verte op het zooeven gehoorde, en uit de tegenover gelegen schaduw des wouds kwamen twee dieren te voorschijn, die in wilde haast over de besneeuwde open vlakte joegen, en op niet verren afstand van den boom, waar Else stond, voorbijgingen. Het scheen eene wolvin te zijn met haar jong, dat haar nog niet zoo snel kon volgen. Toen dit meer en meer achterbleef, stiet het juist nabij Else's boom een klagend gehuil uit; zoodat de moeder stilstond, en omzag.

Waarschijnlijk bracht de wind, die ongelukkig juist in die richting was, de reuk van een menschelijk wezen naar het hongerige dier over, althans de roodgloeiende oogen richtten zich eensklaps op den boomstam, en met geweldige sprongen kwam de wolf op Else aan, en stond het volgende oogenblik voor haar. Even snel en als instinctmatig had Else de bijl opgeheven en zwaaide die boven den kop van het dier. Het in het maanlicht blinkende wapen deed de wolvin voor een oogenblik schrikken, en Else liet de bijl niet aanstonds nedervallen; want zij gevoelde dat haar de noodige kracht en vastheid ontbrak om het monster den schedel te splijten; en trof zij zijn kop niet, dan was zij verloren.

Als tot den sprong gereed kwam de wolf haar zoo nabij, dat de warme adem uit zijn gapenden muil, in wolken van damp veranderd, haar in het gelaat kwam. Eenige minuten stonden

beiden zoo tegenover elkander, terwijl een wereld van gedachten door Else's hart ging. Geheel haar leven ging als met de snelheid van het weêrlicht aan hare herinnering voorbij, nu zij op het punt stond het op zulk een ontzettende wijze te verliezen, en met een smartelijken afscheidsgroet aan moeder, man en kind en een zucht om overgegevenheid aan God, begon haar arm vermoeid neêr te zinken.

Daar knalde eensklaps een schot. De wolvin sprong op, en wentelde zich het volgende oogenblik, doodelijk getroffen, in haar bloed, vlak voor Else's voeten. Ademloos leunde deze tegen den boomstam; want het was alsof haar de kracht begaf om zich langer staande te houden. Het schot was eenigszins uit de hoogte gekomen, en opziende zag Else uit een anderen boom, op eenigen afstand, een man nederkomen, en op zijn buit toesnellen. Hij sneed allereerst de wolvin de ooren af, en stak die in zijn weitasch.

„Wie is zoo beleefd geweest, mij het dier hier juist zoo vlak voor mijn geweer tegen te houden?" vroeg de man, en een luide kreet van Else's lippen was het antwoord. Hemel en aarde schenen plotseling voor hare oogen te dansen; het was zaligheid, wat zij in dat oogenblik smaakte, want — zij had Sascha's stem herkend!

„Is het dan mogelijk, Sascha, dat gij het zijt, die hier als uit den grond opgerezen voor mij staat?" vroeg zij bevende, en Sascha, die thans ook haar herkende, sloeg zijne armen om haar heen, en beiden konden geruimen tijd niets doen dan van vreugde schreien.

Eindelijk werden zij hunne blijde aandoening in zoover meester dat zij weder konden spreken. Else vernam nu, dat haar man als invaliede ontslagen was, daar men hem twee vingers van zijn linkerhand had moeten afzetten, welk gebrek hem evenwel, gelijk pas gebleken was, volstrekt niet verhinderde om het geweer te hanteeren en zeker van zijn schot te zijn. De brief, die zijne thuiskomst moest melden, was stellig verloren gegaan, en zoo was hij gekomen, zonder dat Else er iets van kon weten. Van ouds een goed jager, had hij zijn lange voetreis besteed met

op wolven en vossen te schieten. Van de vossen verkocht hij de pelsen en van de wolven de ooren, die de regeering met drie Roebel het paar betaalde. Toen zijn weg hem door het Wolfsbosch voerde, kon hij, in de hoop door een goed schot nog eenige roebels meer thuis te brengen, de verzoeking niet weerstaan, de wolven door zijn gehuil te lokken; hij was echter voor de veiligheid eerst in een boom geklommen, om te zien of er ook te veel kwamen opdagen. Hij sidderde nu bij de gedachte, dat hij daardoor het leven zijner dierbare vrouw in zoo groot gevaar had gebracht, en haar wellicht voor zijne oogen had moeten zien verscheuren, wanneer zijn schot minder juist geweest ware, of zijn lokstem meer wolven had saamgeroepen.

Toen hij hoorde dat Else den gevaarlijken weg vervolgen moest, om hulp voor hun lijdend kind te halen, vergezelde hij haar natuurlijk naar de woning van den dokter. Verbazend spoedig scheen het huis bereikt; zij hadden elkander zooveel uit de jaren hunner scheiding te verhalen, en zooveel met elkander over plannen voor de toekomst te spreken, dat de weg was afgelegd eer zij er aan dachten. En het waren blijde dagen die hun nu te wachten stonden. Sascha kwam terug met de hoop op een boschwachtersplaats, die hem toegezegd was, met een inkomen, waarvan hij de zijnen voldoende kon onderhouden.

Toen de dokter moeder Else zoo gelukkig zag, hoewel zij hem bij haar lijdend kind kwam halen, kon hij dit raadsel niet vatten, totdat zij het hem verklaarde. Gaarne nam hij daarop den voortreffelijken schutter met zijne vrouw in zijn eigen slede mede, om samen den weg naar hunne woning af te leggen, die wegens de wolven zoo gevaarlijk was. Daar wachtte de oude grootmoeder, bevende van angst, aan het ziekbed van Tina. Zij hoorde de slede voor de deur. „Goddank!" juichte zij. Maar welk een verrassing; — Else bracht niet alleen den dokter meê, maar voerde haar ook haar eigen, reeds lang in stilte als dood betreurden zoon in de armen terug. —

„Ziet u, lieve moeder," sprak de niet minder gelukkige Else,

„dezelfde God leeft nog en waakt nog over ons, en Hij heeft zich heden zoo heerlijk aan mij geopenbaard, dat ik het mijn leven lang niet zal vergeten."

Toen de dokter Tina's voet gezet en in een stevig verband gelegd had, en de verzekering gaf dat de lichte wondkoorts volstrekt geen gevaar opleverde, en dat met een paar weken geduld alles in orde zou zijn — toen verdween de laatste schaduw van zorg uit het moederhart, en zulk een reine, heerlijke vreugd als in dezen winternacht de gelukkige menschen in het armoedige houten hutje vereenigde, kunnen alleen zij smaken, die ooit in dergelijke omstandigheden verkeerden en op dergelijke wijze werden verblijd en gezegend.

EEN INBREKER.

In den herfst van het jaar 1871, in den nacht van Vrijdag op Zaterdag, zat een predikant in een klein stadje aan de Hudson nog laat in den nacht op zijn studeerkamer, om zijn preek te maken. Hij was zoo in zijn werk verdiept, dat hij er niet op lette, dat het zeer laat geworden was. Middernacht was reeds verstreken en nog altijd werkte hij voort. Toen hij eindelijk opkeek, bemerkte hij, dat een krachtige mannengestalte voor zijn geopende kamerdeur stond. De man scheen op een gunstig oogenblik te wachten, om den predikant aan te spreken.

De predikant, die wel een weinig ontsteld was, vermande zich toch om den vreemdeling uit te noodigen om te gaan zitten, wat de vreemde indringer werktuigelijk deed.

„Mag ik van u weten wat uw komst hier zoo laat en onverwacht te beteekenen heeft?”

„Mijn bedoeling is hier te stelen. Bij de eerste beweging om alarm te maken zijt ge een kind des doods. Gij hebt geld in huis, dat weet ik. Ik moet geld hebben en dat zal ik van u nemen,” antwoordde de vreemdeling op fluisterenden toon.

„Dat moet gij weten, ik kan het niet verhinderen” sprak de predikant. „Ik prijs je openhartigheid, maar het doet mij leed dat je zulk een beroep hebt gekozen.”

„Stelen is niet mijn handwerk mijnheer, maar ik kan niet anders. Ik heb geen werk en mijn gezin komt bijna van honger om. Ik word er toe gedwongen aldus te handelen. Voor ik mijn kinderen van honger zal laten omkomen, bega ik liever tien moorden,” sprak de man thans op heftigen toon, hoewel zijn stem beefde en een huivering hem door de leden voer.

„Ik kan uw gelaat niet zien, doch ik houd u voor een man van goede opvoeding, een man met een menschelijk hart.”

„Kom houd mij niet op met redeneeringen, ge weet mijn bedoeling, maak voort.”

„Ik verpand u mijn woord als christen, dat ik geen alarm zal maken, noch u iets zal onthouden van hetgeen gij verlangt. Ga

dus rustig zitten." De inbreker was gerust gesteld en zette zich opnieuw voor den predikant

„Wees nu eens eerlijk en zeg mij: Is je gezin werkelijk zoo behoeftig of is dit slechts een voorwendsel?"

„Mijn gezin, mijnheer, is in een treurigen toestand. Mijn vrouw is ziek en de kinderen maken mij razend als zij telkens om brood vragen en ik hen niets geven kan."

De predikant, die den indruk kreeg, dat de man de waarheid sprak, zeide: „Ik heb 100 Dollars, die mij heden als mijn traktement werden uitbetaald, wat gij naar ik vermoed vernomen hebt. Voorts heb ik wat zilver in huis, geschenken, die mijn vrouw bij ons huwelijk gekregen heeft. Indien je ons het zilver laat behouden, zal ik je de 100 Dollars geven en nog 20 bovendien, die ik bespaard heb, om mijn vrouw op onze 12½ jarige bruiloft te verrassen."

„Doe dat, doch spoedig, want ik moet weg."

„Ga meê," sprak de predikant. „Ik moet je iets laten zien." De man volgde en de predikant opende een deur. „Zie hier," sprak hij, „hier slapen mijne beide kinderen en in de kamer hier naast mijn vrouw. Zij slapen allen gerust en zonder vrees of angst. Het geld dat ik u geven zal, dient om hen te verzorgen, doch gij hebt dit nu voor de uwen noodig. Hier is het geld," ging hij voort, terwijl hij een paar rollen zilvergeld uit een linnenkast nam. De inbreker nam het gretig aan, stond een oogenblik in gedachten en draaide zich om. „Mijnheer," sprak hij, zijn masker van zijn gelaat trekkend, „dit geld brandt mij in de handen, ik kan het niet nemen."

„Waarom niet?"

„Ik denk aan die kinderen. Zulke kinderen, die daar slapen, heb ik ook en die dreven mij tot deze daad, doch ik vrees, dat zij in het brood stikken zouden, dat ik voor dat geld zou koopen."

„Goed," zeide de predikant, „wij zullen er wel wat op vinden. Hier zijn 25 Dollars, die ik je leenen zal. Voorloopig is dit genoeg om je gezin voor den hongerdood te bewaren. Het vertrouwen, dat je mij geschonken hebt door je te ontmaskeren, is niet vergeefsch geweest. Ik zal je niet verraden. Neem

het geld en kom morgen bij mij terug. Ik denk wel dat ik in staat zal zijn, om je werk te verschaffen."

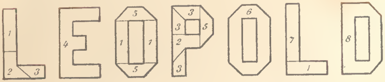
De krachtig gebouwde man brak in tranen uit en de hand van den predikant grijpende, sprak hij: „Gij hebt mij gered! Was het mij gelukt, zoo was ik wellicht een inbreker en dief van beroep geworden, en mijne kinderen — de kinderen van een moordenaar."

Instinktmatig volgde hij den predikant na, die nederknielde, om Gode dank te brengen, dat Hij een ongelukkigen man voor zonden bewaard had. De woorden van dit dankgebed drongen diep in het gemoed van den ongelukkigen man, die thans in plaats van een inbreker een rustig arbeidzaam burger en waar christen werd.

Rebus.

Spelletjes en Kunststukjes.

Van deze letters en doorgeknipte letters kan een kwadraat gelegd worden.

TEEKENVOORBEELDEN.

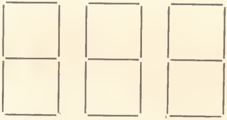
Twee aardigheden met lucifers.

Men legt 4 driehoeken van 12 lucifers en poogt dan door het verleggen van slechts 4 houtjes den naam te vormen van een bij iedereen bekenden harpspeler.

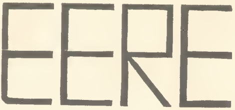

Dit kan op deze wijze:

Door het verplaatsen van 6 der aldus gelegde lucifers, kan men een woord vormen, waardoor iets wordt aangeduid, waarnaar vele menschen, tot hun verderf, streven.

Geheim schrift.

×* 45? 2×45† [1? 85§ --5[5?,
9? 45 495*§5 [1? 85§ 81)§,
)](§ 45 »55†×54 5? 45 (†1)§,
†11) 45 8×*5)90(§ 5) ?5[5?
9? '§ 75(—9?75)4 †5?(385?81)§.

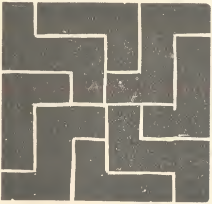
SLEUTEL

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	=	--	†
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m

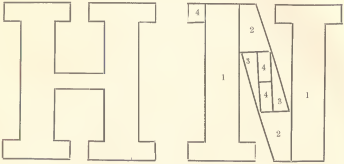
?	×	*	)	(	§	]	[	»	±
n	o	p	r	s	t	u	v	w	z

Bovenstaande acht figuren (uit stukjes karton geknipt) kunnen zoo naast elkander gelegd worden dat ze een kwadraat vormen. Men doet dat op de volgende wijze:

Uit de deelen van de letter H, kan op de volgende wijze de letter N gemaakt worden.

De letters in deze ster vormen den naam van een der planeten.

Schaduwbeelden.

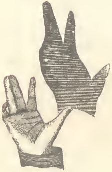

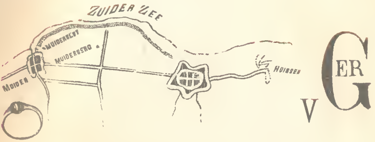

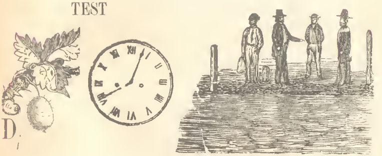

Rebus.

Rebus.

ATTENTIE.

Aan de goede oplossing der Rebussen, in dezen jaargang voorkomende, is verbonden **Een prijs van *f* 10.**— aan boekwerken, te kiezen uit de verschillende uitgaven van de Drukkerij der Weesinrichting. — **Een prijs van *f* 5.**— idem. — **Een prijs van *f* 2.50** idem. — **Drie prijzen van *f* 1.**— idem. — **Tien prijzen van *f* 0.50** idem.

Oplossingen worden ingewacht vóór 1 April 1904 aan het adres van de *Redactie voor den Almanak voor de Jeugd te Neerbosch.* — De antwoorden en de uitslag zullen bekend gemaakt worden in »Het Oosten" (begin Mei 1904) en in den »Almanak voor de Jeugd" voor 1905.

OPLOSSINGEN DER REBUSSEN,

voorkomende in den Almanak v/d Jeugd voor 1903.

Bladz. 68. **Niet lichtzinnig en onnadenkend oplossen.**

» 69. **De domheid plaatst zich op den voorgrond om gezien te worden, de wijsheid op den achtergrond om te zien.**

» 69. **Slechte voorbeelden bederven de goede zeden.**

» 73. **Weten, zonder geweten, is niets dan bederf voor de ziel.**

» 83. **De zon komt na haren ondergang weer op, zoo ook komt de dageraad voor de waarheid.**

» 83. **Twee onderwijzeressen.**

» 102. **Keulen en Aken zijn niet op een dag gebouwd.**

» 126. **'t Leven is een som, die niemand overmaken kan.**

» 127. **Uit een kleine korrel komt de volle aar.**

» 127. **Beter hard geblazen dan den mond gebrand.**

Velen hebben hun krachten beproefd, maar 't is niemand gelukt al de 10 rebussen goed op te lossen. Inplaats van de prijzen van *f* 10, *f* 5, *f* 1.50 en 3 à *f* 1, meenden we daarom 't best te doen daarvan te maken 8 prijzen à *f* 1.50, 8 prijzen à *f* 1 en 11 prijzen van 50 Cents, en hebben wij die toegekend aan de volgende oplossers:

Prijzen à *f* 1.50. — L. Beenhakker te Kloetinge. — Joh. Buddingh te Renkum. — Mar. Eversdijk Cz. te Kloetinge. — J. Hendriks te Zwijndrecht. — A. G. van Heijzelendoorn te Rotterdam. — Joh. G. Navis te Aalten. — Joh. P. Snoep te Waarde. — J. Ziermans te Scheveningen.

Prijzen à *f* 1. — Marie Breukink te Bronkhorst. — Ykke E. Feenstra te Ferwoude. — J. M. C. van Gheel Gildemeester te Utrecht. — Ebbo D. Kraan te 's Gravenhage. — Leendert de Looze te Waarde. — J. B. Meijering te Oldelamer. — Wa. Sonneveld te Maassluis. — H. v. d. Werfhout Ez. te Oldebroek.

Prijzen à 50 Cents. — G. A. Barger te Utrecht. — P. Bergambagt te De Lier. — W. v. d. Bos te Schiedam. — H. A. W. Doeser te Utrecht. — A. C. Fortgens te Haarlem. — Betsy Jansen te Rotterdam. — F. J. Jens te Utrecht. — G. Radstake te Doesburg. — D. J. Rigterink te Genemuiden. — Gerrit Schepman te Rhoon. — A. Sieling te Melissant

De gelukkige winners gelieven aan de **Redactie voor den Almanak voor de Jeugd** te *Neerbosch* op te geven, welk boekwerk zij verlangen, met bijvoeging van 10 Cents aan postzegels, voor *franco* toezending. Zij die een prijsje van 50 Cents ontvangen, behoeven voor frankeeren maar 5 Cents te zenden. In prijs verminderde boeken of loopende tijdschriften worden niet als prijzen gegeven.

Antje Hansum

Schelluinen
bij
Gorinchem.

Arie Pierhagen.

Schelluinen.

Gorinchem

25 Mei 1900

tusschen 8 en ge[illegible]
10 [illegible]

ALMANAK VOOR DE JEUGD 1904